

Vključevanje načela enakosti spolov

Priprava proračuna po načelu enakosti spolov: Zbirka orodij po korakih

Smernice za sklade EU

Zahvala

Ta zbirka orodij je plod dela Evropskega inštituta za enakost spolov (EIGE) v zvezi s pripravo proračuna po načelu enakosti spolov. Je sestavni del platforme inštituta EIGE za vključevanje načela enakosti spolov.

Avtorji te zbirke orodij so: Elisabeth Klatzer in Angela O'Hagan (neodvisni strokovnjakinji), Catharina Schmitz in Emma Wretblad (NIRAS Sweden AB) ter Ursula Mollay, Ambre Maucorps, Arndt Münch in Daniella Fessl (ÖIR GmbH).

Zbirka orodij temelji tudi na različnih postopkih posvetovanja, organiziranih v okviru projektov inštituta EIGE za pripravo proračuna po načelu enakosti spolov. Inštitut EIGE se zahvaljuje udeležencem posvetovanj, ki so potekala 21. novembra 2018 in 28. marca 2019

v Vilni, za njihove prispevke in strokovno znanje, ki so tvorili zelo dobre temelje za raziskave.

Posebna zahvala gre Jeroenu Decuyperu Aertsu (belgijski inštitut za enakost žensk in moških, član strokovnega foruma inštituta EIGE, Belgija) za njegove intelektualne prispevke in podporo pri izvajanju zgoraj omenjenih projektov. Za visokokakovostne nasvete in podporo se inštitut EIGE zahvaljuje Renati Wielpütz (neodvisna strokovnjakinja).

Delo pri pripravi te publikacije je usklajevala skupina inštituta EIGE za vključevanje načela enakosti spolov, ki je tudi poskrbela za zagotavljanje kakovosti (Barbara Limanowska, Helena Morais Maceira, Elena Anchevska, Sarah Robinson, Kim Van Aken in Nicole Jansen).

Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE)

Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE) je središče znanja Evropske unije o enakosti med spoloma. EIGE pomaga odgovornim politikom in vsem pristojnim institucijam v njihovih prizadevanjih, da bi postala enakost med ženskami in moškimi resničnost za vse Evropejce, tako da jim daje na voljo specifično strokovno znanje ter primerljive in zanesljive podatke o enakosti med spoloma v Evropi.

Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE)
Gedimino pr. 16
LT-01103 Vilna
LITVA

Tel. +370 52157444

Email: eige.sec@eige.europa.eu

 <http://www.eige.europa.eu>

 <http://twitter.com/eurogender>

 <http://www.facebook.com/eige.europa.eu>

 <http://www.youtube.com/eurogender>

 <http://eurogender.eige.europa.eu>

 <https://www.linkedin.com/company/eige/>

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2020

Print ISBN 978-92-9482-430-1 doi:10.2839/621561 MH-04-19-709-SL-C

PDF ISBN 978-92-9482-413-4 doi:10.2839/065929 MH-04-19-709-SL-N

© Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE), 2020

Slika na naslovnici: © Marian Weyo/Shutterstock.com, ikona roke: © Leone_V/Shutterstock.com, ikona žarnice: © Irina Adamovich/Shutterstock.com

Reprodukcija je dovoljena z navedbo vira.

Ponovna uporaba je dovoljena z navedbo vira, če prvotni pomen ni izkrivljen in inštitut EIGE ni odgovoren za kakršno koli škodo, ki bi jo takšna uporaba lahko povzročila. Politiko ponovne uporabe dokumentov inštituta EIGE ureja Sklep Komisije z dne 12. decembra 2011 o ponovni uporabi dokumentov Komisije (2011/833/EU).

Ta dokument je pripravil Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE), da bi olajšal izvajanje načela enakosti spolov s pripravo proračuna, ki upošteva vidik spola, kot enim od orodij za vključevanje tega načela. Dokument vsebuje priporočila in dobre prakse, vendar ni pravno zavezujoč za subjekte EU in nacionalne subjekte, ki so vključeni v izvajanje skladov EU. Kadar se nanaša na veljavno zakonodajo ali predloge pravnih aktov, ne pomeni pravnih nasvetov v zvezi z njihovim izvajanjem. Uporaba te zbirke orodij ne posega v nacionalno zakonodajo, razlage Sodišča in Splošnega sodišča ali sklepe Komisije.

Priprava proračuna po načelu enakosti spolov: Zbirka orodij po korakih

Smernice za sklade EU

Kratice

AMIF	Sklad za azil in migracije
BDP	bruto domači proizvod
CCO	temeljni skupni kazalnik učinka
CCR	temeljni skupni kazalnik rezultatov
CTR	cilj trajnostnega razvoja
EFSI	Evropski sklad za strateške naložbe
EIGE	Evropski inštitut za enakost spolov
EKSRP	Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
ESPR	Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo
ESRR	Evropski sklad za regionalni razvoj
ESS	Evropski socialni sklad
ESS+	Evropski socialni sklad plus
EU	Evropska unija
IKT	informacijska in komunikacijska tehnologija
ISCED	mednarodna standardna klasifikacija izobrazbe
IUMV	Instrument za upravljanje meja in vizume
M&E	spremljanje in vrednotenje
MOD	Mednarodna organizacija dela
MSP	mala in srednja podjetja
NVO	nevladna organizacija
OP	operativni program
PDEU	Pogodba o delovanju Evropske unije
PEU	Pogodba o Evropski uniji
PS	partnerski sporazum
Skladi ESI	Evropski strukturni in investicijski skladi
SKP	skupna kmetijska politika
SNV	Sklad za notranjo varnost
TEN-T	vseevropsko prometno omrežje
ZN	Združeni narodi

Kazalo

Povzetek zbirke orodij	4
Oddelek 1. Komu je namenjena ta zbirka orodij?	5
Oddelek 2. Kaj pomeni priprava proračuna po načelu enakosti spolov?	5
Predstavitev koncepta v zvezi s pripravo proračuna po načelu enakosti spolov	6
In kako je priprava proračuna po načelu enakosti spolov povezana z dejanskim življenjem žensk in moških?	6
Kaj priprava proračuna po načelu enakosti spolov vključuje v praksi?	11
Priprava proračuna po načelu enakosti spolov v skladih EU	12
Oddelek 3. Zakaj je priprava proračuna po načelu enakosti spolov pomembna pri evropskih skladih v okviru deljenega upravljanja?	17
Trije razlogi, zakaj je priprava proračuna po načelu enakosti spolov ključnega pomena v skladih EU	18
Oddelek 4. Kako lahko pripravo proračuna po načelu enakosti spolov uporabimo v skladih EU? Praktična orodja in primeri iz držav članic	19
Regulativni okvir EU	21
Orodje 1: Povezovanje skladov EU z regulativnim okvirom EU za enakost spolov	21
Načrtovanje na nacionalni/podnacionalni ravni in podpora na ravni projektov	30
Orodje 2: Analiza neenakosti med spoloma in potreb spolov na nacionalni in podnacionalni ravni	30
Orodje 3: Uresničevanje enakosti spolov v ciljnih politike (v partnerskih sporazumih) in specifičnih ciljnih/ukrepih (v operativnih programih)	36
Orodje 4: Usklajevanje in dopolnjevanje med skladi EU za boljše usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja	46
Orodje 5: Opredelitev partnerstev in upravljanja na več ravneh – določitev ustreznih partnerjev, vloga strokovnjakov za enakost spolov in sestava odborov za spremljanje	60
Orodje 6: Razvoj kvantitativnih in kvalitativnih kazalnikov za spodbujanje enakosti spolov	63
Orodje 7: opredelitev meril za izbor projektov, ki upoštevajo razlike med spoloma	76
Orodje 8: Sledenje dodeljevanju sredstev za enakost spolov v skladih EU	81
Orodje 9: vključevanje načela enakosti spolov v zasnovo projektov	82
Poročanje, spremljanje in vrednotenje	88
Orodje 10: vključevanje vidika spola v postopke spremljanja in vrednotenja	88
Orodje 11: poročanje o porabi sredstev za enakost spolov v skladih EU	92
Sklicni dokumenti	93

Povzetek zbirke orodij

Namen te zbirke orodij po korakih je pomagati organom upravljanja z območja Evropske unije pri uporabi orodij za pripravo proračuna po načelu enakosti spolov pri postopkih skladov Evropske unije v okviru deljenega upravljanja (v nadaljnjem

besedilu: skladi EU) ⁽¹⁾. Dokument predstavlja več različnih orodij in izpostavlja obetavne prakse iz različnih držav članic EU v zvezi z uporabo teh orodij v praksi. Zbirka orodij je sestavljena iz štirih oddelkov:

Oddelek 1. Komu je namenjena ta zbirka orodij?

Ta oddelek povzema glavno ciljno skupino te zbirke orodij.

Oddelek 2. Kaj pomeni priprava proračuna po načelu enakosti spolov?

Ta oddelek podaja uvod v pripravo proračuna pri skladih EU po načelu enakosti spolov, da se uporabniki lahko seznanijo z njenim temeljnim konceptom in miselnostjo, ki služita kot podlaga za to načelo.

Oddelek 3. Zakaj je priprava proračuna po načelu enakosti spolov pomembna pri skladih EU v okviru deljenega upravljanja?

V tem oddelku so opisani pravni, politični in gospodarski razlogi za pripravo proračuna po načelu enakosti spolov v okviru postopka skladov EU.

Oddelek 4. Kako lahko v evropskih skladih v okviru deljenega upravljanja izvajamo pripravo proračuna po načelu enakosti spolov? Praktična orodja in primeri iz držav članic

V tem oddelku je navedenih 11 orodij za pripravo proračuna po načelu enakosti spolov v skladih EU. Ta orodja so razdeljena v tri krovne pododdelke: Regulativni okvir Evropske unije; Načrtovanje na nacionalni/podnacionalni ravni in podpora na ravni projektov ter Poročanje, spremljanje in vrednotenje.

⁽¹⁾ V tej zbirki orodij so predstavljene splošne informacije o sedmih skladih iz predlaganih uredb o skupnih določbah za obdobje 2021–2027: Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Kohezijski sklad, Evropski socialni sklad plus (ESS+), Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR), Sklad za azil, migracije in vključevanje (AMIF), Sklad za notranjo varnost (SNV) in Instrument za upravljanje meja in vizume (IUMV). Poleg tega so v njej vsebine, prilagojene za ESRR, Kohezijski sklad, ESS +, ESPR in Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP).

Oddelek 1. Komu je namenjena ta zbirka orodij?

Ta zbirka orodij po korakih za pripravo proračuna po načelu enakosti spolov pri skladih Evropske unije v okviru deljenega upravljanja (v nadaljnjem besedilu: skladi EU) je zasnovana za uporabo pri organih upravljanja v državah članicah Evropske unije. Tako so glavna ciljna skupina te zbirke orodij javni uslužbenci in vodstveni delavci, ki sodelujejo pri načrtovanju skladov EU na nacionalni in podnacionalni ravni. Kljub temu pa zbirko orodij lahko uporabljajo tudi posredniški organi ⁽²⁾, ki sodelujejo pri izvajanju projektov skladov EU na podnacionalni ali lokalni ravni, ter nacionalni organi za enakost spolov in osebje, ki sodeluje s skladi EU na ravni EU. Za splošno spremljanje in vrednotenje lahko

zbirko orodij uporabijo tudi Generalni direktorat Evropske komisije za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje, Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko ter Generalni direktorat za pravosodje in potrošnike.

Ta zbirka orodij je zasnovana tako, da vsako ciljno skupino usmerja in ji pokaže, kdaj in kje lahko v postopku skladov EU uporablja orodja za pripravo proračuna po načelu enakosti spolov. S klikom na ustrezní korak v postopku boste imeli dostop do različnih orodij in obetavnih praks iz različnih držav članic v zvezi z možnimi načini uporabe teh orodij.

Oddelek 2. Kaj pomeni priprava proračuna po načelu enakosti spolov?

V skladu z vsesplošno rabljeno opredelitvijo Sveta Evrope ⁽³⁾ gre pri pripravi proračuna po načelu enakosti spolov za vključevanje načela enakosti spolov v proračunski postopek. Obsega oceno proračunov na podlagi spola, vključevanje vidika spola na vseh ravneh proračunskega postopka ter prestrukturiranje prihodkov in odhodkov za spodbujanje enakosti spolov. Če povzamemo – priprava proračuna po načelu enakosti spolov je strategija in postopek z dolgoročnim namenom doseganja ciljev glede enakosti spolov.

Dosledno izvajanje priprave proračuna po načelu enakosti spolov v okviru proračunskih postopkov EU pomeni popolno vključitev vidikov spola na vseh stopnjah postopkov za pripravo proračuna in načrtovanje. Praktični koraki v ta namen vključujejo:

1. oceno na podlagi spola za pregled stanja in boljšo vidljivost učinkov proračunov z vidika spolov – tovrstna proračunska analiza na podlagi spola je izhodišče za vse delo s področja priprave proračuna po načelu enakosti spolov;
2. spodbujanje sprememb za izboljšanje enakosti spolov glede na rezultate proračunske analize na podlagi spola, vključno z vsemi prepoznanimi razlikami med spoloma in izzivi, in
3. organizacijo del s področja priprave proračuna po načelu enakosti spolov, v kombinaciji vladnih in nevladnih akterjev. Analiza praktičnih izkušenj z vsega sveta pri pripravi proračuna po načelu enakosti spolov vedno znova pokaže, da ta prinaša dobre rezultate ⁽⁴⁾.

⁽²⁾ V členu 2(7) predloga uredbe Komisije o skupnih določbah je „posredniški organ“ opredeljen kot katera koli oseba javnega ali zasebnega prava, ki deluje pod pristojnostjo organa upravljanja ali izvaja naloge v imenu tega organa.

⁽³⁾ Svet Evrope (2005). *Gender Budgeting. Final report of the Group of Specialists on Gender Budgeting (Priprava proračuna po načelu enakosti spolov. Končno poročilo skupine strokovnjakov o pripravi proračuna po načelu enakosti spolov)*. Strasbourg: Svet Evrope, Oddelek za enakost spolov, Generalni direktorat za človekove pravice.

⁽⁴⁾ Evropski inštitut za enakost spolov (2019), *Gender budgeting. Mainstreaming gender into the EU budget and macroeconomic policy framework (Priprava proračuna po načelu enakosti spolov. Vključevanje načela enakosti spolov v proračun EU in okvir makroekonomske politike)*, str. 12.

Postopki in metode za uvedbo in ohranjanje priprave proračuna po načelu enakosti spolov v Evropi ⁽⁵⁾ v zadnjih letih kažejo njen dvojni cilj – vključiti dejanska življenja žensk in moških v proračune ter poskrbeti za vidnost obstoječih neenakosti pri pripravi proračuna. V praksi gre pri pripravi proračuna po načelu enakosti spolov za razkritje različnih učinkov odločitev o porabi in prihodkih na ženske in moške, ki se razlikujejo glede na njihovo življenjsko obdobje ter ekonomske in socialne razmere. Skupno to pomeni pregled odločitev o javnih finančah za zagotovitev, da bodo te prispevale k spodbujanju enakosti spolov in ne k okrepitevi obstoječih neenakosti.

Za izvajanje priprave proračuna po načelu enakosti spolov v okviru skladov EU je treba poznati temeljni koncept in z njim povezano miselnost.

Predstavitev koncepta v zvezi s pripravo proračuna po načelu enakosti spolov

Oglejte si videoposnetek, v katerem profesorica Diane Elson razlaga koncept priprave proračuna po načelu enakosti spolov ⁽⁶⁾.

Oglejte si videoposnetek Agencije ZN za ženske o tem, kaj pomeni priprava proračuna, ki upošteva vidik spola ⁽⁷⁾.

Kot je razvidno iz teh videoposnetkov, je treba v postopke priprave proračuna vključiti tako ženske kot moške potrebe in zahteve. To prispeva k odgovornosti in preglednosti pri načrtovanju in upravljanju javnih financ, povečuje vključevanje vidika spola v proračunskih postopkih in spodbuja enakost spolov ter ženske pravice.

In kako je priprava proračuna po načelu enakosti spolov povezana z dejanskim življenjem žensk in moških?

Oglejte si to pred kratkim posneto fotografijo članov Evropskega sveta. Koliko žensk in koliko moških vidite?

Oglejte si sestavo Evropskega sveta in razmislite o „dejanskih življenjih žensk in moških“ ter se vprašajte:

- Zakaj mislite, da je v Evropskem svetu več moških kot žensk?

⁽⁵⁾ O'Hagan, A., in Klatzer, E. (urednika) (2018). *Gender budgeting in Europe: Developments and challenges (Priprava proračuna po načelu enakosti spolov: dosežki in izzivi)*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

⁽⁶⁾ Evropski inštitut za enakost spolov (2019), *Kaj pomeni priprava proračuna po načelu enakosti spolov?* Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.youtube.com/watch?v=cqjt4EUakvw>.

⁽⁷⁾ Agencija ZN za ženske (2017). *What is gender responsive budgeting? (Kaj pomeni priprava proračuna, ki upošteva vidik spola?)* New York: Agencija ZN za ženske. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.youtube.com/watch?v=mquOclPJYPs>.

© European Union.

Vir fotografije: <https://newsroom.consilium.europa.eu/events/20190322-european-council-march-2019-day-2>

Pomembna stvar, ki se je moramo zavedati, kadar govorimo o „moških in ženskah“

Potrebno je **upoštevati dejansko življenje žensk in moških v njihovi raznolikosti**. Medtem ko je namen prvega priznavati razlike med ženskami in moškimi, pa dodatek „v njihovi raznolikosti“ omogoča prepoznavati, kako na ženske in moške v njihovem dejanskem življenju vplivajo tudi druge značilnosti, kot so starost, socialno-ekonomski položaj, invalidnost, rasa, etnična pripadnost, vera, življenje v urbanem okolju ali na podeželju itd. (npr. življenjske realnosti mlade ženske, ki živi na podeželju Švedske, se zelo razlikujejo od življenja starejše ženske, ki živi v urbanem območju Španije).

V državah članicah EU obstajata **plačano delo** kot tudi **neplačano skrbstveno delo**. Ti dve različni vrsti dela opravljajo tako ženske kot moški. Razmislite:

- Kako se v večini družb plačano delo in neplačano skrbstveno delo delita in porazdelita med ženskami in moškimi?
- Ali ženske in moški opravljajo iste vrste dela? Ali med njimi obstajajo razlike? Kakšne so te razlike?

Prepoznavanje in vrednotenje neplačanega skrbstvenega dela **je pomembno zaradi razumevanja celotnega spektra gospodarskega položaja države ali regije**. Plačano delo in neplačano skrbstveno delo sta odvisna drugo od drugega. Da bi lahko na primer delali v formalno urejenem gospodarstvu (plačano delo), med drugim vsi potrebujemo podporo gospodarstva oskrbe (neplačano skrbstveno delo):

- hrano, ki jo je treba pripraviti,
- čista oblačila,
- bolniško oskrbo, ko smo bolni.

Javne ali tržne storitve nudijo le del teh potreb, velika večina jih je še vedno na voljo v okviru

gospodinjstev. Ne glede na to, ali to delo opravljamo zase ali ga za nas opravlja nekdo drug, takšno delo pogosto ni plačano. Če ni plačano, ni vključeno v formalno urejeno gospodarstvo, med ženskami in moškimi pa je razporejeno zelo neenakomerno. Zaradi tega nanj pogosto pozabimo, vendar pa ima ta vrsta dela velike posledice in ogromno prispeva k celotnemu gospodarstvu in delovanju naših družb.

Oglejte si videoposnetek, v katerem profesorica Diane Elson razloži razlike med spoloma pri neplačanem delu in njegov pomen za gospodarstvo.

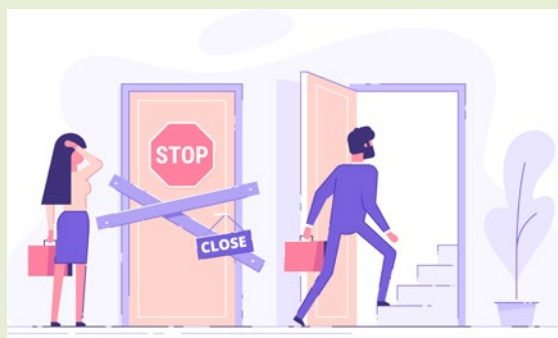

Oglejte si videoposnetek Mednarodne organizacije dela (MOD) o skrbstvenem delu.

Javna finančna nadomestila, kot so med drugim plačani starševski dopust, otroški dodatki, dodatki za oskrbovalce, kmetijske subvencije ali skladi za razvoj podeželja, so pomembna za ustvarjanje enakih možnosti za delavce z družinskimi obveznostmi in preprečevanje razlik v pokojninah.

Politika upravljanja javnih financ, ki vključuje „sheme starševskega dopusta, financiranega z javnimi sredstvi“, lahko staršem pomaga pri usklajevanju poklicnega in družinskega življenja ter ohranjanju njihove povezave s trgom dela prek zjamčene vrnitve na delovno mesto. Pogosto so za zagotavljanje in spodbujanje večje enakopravnosti med očetovskim in materinskim dopustom ter za podporo materam pri hitrejši vrnitvi na trg dela potrebne dodatne politike, vključno z ozaveščanjem o delitvi starševskih odgovornosti ter javnimi naložbami v dostopne in kakovostne varstvene ustanove za otroke in starejše. Po mnenju Christine Lagarde, takratne generalne direktorice Mednarodnega denarnega sklada (MDS), bi lahko „[...] države ženske povzdignile tako, da bi zavzele bolj ženski naklonjen [...] pristop. Tovrstne politike vključujejo prehod z obdavčitve družin na obdavčitev posameznikov, zagotavljanje cenovno bolj dostopnega dopusta za nego in varstvo otroka in starševskega dopusta ter zagotavljanje fleksibilnega delovnega okolja (8).“

© LanKogal/Shutterstock.com

(8) <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/policy-areas/economic-and-financial-affairs> in Lagarde, C. (2014), The economic power of women's empowerment (Ekonomska moč krepitev položaja žensk), osrednji govor Christine Lagarde, generalne direktorice Mednarodnega denarnega sklada. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/28/04/53/sp091214>.

Kako običajno vrednotimo različne vrste dela?

Če ostajate doma, da bi skrbeli za druge, npr. starejšega sorodnika, otroka, bolno osebo idr., za opravljeno delo zelo pogosto niste plačani. Vaše delo dejansko sploh ni vidno niti ni priznано, hkrati pa je od tega dela odvisna blaginja ljudi. V mnogih družbah še vedno velja, da je za ženske najprimernejša zasebna sfera.

Če pa ste po drugi strani uspešen politik ali vodstveni delavec v Evropski uniji, je vaše delo zelo dobro vidno. Je tako priznано kot tudi dobro plačano. Delo v tako imenovani javni sferi je vidno in plačano. V mnogih družbah velja, da je za moške primerna javna sfera.

© Kroll/European Commission.

Neenakosti med ženskami in moškimi se ne pojavljajo le na področju plačil in neplačil. Segajo tudi v ostale dimenzije – na primer na področje zdravja, moči, izobraževanja in splošne porabe časa. Ena od bolj brutalnih manifestacij neenakosti med ženskami in moškimi je nasilje nad ženskami, ki prizadene vse sektorje in sfere življenja. Izkoreninjenje nasilja nad ženskami je prednostna naloga EU in njenih držav članic. Ta zaveza je potrjena v dokumentih EU v zvezi z osnovno politiko za enakost spolov ⁽⁹⁾. EU je svojo zavezanost pred kratkim znova potrdila s podpisom vodilnega regionalnega pravnega instrumenta o nasilju na podlagi spola – Konvencije o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Istanbulska konvencija). Za izkoreninjenje nasilja so potrebni ustrezni proračuni, ki jih je treba

obravnavati v okviru cikla načrtovanja programov skladov EU ⁽¹⁰⁾.

Za več informacij v zvezi z neenakostmi med spoloma v svoji državi si oglejte [indeks enakosti spolov inštituta EIGE](#). Na tej povezavi lahko dostopate do statističnih podatkov o najrazličnejših sferah, vključno s področja dela, denarja, znanja, časa, moči, zdravja, nasilja nad ženskami in prekrivajočih se neenakosti – tj. kadar se spolne neenakosti med seboj povezujejo z drugimi socialno-demografskimi značilnostmi, kot so starost, narodnost, vera, spolna usmerjenost in invalidnost.

V tabeli 1 je nekaj primerov vzorcev, povezanih s spolom, pri zaposlovanju, skrbstvenem delu in nasilju v štirih državah članicah EU ⁽¹¹⁾:

⁽⁹⁾ Evropski inštitut za enakost spolov (2014), *Estimating the costs of gender-based violence in the European Union (Ocena stroškov nasilja na podlagi spola v Evropski uniji)*. Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-based-violence/estimating-costs-in-european-union>.

⁽¹⁰⁾ Evropski inštitut za enakost spolov (2017), *Gender Equality Index 2017: Violence against women – the most brutal manifestation of gender inequality (Indeks enakosti spolov za leto 2017: nasilje nad ženskami – najbolj brutalna manifestacija neenakosti med spoloma)*. Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2017-violence-against-women>.

⁽¹¹⁾ Evropski inštitut za enakost spolov (2018), *Gender Equality Index 2017: Czech Republic (Indeks enakosti spolov za leto 2017: Češka)*, Vilna: EIGE, na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2017-czech-republic>; Evropski inštitut za enakost spolov (2018), *Gender Equality Index 2017: Estonia (Indeks enakosti spolov za leto 2017: Estonija)*, Vilna: EIGE, na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2017-estonia>; Evropski inštitut za enakost spolov (2018), *Gender Equality Index 2017: Germany (Indeks enakosti spolov za leto 2017: Nemčija)*, Vilna: EIGE, na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2017-germany>; Evropski inštitut za enakost spolov (2018), *Gender Equality Index 2017: Spain (Indeks enakosti spolov za leto 2017: Španija)*, Vilna: EIGE, na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2017-spain>.

Slika 1. Nasilje intimnih partnerjev je strošek za vse nas

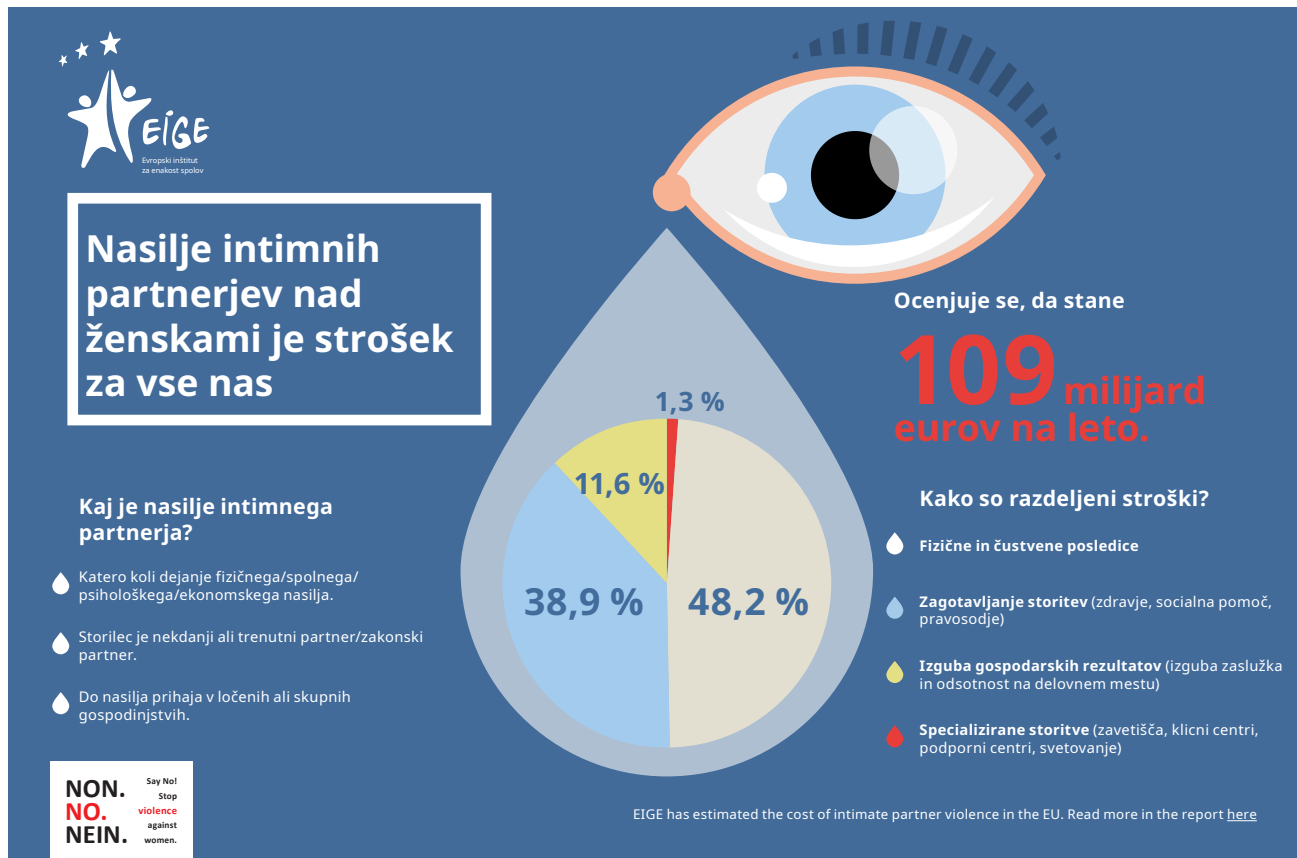

Tabela 1. Zaposlovanje, skrbstveno delo in nasilje nad ženskami v štirih državah članicah EU

Država	Stopnje zaposlenosti	Poraba časa v povezavi s skrbstvenim delom	Nasilje nad ženskami
Češka	<ul style="list-style-type: none"> Stopnja zaposlenosti v ekvivalentu polnega delovnega časa je 46 % za ženske in 65 % za moške. 10 % žensk dela s krajšim delovnim časom, moških pa le 3 %. 	<ul style="list-style-type: none"> 33 % žensk najmanj eno uro na dan skrbi za svoje družinske člane, medtem ko je delež pri moških 20 %. 86 % žensk in 12 % moških vsakodnevno kuha in opravlja gospodinj-ska dela. 	<ul style="list-style-type: none"> 32 % žensk je od dopolnjenega 15. leta starosti dalje vsaj enkrat v življenju dožive-lo fizično in/ali spolno nasilje. Nasilje nad ženskami Češko stane približno 4,7 milijarde EUR na leto zaradi izgubljenih gospodarskih rezultatov, uporabe storitev in osebnih stroškov.
Nemčija	<ul style="list-style-type: none"> Stopnja zaposlenosti v ekvivalentu polnega delovnega časa je 40 % za ženske in 59 % za moške. 47 % žensk dela s krajšim delovnim časom, moških pa le 11 %. 	<ul style="list-style-type: none"> 50 % žensk najmanj eno uro na dan skrbi za svoje družinske člane, medtem ko je delež pri moških 30 %. 72 % žensk in 29 % moških vsakodnevno kuha in opravlja gospodinj-ska dela. 	<ul style="list-style-type: none"> 35 % žensk je od dopolnjenega 15. leta starosti dalje vsaj enkrat v življenju dožive-lo fizično in/ali spolno nasilje. Nasilje nad ženskami Nemčijo stane približno 36 milijard EUR na leto zaradi izgubljenih gospodarskih rezultatov, uporabe storitev in osebnih stroškov.
Estonija	<ul style="list-style-type: none"> Stopnja zaposlenosti v ekvivalentu polnega delovnega časa je 50 % za ženske in 64 % za moške. 15 % žensk dela s krajšim delovnim časom, moških pa le 7 %. 	<ul style="list-style-type: none"> 35 % žensk najmanj eno uro na dan skrbi za svoje družinske člane, medtem ko je delež pri moških 31 %. 76 % žensk in 45 % moških vsakodnevno kuha in opravlja gospodinj-ska dela. 	<ul style="list-style-type: none"> 34 % žensk je od dopolnjenega 15. leta starosti dalje vsaj enkrat v življenju dožive-lo fizično in/ali spolno nasilje. Nasilje nad ženskami Estonijo stane približno 590 milijonov EUR na leto zaradi izgubljenih gospodarskih rezultatov, uporabe storitev in osebnih stroškov.
Španija	<ul style="list-style-type: none"> Stopnja zaposlenosti v ekvivalentu polnega delovnega časa je 36 % za ženske in 50 % za moške. 25 % žensk dela s krajšim delovnim časom, moških pa le 8 %. 	<ul style="list-style-type: none"> 56 % žensk najmanj eno uro na dan skrbi za svoje družinske člane, medtem ko je delež pri moških 36 %. 85 % žensk in 42 % moških vsakodnevno kuha in opravlja gospodinj-ska dela. 	<ul style="list-style-type: none"> 22 % žensk je od dopolnjenega 15. leta starosti dalje vsaj enkrat v življenju dožive-lo fizično in/ali spolno nasilje. Nasilje nad ženskami Španijo stane približno 21 milijard EUR na leto zaradi izgubljenih gospodarskih rezultatov, uporabe storitev in osebnih stroškov.

Kaj priprava proračuna po načelu enakosti spolov vključuje v praksi? ⁽¹²⁾

Začne se s proračunsko analizo na podlagi spola

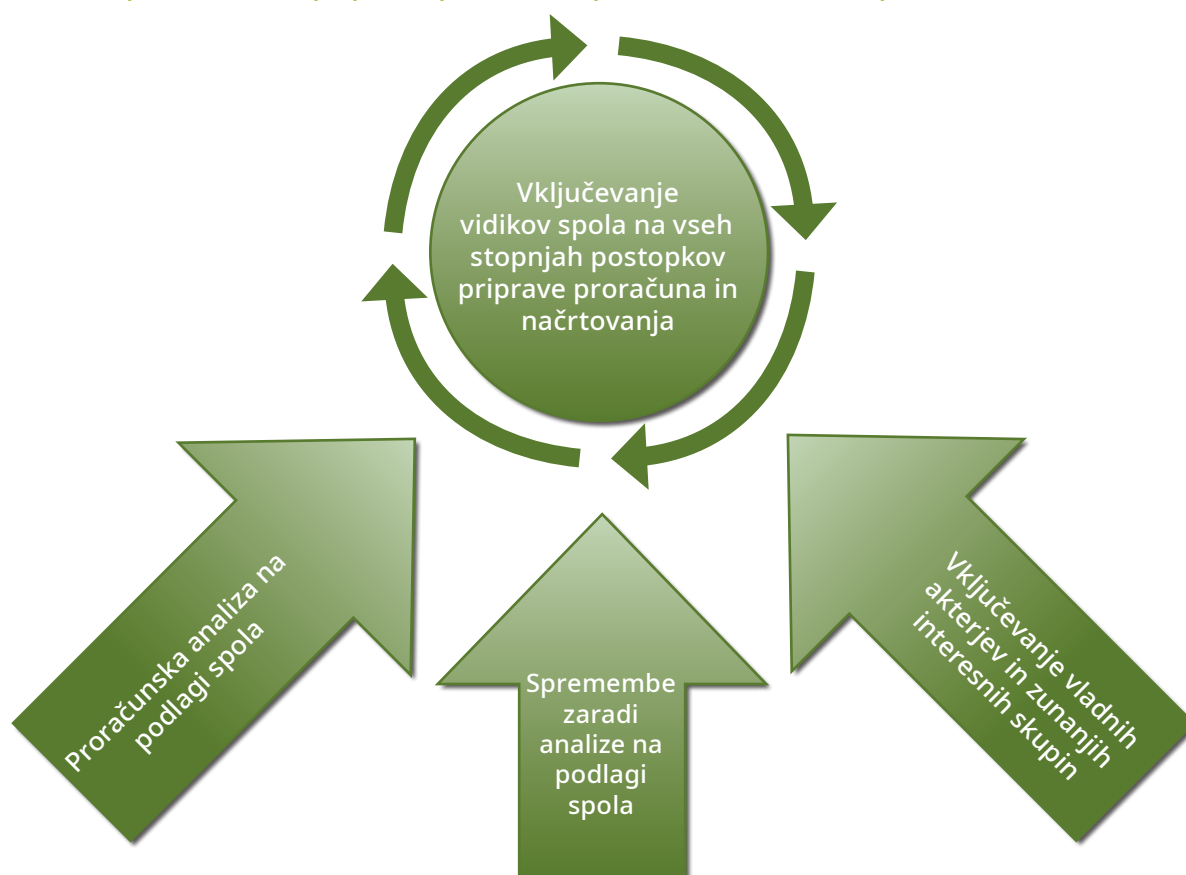
Proračunska analiza na podlagi spola predstavlja ključni del priprave proračuna po načelu enakosti spolov. Je izhodišče za spodbujanje enakosti spolov in pravic žensk s pomočjo proračunskih politik in postopkov. Prispeva k preglednosti pri proračunski porazdelitvi in posledicah, kar je osrednje načelo dobrega upravljanja. Različne razsežnosti, ki jih obravnava proračunska analiza na podlagi spola, vključujejo odhodke in prihodke, makroekonomske politike ter učinkovitost zagotavljanja storitev in naložb. Številne metode in orodja za analizo so v praksi pogosto prilagojeni pripravi proračuna po načelu enakosti spolov. Kot bomo lahko videli, ta zbirka orodij raziskuje načine, kako okrepiti

proračunsko analizo na podlagi spola v okviru proračunskih postopkov skladov EU.

Postopki priprave proračuna po načelu enakosti spolov: težnje k prestrukturiranju in spremembi

Priprava proračuna po načelu enakosti spolov vključuje postopek spremembe. Proračunska analiza na podlagi spola ni dosežek sama po sebi, pač pa gre za ključni del širšega procesa. Proračunska analiza na podlagi spola opredeljuje razlike med spoloma in izzive, ki služijo kot osnova za oblikovanje ciljev za odpravljanje neenakosti med spoloma in določanje ustreznih kazalnikov za merjenje napredka. Ti cilji in kazalniki se po drugi strani uporabljajo za usmerjanje dejavnosti in spremembo dodeljevanja proračunskih sredstev (ali pobiranja prihodkov), da bi dosegli želene rezultate. Redno spremljanje, ocenjevanje in poglobljeni pregledi napredka na podlagi vzpostavljenih kazalnikov pomembno prispevajo k novim ciklom načrtovanja in priprave proračuna.

Slika 2. Konceptualni okvir priprave proračuna po načelu enakosti spolov

⁽¹²⁾ Glej EIGE, 2019, str. 12–13.

Vključevanje vladnih akterjev in zunanjih interesnih skupin

Glavno odgovornost za izvajanje priprave proračuna po načelu enakosti spolov znotraj javnih proračunov in uprav nosijo redni akterji, ki sodelujejo pri javnem načrtovanju in postopkih priprave proračuna. Tako akademska literatura kot tudi praksa pa kažeta, da priprava proračuna po načelu enakosti spolov najbolje deluje takrat, kadar so vanjo vključeni vladni predstavniki in zunanje interesne skupine. Ti različni akterji igrajo dopolnilne vloge, ki prispevajo k celovitemu izvajanju priprave proračuna po načelu enakosti spolov. Podobno kot preglednost je tudi sodelovanje eno od osrednjih načel dobrega upravljanja. Sodelovanje različnih interesnih skupin je zato še eden od ključnih delov uspešne priprave proračuna po načelu enakosti spolov. Kot bomo videli v tej zbirki orodij, je podpirati akterje z neposrednimi odgovornostmi v postopkih priprave proračuna bistvenega pomena – preprosto povedano, oni so tisti, ki pri teh postopkih nosijo ključno odgovornost pri izvajanju proračunov, ki upoštevajo razlike med spoloma. Pozneje si bomo v tej zbirki orodij ogledali predloge za vključevanje številnih interesnih skupin v učinkovito pripravo proračuna po načelu enakosti spolov.

Priprava proračuna po načelu enakosti spolov v skladih EU

Seznani smo se z razlago priprave proračuna po načelu enakosti spolov in s tem povezano miselnostjo. Zdaj si bomo ogledali, kako lahko priprava proračuna po načelu enakosti spolov v skladih EU deluje kot mehanizem za:

- zagotavljanje skladnosti s pravnimi zahtevami EU;
- spodbujanje odgovornosti in preglednosti pri načrtovanju in upravljanju financ skladov EU:
 - z razkritjem različnih možnih vplivov porabe in dejavnosti skladov EU na ženske in moške, tudi glede na njihovo življenjsko obdobje, ekonomske in socialne razmere;
 - z upoštevanjem teh vidikov na vseh stopnjah skladov EU;
 - s povečanjem udeležbe žensk in moških

v proračunskih postopkih ter

- s spodbujanjem enakosti spolov za ženske in moške v vsej njihovi raznolikosti, zlasti s spodbujanjem pravic žensk, med drugim s pregledovanjem finančnih odločitev, da bi zagotovili, da bodo te prispevale k spodbujanju enakosti spolov in ne h krepitevi obstoječih neenakosti.

Priprava proračuna po načelu enakosti spolov kot način za izpolnjevanje pravnih zahtev EU

Kaj to pomeni?

Priprava proračuna po načelu enakosti spolov se ne zahteva posebej kot metodologija pri načrtovanju in izvajanju programov skladov EU, a kljub temu predstavlja najcelovitejši in najpreglednejši način izpolnjevanja zahtev in dolžnosti v zvezi z enakostjo spolov, določenih v uredbah o skladih EU.

Te zahteve, določene v predlogu Komisije za uredbo o skupnih določbah (COM(2018) 375 final), ki služi kot podlaga za vse programe skladov EU, zajemajo:

- zahtevo, da se enakost spolov obravnava kot horizontalno načelo;
- opredelitev partnerjev, ki sodelujejo pri postopkih načrtovanja in izvajanja programov, vključno z „organi, odgovornimi za enakost spolov“, ter
- dolžnost organov upravljanja, da „določi[jo] in uporabi[jo] postopke in merila, ki so nediskriminatorni in pregledni, [in] zagotavljajo enakost spolov“ (člen 67).

Poleg predloga uredbe o skupnih določbah so v uredbah za posamezne sklade opredeljene dodatne zahteve za upoštevanje enakosti spolov:

- to še zlasti velja za uredbo o Evropskem socialnem skladu plus (ESS+), ki vključuje poseben cilj, usmerjen v udeležbo žensk na trgu dela in boljše usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, vključno z dostopom do nege in varstva otroka;
- v uredbah za Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) in Kohezijski sklad so v glavnem znova formulirane zahteve, ki so že opredeljene v uredbi o skupnih določbah, zlasti zahteve, da se enakost spolov obravnava kot horizontalno načelo;
- v uredbi o Evropskem kmetijskem skladu za

razvoj podeželja (EKSRP) ⁽¹³⁾ je znova poudarjena potreba, da je treba v uredbo o skupnih določbah vključiti organe, odgovorne za enakost spolov kot partnerje, „če je ustrezno“ ⁽¹⁴⁾, ter opredeljuje zahtevo, da morajo organi upravljanja obveščati organe, ki so vključeni v spodbujanje enakosti med moškimi in ženskami, o možnostih za prejemanje finančnih sredstev.

Priprava proračuna po načelu enakosti spolov kot način za spodbujanje odgovornosti in preglednosti pri načrtovanju in upravljanju javnih financ

Kaj to pomeni?

Pomemben del priprave proračuna po načelu enakosti spolov je analiza vpliva proračunov na ženske in moške. Zato je priprava proračuna po načelu enakosti spolov ključnega pomena pri spremljanju, kako javni proračuni dosegajo cilje posamezne države v zvezi z enakostjo spolov. Priprava proračuna po načelu enakosti spolov je „mehanizem za ugotavljanje, ali so zaveze vlade

s področja enakosti spolov prenesene v proračunske obveznosti“ ⁽¹⁵⁾ – v osnovi to pomeni, da so vlade z uporabo priprave proračuna po načelu enakosti spolov odgovorne za svoje politične zaveze v zvezi z enakostjo spolov. Organi za revizijo, parlamenti, civilna družba in mediji imajo ključno vlogo pri spremljanju in zagotavljanju odgovornosti vlad za javne proračune. Dober primer civilne družbe, ki to počne, je skupina Women’s Budget Group iz Združenega kraljestva ⁽¹⁶⁾.

Ob sistematični uporabi lahko priprava proračuna po načelu enakosti spolov prispeva k povečanju sodelovanja z zagotavljanjem mehanizmov za sodelovanje, ki upoštevajo vidik spola, v proračunskih postopkih. To po drugi strani povečuje preglednost. Z vzpostavitvijo prakse javnih posvetovanj in sodelovanjem pri pripravi proračuna ali javne udeležbe pri spremljanju proračunov se na primer spodbuja sodelovanje v proračunskih postopkih ⁽¹⁷⁾, če zagotovimo enakopravno udeležbo žensk in moških v vsej njihovi raznolikosti in pri tem enakovredno upoštevamo tudi njihove prispevke.

Španija: usmerjanje ukrepov operativnega programa v smeri, ki teži k večji „enakosti spolov“

© amasterphotographer/
Shutterstock.com

nje poklicnega in zasebnega življenja, saj pospešijo zamudne upravne postopke in zmanjšajo breme oskrbe z izvajanjem elektronskih storitev, kot so zdravstvene storitve.

V Španiji prizadevanja za doseganje ciljev s pomočjo skladov EU priznavajo pomen visokokakovostne analize glede na spol. Nove naložbe lahko povzročijo nove neenakosti. Analiza glede na spol je na primer pokazala, da bi se z novimi tehnologijami na področju storitev javne uprave, kot sta e-uprava ali e-vlada, v javni upravi zmanjšalo število dejanskih zaposlenih. To bi najbolj prizadelo ženske, saj je večina zaposlenih v tem sektorju žensk. V povezavi z e-storitvami je bilo ugotovljeno, da imajo lahko pozitiven učinek na usklajeva-

⁽¹³⁾ Upoštevati je treba, da predlog Komisije za uredbo o skupnih določbah za obdobje 2021–2027 ne velja za EKSRP.

⁽¹⁴⁾ Člen 94 uredbe o SKP/EKSRP (COM(2018) 392 final). Podroben opis v [orodju 1](#).

⁽¹⁵⁾ Sharp, R., in Broomhill, R. (2002). „Budgeting for Equality: the Australian experience“ (Priprava proračuna za enakost: izkušnje iz Avstralije), *Feminist Economics*, 8(1), str. 26.

⁽¹⁶⁾ Za več informacij si oglejte: <https://wbg.org.uk/>.

⁽¹⁷⁾ Evropski inštitut za enakost spolov (2017). *Gender budgeting (Priprava proračuna po načelu enakosti spolov)*. Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/methods-tools/gender-budgeting>.

Ta primer je bil opredeljen in obravnavan v španskih operativnih programih, ki so usklajeni s cilji španske nacionalne strategije za enakost spolov. Dejavno sodelovanje nacionalnih in podnacionalnih organov za enakost spolov v okviru spremljanja in vrednotenja operativnih programov je omogočilo vključevanje načela enakosti spolov v vseh fazah operativnih programov.

Ključni instrumenti za širjenje izkušenj, dobrih praks, pilotnih dejavnosti, usposabljanj in razvoja zmogljivosti so poleg močne analize glede na spol tudi pobude, kot je španska nacionalna mreža za enakost spolov v evropskih skladih ⁽¹⁸⁾, hkrati pa takšne pobude spodbujajo sodelovanje med upravitelji skladov. Mreža ponuja:

- več vodnikov;
- organizacijo pobud za usposabljanje;
- tehnične nasvete za upravitelje skladov;
- podporo lokalnim pobudam, ki interesnim skupinam, odgovornim za te pobude, omogočajo, da predložijo dokumente za pripombe in revizijo, in
- stalno zbiranje izkušenj v svoji podatkovni zbirki.

Priprava proračuna po načelu enakosti spolov kot način za povečanje udeležbe žensk in moških v proračunskih postopkih

Kaj to pomeni?

Spodbujanje enakopravnega sodelovanja v proračunskih postopkih poteka v številnih oblikah. Priprava proračuna po načelu enakosti spolov temelji na dobrem upravljanju, njen cilj pa je povečanje udeležbe interesnih skupin pri postopku priprave proračuna s posvetovanji in uporabo podatkov, razčlenjenih glede na spol. Vredno je omeniti, da priprava proračuna po načelu enakosti spolov sama po sebi ne zagotavlja participativnega postopka. Za izvajanje proračunskih postopkov je treba uporabiti ciljno usmerjene ukrepe.

S sprejetjem ukrepov za dejavno in enakovredno vključitev tako žensk kot moških v pripravo javnih proračunov lahko zagotovimo, da bodo del odločitev, ki jih zadevajo. Izboljšanje raznolikosti sodelovanja pomeni tudi upoštevanje različnih značilnosti žensk in moških, kot so, med drugim, starost, rasa, etnična pripadnost, vera, izobrazba, invalidnost, socialno-ekonomsko ozadje in spolna usmerjenost ⁽¹⁹⁾. Za sklade EU to pomeni organizacijo posvetovanj z različnimi interesnimi skupinami in predstavniki – organi, strokovnjaki, nevladnimi organizacijami (NVO), socialnimi partnerji idr. Bistvenega pomena je zagotoviti, da bodo ključne interesne skupine obveščene o morebitnih priložnostih, ki jih omogočajo skladi, in da jim je omogočeno, da v morebitnih projektih izrazijo svoje prednostne naloge in interese.

Avstrija: sodelovanje pri pripravi proračuna za sklade EU

V Avstriji pri pripravi proračuna za sklade EU sodeluje več organizacij, ki si prizadevajo za enakost spolov. Sodelujoče organizacije pri proračunu Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) so Kinderfreunde (organizacija za varstvo otrok), Landesfrauenbeauftragte (organizacija uradov avstrijskih zveznih dežel za ženske zadeve), Initiative Frau & Arbeit (pobuda za ženske in njihovo zaposlovanje) in FEMAIL-Fraueninformationszentrum Vorarlberg (informacijsko središče za ženske).

Številni ukrepi so olajšali vključevanje strokovnjakov za enakost spolov in partnerjev, kot so:

- tematske skupine, v katerih sodelujejo strokovnjaki za enakost spolov;

⁽¹⁸⁾ Za več informacij si oglejte: <http://www.igualdadgenerofondoscomunitarios.es/>.

⁽¹⁹⁾ Evropski inštitut za enakost spolov (2017). *Gender budgeting (Priprava proračuna po načelu enakosti spolov)*. Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/methods-tools/gender-budgeting>.

- enodnevne odprte konference o vmesnih rezultatih javnega mnenja o predlogu proračuna;
- vključitev uradnega nacionalnega predstavnika za enakost spolov (urad zveznega kanclerja (Bundeskanzleramt)), ki pritegne strokovnjake za enakost spolov v širšem smislu, ter zagotavljanje uravnotežene udeležbe žensk in moških v skupinah za načrtovanje.

Rezultat tega sodelovanja je bilo strokovno znanje, ki je bilo vključeno v postopke oblikovanja projektov in ustrezne priprave proračuna. Z zagotavljanjem sodelovanja organizacij, ki se zavzemajo za enakost, nediskriminacijo in temeljne pravice ljudi, je Avstrija lahko zagotovila skladnost s pogodbami EU, členom 7 ustave in nacionalnimi politikami ⁽²⁰⁾.

Priprava proračuna po načelu enakosti spolov kot način za spodbujanje enakosti spolov pri ženskah in moških v vsej njihovi raznolikosti

Kaj to pomeni?

Proračunska analiza na podlagi spola izboljšuje naše znanje o potrebah žensk in moških, pa tudi o porazdelitvenih učinkih in učinkih dodeljevanja sredstev na ženske in moške v vsej njihovi raznolikosti. Priprava proračuna po načelu enakosti spolov tako zagotavlja osnovo za boljše odločanje, ki je zasnovano na dokazih. To po drugi strani prispeva k zagotavljanju, da se javna sredstva učinkoviteje porabljajo za spodbujanje enakosti

spolov in spoštovanje vseh naših človekovih pravic, tudi pri ljudeh, katerih pravice so vse prepogosto zapostavljene.

Enakost spolov je temeljno načelo EU. Poleg tega prinaša socialno-ekonomske koristi. Raziskave potrjujejo, da ima zmanjšanje neenakosti med spoloma veliko pozitivnih učinkov, posledica tega pa je večja gospodarska rast, večje število delovnih mest, bolj zdravi otroci, boljša delovna produktivnost in bolj odzivne vlade ⁽²¹⁾. Čeprav ima lahko gospodarska rast pozitivne učinke na ekonomski položaj žensk, pa spodbujanje vključevanja in enakosti spolov zahteva, da odločitve v zvezi z ekonomsko politiko temeljijo na realni analizi glede na spol ⁽²²⁾.

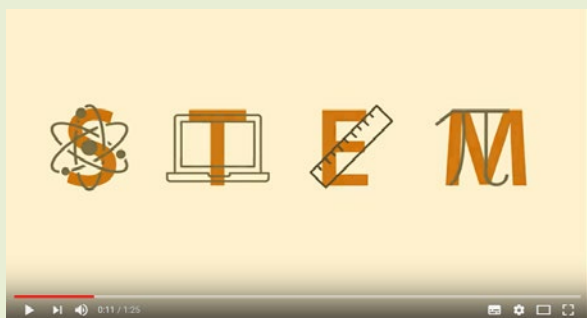
⁽²⁰⁾ Operativni program IGJ/EFRE za obdobje 2014–2020.

⁽²¹⁾ Stotsky, J. (2016). Gender budgeting: fiscal context and current outcomes (Priprava proračuna po načelu enakosti spolov: fiskalni okvir in sedanji rezultati), delovni dokument Mednarodnega denarnega sklada, WP/16/149, Washington DC: MDS; Elborgh-Woytek, K., Newiak, M., Kochhar, K., Fabrizio, S., Kpodar, K., Wingender, P., Clements, B., & Schwartz, G. (2013); Women, work and the economy: macroeconomic gains from gender equity (Ženske, delo in gospodarstvo: makroekonomski dobički zaradi enakosti spolov), razpravljalno sporočilo Mednarodnega denarnega sklada, SDN/13/10, Washington DC: MDS; na voljo na spletnem naslovu: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2013/sdn1310.pdf>; Evropski inštitut za enakost spolov (2017), Gospodarske koristi enakosti spolov v Evropski uniji: Poročilo o empirični uporabi modela, na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/rdc/eige-publications/economic-benefits-gender-equality-european-union-report-empirical-application-model>; Evropski inštitut za enakost spolov (2017), Economic benefits of gender equality in the European Union. Literature review: existing evidence and methodological approaches (Gospodarske koristi enakosti spolov v Evropski uniji. Pregled literature: obstoječi dokazi in metodološki pristopi), Vilna: EIGE; na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/publications/economic-benefits-gender-equality-european-union-literature-review-existing-evidence-and-methodological-approaches>; Evropski inštitut za enakost spolov (2017), Economic benefits of gender equality in the European Union: EU and EU Member States overviews (Gospodarske koristi enakosti spolov v Evropski uniji: pregledi EU in držav članic EU), Vilna: EIGE, na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/publications/economic-benefits-gender-equality-eu-and-eu-member-states-overviews>; Evropski inštitut za enakost spolov (2017), Evidence of economic benefits of gender equality in other policy areas (Dokazi o gospodarskih koristih enakosti spolov na drugih področjih politike), Vilna: EIGE, na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/sites/default/files/economic-benefits-gender-equality-policy-areas.pdf>.

⁽²²⁾ Kabeer, N. (2012) „Women's economic empowerment and inclusive growth: labour markets and enterprise development“ (Krepitev ekonomskega položaja žensk in vključujoča rast: trgi dela in razvoj podjetij), International Development Research Centre Discussion Paper 29/12. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.soas.ac.uk/cdpr/publications/papers/file80432.pdf>.

Oglejte si ta dva videoposnetka za boljše razumevanje gospodarskih koristi enakosti spolov. Izberete lahko podnapise v svojem jeziku.

Economic benefits of gender equality: science, technology, engineering and mathematics (STEM) (Gospodarske koristi enakosti spolov: naravoslovje, tehnologija, inženirstvo in matematika (STEM)) ⁽²³⁾

Economic benefits of gender equality: labour market activity and equal pay (Gospodarske koristi enakosti spolov: dejavnost na trgu dela in enako plačilo) ⁽²⁴⁾

Priprava proračuna po načelu enakosti spolov se osredotoča na postopek dodeljevanja sredstev kot del odločanja o prednostnih nalogah politik, izvajanja ukrepov politike in ocenjevanja rezultatov. Uporaba priprave proračuna po načelu enakosti spolov pomeni uporabo vrste **analiz glede na spol** in orodij za **ocenjevanje**, ki so podrobneje določena v nadaljevanju te zbirke orodij. To snovalcem politike omogoča boljše razumevanje razlik v življenju žensk in moških ter kako in zakaj oboji storitve, vire in svoj čas izkoriščajo različno. Spodnji posnetek prikazuje, kako pristop priprave proračuna po načelu enakosti spolov bogati analizo uporabe javnih sredstev in odločitve o tem. Preprosto povedano, priprava proračuna po načelu enakosti spolov prispeva k doseganju enakosti spolov, izboljšanju blaginje prebivalstva ter spodbujanju bolj trajnostne, vključujoče rasti in zaposlovanja ⁽²⁵⁾.

Za boljše razumevanje koncepta priprave proračuna po načelu enakosti spolov si oglejte ta videoposnetek o trajnostni enakosti spolov in pripravi proračuna po načelu enakosti spolov, ki ga je pripravilo švedsko združenje lokalnih organov in regij ⁽²⁶⁾.

⁽²³⁾ Evropski inštitut za enakost spolov (2017). *Economic benefits of gender equality: STEM (Gospodarske koristi enakosti spolov: STEM)*. Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.youtube.com/watch?v=64cCxFAQnGvM>.

⁽²⁴⁾ Evropski inštitut za enakost spolov (2017). *Economic benefits of gender equality: Labour market activity and equal pay (Gospodarske koristi enakosti spolov: dejavnost na trgu dela in enako plačilo)*. Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: https://www.youtube.com/watch?v=afWKA_sXORc.

⁽²⁵⁾ Evropski inštitut za enakost spolov (2017). *Gender budgeting (Priprava proračuna po načelu enakosti spolov)*. Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/methods-tools/gender-budgeting>.

⁽²⁶⁾ Švedsko združenje lokalnih organov in regij (2014). *Sustainable Gender Equality – a film about gender mainstreaming in practice (Trajnostna enakost spolov – film o vključevanju načela enakosti spolov v praksi)*. Stockholm: SKL Jämställdhet. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.youtube.com/watch?v=udSjBbGwJEg>.

Oddelek 3. Zakaj je priprava proračuna po načelu enakosti spolov pomembna pri evropskih skladih v okviru deljenega upravljanja?

Priprava proračuna po načelu enakosti spolov je potrebna za doseganje ciljev EU s področja rasti, zaposlovanja in socialne kohezije. Na ravni EU obstajata tako **pravna kot politična osnova** za pripravo proračuna po načelu enakosti spolov (glej [orodje 1](#)). Prav tako vodi do **gospodarskih koristi**. Študije jasno kažejo povezavo med večjo enakostjo spolov ter večjo rastjo in zaposlovanjem. „Dokazi potrjujejo, da bi izboljšanje na področju enakosti spolov do leta 2050 ustvarilo do 10,5 milijona dodatnih delovnih mest, stopnja zaposlenosti v EU pa bi dosegla skoraj 80 %. Čutil bi se tudi pozitiven vpliv na bruto domači proizvod (BDP) na prebivalca EU, ki bi se lahko do leta 2050 povečal na skoraj 10 %“⁽²⁷⁾. Zmanjšanje neenakosti na področju dejavnosti trga dela, plač in izobraževanja bo zlasti spodbudilo tovrstno rast in ustvarjanje delovnih mest.

© S_L/Shutterstock.com

Dosledno izvajanje pristopa priprave proračuna po načelu enakosti spolov z vključevanjem vidikov spola v vse cikle skladov EU bo zagotovilo, da:

- bo izvajanje skladov EU bolj kakovostno, dosegalo pa bo tako ženske kot moške v vsej njihovi raznolikosti;
- bodo cilji skladov EU doseženi učinkoviteje, saj priprava proračuna po načelu enakosti spolov prispeva k boljšemu načrtovanju, izvajanju in spremljanju, hkrati pa zagotavlja, da se neenakosti ne ohranjajo;
- bo enakost spolov, temeljna človekova pravica, napredovala;
- bo dodelitev gospodarskih virov koristila tako ženskam kot moškim v vsej njihovi raznolikosti in
- se bodo projekti skladov EU krepili z boljšim usmerjanjem in učinkovitejšim doseganjem splošnih ciljev.

Kot smo videli v tej zbirki orodij, je enakost spolov priznana kot temeljna pravica – temeljna vrednota in cilj EU. Enakost med ženskami in moškimi je zapisana v ustanovni pogodbi Evropske unije. Evropski pakt za enakost spolov in evropski steber socialnih pravic zagotavljata enakost spolov in boljše usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja kot ključna elementa, ki ju je treba vključiti v sklade EU. Vse te zaveze krepijo podlago za pripravo proračuna po načelu enakosti spolov, enako pa velja tudi za ključne mednarodne zaveze, vse od Splošne deklaracije človekovih pravic pa do [Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah](#)⁽²⁸⁾ ter [ciljev trajnostnega razvoja](#). Enakost spolov ni le eden od globalnih ciljev (peti cilj trajnostnega razvoja) in medsektorski element vseh 17 ciljev trajnostnega razvoja, temveč okvir ciljev trajnostnega razvoja vključuje tudi posebni kazalnik za pripravo proračuna po načelu enakosti spolov (kazalnik 5.c.1.)⁽²⁹⁾.

⁽²⁷⁾ Evropski inštitut za enakost spolov (2017). *Gender equality boosts economic growth (Enakost spolov spodbuja gospodarsko rast)*. Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/news-and-events/news/gender-equality-boosts-economic-growth>.

⁽²⁸⁾ Združeni narodi (1966). *Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah*. New York: ZN. Na voljo na spletnem naslovu: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CESCR.aspx>.

⁽²⁹⁾ Poleg teh treh sporazumov so med drugimi pomembnimi mednarodnimi instrumenti, ki vplivajo na enakost spolov, tudi [Konvencija o enakem nagrajevanju](#) (št. 100) (1951/1953), [Konvencija o političnih pravicah žensk](#) (1952), [Konvencija o diskriminaciji pri zaposlovanju in poklicih](#) (št. 111) (1958/1960), [Konvencija o enakih možnostih delavcev in delavk in njihovem enakem obravnavanju \(delavci z družinskimi obveznostmi\)](#) (št. 156) (1981/1983), [Deklaracija o odpravi nasilja nad ženskami](#) (1993), [Konvencija o varstvu materinstva](#) (št. 183) (2000/2002), [Resolucija Mednarodne organizacije dela \(MOD\) o spodbujanju enakosti med spoloma, pravičnosti plač in varstvu materinstva](#) (2004), [Deklaracija iz Ria o globalnem simpoziju o vključevanju moških in dečkov za doseganje enakosti spolov](#) (2009) in [Resolucija MOD o enakosti spolov v središču dostojnega dela](#) (2009).

Oglejte si [orodje 1](#) za več informacij o regulativnem okviru skladov EU in njegovem poudarku na upoštevanju enakosti spolov.

Trije razlogi, zakaj je priprava proračuna po načelu enakosti spolov ključnega pomena v skladih EU

1. Priprava proračuna po načelu enakosti spolov velja za dobro pripravo proračuna

Priprava proračuna po načelu enakosti spolov podpira izvajanje sodobnih standardov načel za upravljanje javnih financ. Ta vključujejo odgovornost, preglednost, usmerjenost v uspešnost in rezultate ter učinkovitost:

- **Odgovornost:** Priprava proračuna po načelu enakosti spolov je pomemben mehanizem za zagotavljanje odgovornosti z vidika prenosa zavez glede politike enakosti spolov v sklade EU.
- **Preglednost:** Ob sistematični uporabi lahko priprava proračuna po načelu enakosti spolov prispeva k povečanju udeležbe v proračunskih postopkih, kar povečuje preglednost postopkov v skladih EU.
- **Usmerjenost v uspešnost in rezultate:** Priprava proračuna, ki temelji na rezultatih, zbližuje strateško načrtovanje in upravljanje javnih financ, tako da cilje politike skladov EU tesneje poveže s proračuni. Dejanski, k rezultatom usmerjeni pristop se uporablja le takrat, kadar je priprava proračuna po načelu enakosti spolov vključena v pripravo proračuna na podlagi uspešnosti. To pa zato, ker priprava proračuna po načelu enakosti spolov dokazuje o uspešnosti podaja z vidika spolov. Na ta način priprava proračuna po načelu enakosti spolov omogoča učinkovito, vključujočo dodelitev sredstev in izvajanje ciljev na način, ki koristi tako ženskam

kot moškim v vsej njihovi raznolikosti.

- **Učinkovitost:** Proračunska analiza na podlagi spola izboljšuje naše razumevanje različnih potreb žensk in moških ter dopolnjuje porazdelitvene učinke in učinke, ki jih imajo nanje sredstva skladov EU. Priprava proračuna po načelu enakosti spolov tako služi kot temelj za sprejemanje odločitev na podlagi dokazov, kar je bistvenega pomena za zagotavljanje, da se finance skladov EU učinkovito uporabljajo za pokritje dejanskih potreb, premostitev trenutnih vrzeli in omejitev nadaljnjih neenakosti.

2. Priprava proračuna po načelu enakosti spolov podpira izvajanje pravnih in političnih zavez EU

EU in njene države članice so zavezane k spodbujanju enakosti spolov in človekovih pravic, tudi z izvajanjem zgoraj navedenih pravnih in političnih zavez. Skladi EU ne morejo spodbujati blaginje ali vključujoče, trajnostne rasti, če zanemarjajo pravice in potrebe polovice prebivalstva EU. Zato je priprava proračuna po načelu enakosti spolov treba uporabiti v vseh sistemih, postopkih in programih skladov EU. To bi pomenilo spoštovanje zavez, ki občutno prispevajo k enakosti spolov.

3. Priprava proračuna po načelu enakosti spolov povečuje udeležbo žensk in moških v proračunskih postopkih

Priprava proračuna po načelu enakosti spolov prispeva k dobremu upravljanju. Kot smo videli, je eden od ključnih načinov za to povečanje udeležbe pri postopkih priprave proračuna. Z enakopravno vključitvijo žensk in moških v pripravo proračuna skladov EU – na primer z javnimi posvetovanji in uporabo podatkov, razčlenjenih glede na spol – bodo proračuni bolj odzivni in pregledni, države bolj odgovorne, cilji skladov EU pa se bodo izvajali učinkoviteje.

Oddelek 4. Kako lahko pripravo proračuna po načelu enakosti spolov uporabimo v skladih EU? Praktična orodja in primeri iz držav članic

Uvod

Ta oddelek vključuje praktična orodja za vključitev vidika spola v evropske sklade v okviru deljenega upravljanja z uporabo podrobnih opisov, kontrolnih seznamov in primerov iz različnih držav članic. Uporaba te podporne strukture v celotnem postopku načrtovanja in izvajanja bo zagotovila usklajeno vključevanje vidika enakosti spolov. Orodja so strukturirana v skladu z zahtevami iz predloga Komisije za uredbo o vsebini in izvajanju operativnih programov (OP) skladov EU, ki obravnavajo člene navedenega predloga.

Orodja se lahko na splošno uporabljajo v celotnem postopku načrtovanja za vse sklade EU. Kljub temu je treba upoštevati različne kontekste. Razen orodja 1 (ki predstavlja najpomembnejše zahteve iz predloga Komisije za uredbe) in orodja 4 (o možnostih za izboljšanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja) orodja ne predstavljajo posebnega pristopa za vsakega od skladov EU. Namesto tega nudijo splošno podporo pri uvajanju usklajenega vidika enakosti spolov.

Orodja posebno pozornost namenjajo usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja. Z vidika

politike EU je razlog za to dejstvo, da je usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja postalo še posebej pomembno zaradi nove direktive v zvezi s to temo. Spodbujanje ukrepov za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja znotraj skladov je povezano z novo direktivo in s sporočilom Komisije o pobudi za podporo pri usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja ⁽³⁰⁾, v kateri Evropska komisija za spodbujanje direktive izrecno spodbuja financiranje iz skladov EU in Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI). Za več informacij o [direktivi o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja kliknite tukaj](#). Za splošne informacije o razmerju med razlikami med plačami moških in žensk ter usklajevanjem poklicnega in zasebnega življenja si oglejte [publikacijo inštituta EIGE](#).

Ta oddelek za uporabo priprave proračuna v skladih EU z upoštevanjem načela enakosti spolov predstavlja 11 orodij, ki so razdeljena v tri krovne podsklope:

- regulativni okvir EU,
- načrtovanje na nacionalni/podnacionalni ravni in podpora na ravni projektov,
- poročanje, spremljanje in vrednotenje.

⁽³⁰⁾ Evropska komisija (2017). *Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Pobuda za podporo zaposlenim staršem in oskrbovalcem pri usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja*. COM(2017) 252 final. Bruselj: Evropska komisija. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=COM%3A2017%3A252%3AFIN>.

Regulativni okvir Evropske unije

- Orodje 1: Povezovanje skladov EU z regulativnim okvirom EU za enakost spolov

Načrtovanje na nacionalni/podnacionalni ravni in podpora na ravni projektov

- Orodje 2: Analiza neenakosti med spoloma in potreb spolov na nacionalni in podnacionalni ravni
- Orodje 3: Uresničevanje enakosti spolov v ciljih politike (v partnerskih sporazumih) in specifičnih ciljih/ukrepih (v operativnih programih)
- Orodje 4: Usklajevanje in dopolnjevanje med skladi EU za boljše usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja
- Orodje 5: Opredelitev partnerstev in upravljanja na več ravneh – določitev ustreznih partnerjev, vloga strokovnjakov za enakost spolov in sestava odborov za spremljanje
- Orodje 6: Razvoj kvantitativnih in kvalitativnih kazalnikov za spodbujanje enakosti spolov
- Orodje 7: Opredelitev meril za izbor projektov, ki upoštevajo razlike med spoloma
- Orodje 8: Sledenje dodeljevanju sredstev za enakost spolov v skladih EU
- Orodje 9: Vključevanje načela enakosti spolov v zasnovo projektov

Poročanje, spremljanje in vrednotenje

Orodje 10: Vključevanje vidika spola v postopke spremljanja in vrednotenja

Orodje 11: Poročanje o porabi sredstev za enakost spolov v skladih EU

Regulativni okvir EU

Orodje 1: Povezovanje skladov EU z regulativnim okvirom EU za enakost spolov

Predstavitev orodja

To orodje predstavlja glavne politike EU in cilje s področja enakosti spolov, ki so pomembni za sklade Evropske unije v okviru deljenega upravljanja. ⁽³¹⁾ Cilj tega orodja je podpreti države članice in organe upravljanja pri usklajevanju njihovega načrtovanja in izvajanja programov skladov EU s strategijami EU za enakost spolov in regulativnimi okviri.

Zakonodajna in regulativna podlaga za politike EU v zvezi z enakostjo spolov

Evropska unija temelji na vladavini prava. To pomeni, da je vsak ukrep EU utemeljen na pogodbah, ki so jih prostovoljno po demokratičnem postopku potrdile vse države članice EU. Pogodbe so zavezujoči sporazumi med državami članicami EU, ki določajo cilje EU, pravila za institucije EU, način sprejemanja odločitev ter odnos med EU in njenimi državami članicami ⁽³²⁾.

Pristop EU glede enakosti spolov

EU priznava enakost med ženskami in moškimi kot temeljno načelo, ključno vrednoto EU in nujen pogoj za doseganje ciljev EU na področju rasti, zaposlovanja in socialne kohezije.

Komisija se od leta 1996 zavezuje k uporabi dvojnega pristopa k uresničevanju enakosti spolov. Ta pristop obsega vključevanje vidika spola v vse politike ob sočasnem izvajanju posebnih ukrepov za odpravo in preprečevanje neenakosti med spoloma ali izboljšanje položaja v zvezi s tem. Oba pristopa sta tesno povezana in drug drugega ne moreta nadomestiti. Vključevanje načela enakosti spolov ni samo po sebi cilj politike, temveč služi kot sredstvo za doseganje enakosti spolov.

Vir: Evropski inštitut za enakost spolov (2016), What is gender mainstreaming? (Kaj je vključevanje načela enakosti spolov?). Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/mh0216878enn.pdf>.

Enakost spolov je temeljna vrednota Evropske unije, ki je zapisana v krovnih pravnih in političnih dokumentih EU:

- Člen 2 in člen 3(3) ustanovne [Pogodbe o Evropski uniji](#) ⁽³³⁾ (PEU), člena 21 in 23 [Listine EU o temeljnih pravicah](#) ⁽³⁴⁾ ter člen 8 [Pogodbe](#)

[o delovanju Evropske unije](#) ⁽³⁵⁾ (PDEU) pozivajo k enakosti med ženskami in moškimi. Člen 8 PDEU na primer izrecno zahteva, da si Unija „prizadeva odpraviti neenakosti in spodbujati enakost med moškimi in ženskami“ (vključevanje načela enakosti spolov).

⁽³¹⁾ Na podlagi predloga Komisije za uredbo o skupnih določbah za obdobje po letu 2020.

⁽³²⁾ Evropska unija (ni datuma). *Pogodbe EU*. Bruselj: EU. Na voljo na spletnem naslovu: https://europa.eu/european-union/law/treaties_sl.

⁽³³⁾ Evropska unija (2007). *Pogodba o Evropski uniji*. Bruselj: EU. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A12012M%2FTXT>.

⁽³⁴⁾ Evropska unija (2000). *Listina Evropske unije o temeljnih pravicah*. Bruselj: EU. Na voljo na spletnem naslovu: https://ec.europa.eu/info/aid-development-cooperation-fundamental-rights/your-rights-eu/eu-charter-fundamental-rights_en.

⁽³⁵⁾ Evropska unija (2007). *Pogodba o delovanju Evropske unije*. Bruselj: EU. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>.

- **Lizbonska pogodba** ⁽³⁶⁾ vključuje zavezanost k enakosti spolov z deklaracijo št. 19, priloženo Sklepni listini medvladne konference, ki je sprejela Lizbonsko pogodbo ⁽³⁷⁾.
- **Politika gospodarske rasti EU (Evropa 2020)** ⁽³⁸⁾ kot svoj cilj vključuje povečanje udeležbe žensk na trgu dela. Poleg tega **barcelonski cilji** ⁽³⁹⁾ vključujejo poseben cilj glede otroškega varstva za lažje usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja tako za ženske kot za moške.
- Vprašanja v zvezi z razlikami v plačah in organizacijsko raznolikostjo so jasne prednostne naloge Evropske komisije in so neposredno povezane s cilji skladov EU. Te evropske prednostne naloge so določene v pravno zavezujoči Direktivi 2014/95/EU (o razkritju nefinančnih informacij in informacij o raznolikosti nekaterih velikih podjetij in skupin), v nezavezujočem Priporočilu 2014/124/EU (o krepitvi načela enakega plačila za moške in ženske s preglednostjo) in v akcijskem načrtu EU za obdobje 2017–2019: spoprijemanje z razliko v plačah med spoloma ⁽⁴⁰⁾.
- Okvir za **Strateško sodelovanje za enakost spolov 2016–2019** ⁽⁴¹⁾ poudarja sklade EU kot najpomembnejše naložbeno orodje EU, tudi za spodbujanje enakosti spolov:
 - s stalnim spremljanjem in podporo državam članicam pri doseganju barcelonskih ciljev na področju varstva otrok;
 - z upoštevanjem rezultatov javnega posvetovanja o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja ⁽⁴²⁾;
 - s podpiranjem podjetij pri prizadevanjih za povečanje udeležbe žensk na trgu dela z omogočanjem delovanja platform za listino o raznolikosti ⁽⁴³⁾;
 - z vključevanjem vidika enakosti spolov v izvajanje **evropske agende o migracijah** ⁽⁴⁴⁾ za odpravo ovir za zaposlovanje migrantk in s pomočjo državam članicam, da v celoti izkoristijo možnosti, ki jih na tem področju nudi Evropski socialni sklad (ESS),
 - z ozaveščanjem o spodbujanju ženskega podjetništva, med drugim z vzpostavitvijo e-platforme za podjetnice (2016), evropske mreže poslovnih angelov za žensko podjetništvo (2016) in mreže spletnih podjetniških centrov za ženske.
- **Pakt za enakost spolov 2011–2020** ⁽⁴⁵⁾ vključuje tri glavne ambicije EU v zvezi z enakostjo spolov:
 - odprava razlik med spoloma na področju zaposlovanja in socialne zaščite;
 - spodbujanje večje usklajenosti poklicnega in zasebnega življenja za ženske in moške v vseh življenjskih obdobjih ter
 - boj proti vsem oblikam nasilja nad ženskami.

⁽³⁶⁾ Evropski parlament (2018). *Kratki vodnik po Evropski uniji: Lizbonska pogodba*. Bruselj: Evropski parlament. Na voljo na spletnem naslovu: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/5/the-treaty-of-lisbon>.

⁽³⁷⁾ Evropski parlament (2018). *Kratki vodnik po Evropski uniji: Enakost med ženskami in moškimi*. Bruselj: Evropski parlament. Na voljo na spletnem naslovu: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/59/equality-between-men-and-women>.

⁽³⁸⁾ Evropska komisija (2010). *Strategija Evropa 2020*. Bruselj: Evropska komisija. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC2020&from=en>.

⁽³⁹⁾ Evropska komisija (2018). Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: barcelonski cilji o razvoju storitev otroškega varstva za majhne otroke z namenom povečati udeležbo žensk na trgu dela, olajšati usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja zaposlenih staršev in omogočiti trajnostno in vključujočo rast v Evropi. Bruselj: Evropska komisija. Na voljo na spletnem naslovu: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/bcn_objectives-report2018_web_en.pdf.

⁽⁴⁰⁾ Evropska komisija (ni datuma). *EU Action against Pay Discrimination (Ukrepanje EU proti diskriminaciji v plačilu)*. Bruselj: Evropska komisija. Na voljo na spletnem naslovu: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/equal-pay/eu-action-against-pay-discrimination_en.

⁽⁴¹⁾ Evropska komisija (2015). *Strateško sodelovanje za enakost spolov 2016–2019*. Bruselj: Evropska komisija. Na voljo na spletnem naslovu: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/strategic-engagement-gender-equality-2016-2019_en.

⁽⁴²⁾ Evropska komisija (2015). *First-Phase Consultation of Social Partners Under Article 154 TFEU on Possible Action Addressing Work-life Balance Faced by Working Parents and Caregivers (Posvetovanje s socialnimi partnerji v prvi fazi v skladu s členom 154 PDEU o morebitnem ukrepu za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja zaposlenih staršev in oskrbovalcev)*, C(2015) 7754 final. Bruselj: Evropska komisija.

⁽⁴³⁾ Evropska komisija (2019). *Tackling discrimination (Odpravljanje diskriminacije)*. Bruselj: Generalni direktorat za pravosodje in potrošnike. Na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/justice/discrimination/diversity/index_en.htm.

⁽⁴⁴⁾ Evropska komisija (2015). *Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Evropska agenda o migracijah*. COM(2015) 240 final. Bruselj: Evropska komisija. Na voljo na spletnem naslovu: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf.

⁽⁴⁵⁾ Svet Evropske unije (2011). *Sklepi Sveta z dne 7. marca 2011 o Evropskem paktu za enakost spolov (2011–2020)*. Bruselj: Svet Evropske unije. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52011XG0525%2801%29>.

- **Evropski steber socialnih pravic** ⁽⁴⁶⁾, ki so ga institucije EU razglasile na socialnem vrhu za pravična delovna mesta in rast novembra 2017, določa 20 ključnih načel kot okvir za približevanje boljšim življenjskim in delovnim razmeram v EU. Vsebuje tri kategorije: enake možnosti in dostop do trga dela (vključno z „drugim ključnim načelom, enakostjo spolov“ ⁽⁴⁷⁾), pošteni delovni pogoji, socialna zaščita in vključenost. Namen povezovanja teh elementov s prihodnjim izvajanjem skladov EU, zlasti novega Evropskega socialnega sklada plus (ESS+), je podpora izvajanju stebra.
 - pravni ukrep: okrepitev obstoječe pravice do štirih mesecev starševskega dopusta z neprenosljivostjo dveh od teh mesecev z enega starša na drugega. Ti bodo nadomeščeni na ravni, ki jo določijo države članice;
 - ukrep politike: boljše koriščenje skladov EU za izboljšanje storitev dolgoročne oskrbe in otroškega varstva;
 - ukrep politike: odprava odvračilnih gospodarskih dejavnikov za prejemnike drugega dohodka, ki ženskam preprečujejo dostop do trga dela ali delo s polnim delovnim časom.
 - Pred kratkim sprejeta **direktiva o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja** (Direktiva (EU) 2019/1158) ⁽⁴⁸⁾ podpira enakost spolov in se osredotoča na zagotavljanje ključnih elementov stebra socialnih pravic EU (deveto ključno načelo: usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja ⁽⁴⁹⁾) s pomočjo pravnih ukrepov in ukrepov politike:
 - pravni ukrep: uvedba očetovskega dopusta. Očetje/enakovredni drugi starši bodo lahko ob rojstvu otroka vzeli vsaj deset delovnih dni očetovskega dopusta, ki bo nadomeščen vsaj na ravni nadomestila za čas bolezni;
- Leta 2015 so vse države članice Združenih narodov (ZN), vključno z vsemi državami članicami EU, sprejele **agendo za trajnostni razvoj do leta 2030** ⁽⁵⁰⁾ in njene cilje trajnostnega razvoja. Enakost spolov je medsektorski element vseh 17 globalnih ciljev, pa tudi samostojen cilj (peti cilj trajnostnega razvoja: „doseči enakost spolov in krepiti vlogo vseh žensk in deklic“) ⁽⁵¹⁾. V odstavku 20 Agende 2030 sta izrecno poudarjena pomen odprave razlik med spoloma in podpora enakosti spolov s sistematičnim vključevanjem vidika spolov, okvir ciljev trajnostnega razvoja pa vključuje tudi poseben kazalnik v zvezi s pripravo proračuna po načelu enakosti spolov (kazalnik 5.c.1.).

Več o ciljih trajnostnega razvoja ZN, katerih namen je odprava razlik med spoloma in podpora enakosti spolov (odstavek 20 Agende 2030)

Enakost spolov in okrepljena vloga žensk in deklic bosta bistveno prispevala k napredku pri vseh splošnih in konkretnih ciljih. Dokler polovica človeštva ne bo mogla uresničevati vseh človekovih pravic in možnosti, svet ne bo mogel izkoristiti vseh danosti in doseči trajnostnega razvoja. Ženske in deklice morajo imeti enakopraven dostop do kakovostnega izobraževanja, gospodarskih sredstev in politične

⁽⁴⁶⁾ Evropska komisija (2017). *Evropski steber socialnih pravic*. Bruselj: Evropska komisija. Na voljo na spletnem naslovu: https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights_en.

⁽⁴⁷⁾ Drugo ključno načelo (enakost spolov) navaja: „Enako obravnavanje in enake možnosti žensk in moških je treba zagotoviti in uveljavljati na vseh področjih, tudi pri udeležbi na trgu dela, pogojih za zaposlitev in poklicnem napredovanju“ [ter] „ženske in moški imajo pravico do enakega plačila za delo enake vrednosti“. Za več informacij glej: https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_en.

⁽⁴⁸⁾ Direktiva (EU) 2019/1158 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev ter razveljavitvi Direktive Sveta 2010/18/EU. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32019L1158>.

⁽⁴⁹⁾ Deveto ključno načelo (usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja) določa: „Starši in osebe, ki morajo skrbeti za druge, imajo pravico do ustreznega dopusta in prožnih ureditev dela ter dostopa do storitev oskrbe. Ženske in moški imajo enako pravico do posebne odsotnosti z dela za opravljanje oskrbe in spodbuja se jih, da jo usklajeno koristijo.“

⁽⁵⁰⁾ Generalna skupščina Združenih narodov (2015). *Resolucija, ki jo je Generalna skupščina sprejela 25. septembra 2015. Spreminjamo naš svet: agenda za trajnostni razvoj do leta 2030*. New York: GS ZN. Na voljo na spletnem naslovu: https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

⁽⁵¹⁾ Agencija ZN za ženske (2015). *SDG 5: Achieve gender equality and empower all women and girls (Peti cilj trajnostnega razvoja: doseganje enakosti spolov ter krepitev vloge vseh žensk in deklic)*. New York: Agencija ZN za ženske. Na voljo na spletnem naslovu: <http://www.unwomen.org/en/news/in-focus/women-and-the-sdgs/sdg-5-gender-equality>.

udeležbe ter enake možnosti kot moški in dečki za zaposlovanje, vodenje in odločanje na vseh ravneh. Prizadevali si bomo za večja vlaganja v odpravo razlik med spoloma in večjo podporo ustanovam, ki delujejo na področju enakosti spolov in krepitev vloge žensk na mednarodni, regionalni in državni ravni. Odpravljene bodo vse vrste razlikovanja in nasilja nad ženskami in deklicami, tudi z dejavnim vključevanjem moških in dečkov. Pri izvajanju programa je nujno sistematično upoštevati enakost spolov.

Konkretne zahteve za obravnavo enakosti spolov v skladih EU

Predlog Evropske komisije za uredbe za obdobje 2021–2027 opredeljuje številne **konkretne zahteve in dolžnosti** za države članice in organe upravljanja pri načrtovanju in izvajanju programov skladov EU. Te **tvorijo minimalne zahteve za obravnavanje enakosti spolov v skladih EU**. Lahko pa se uporabijo tudi kot oporne točke, ki celo presegajo osnovne zahteve za celovito izvajanje dvojnega pristopa k enakosti spolov v okviru skladov EU v skladu z obveznostmi iz Pogodb.

Zahteve, določene v predlogu **uredbe o skupnih določbah** (COM(2018) 375 final), vključujejo:

- zahtevo, da se enakost spolov obravnava kot

horizontalno načelo (osnutek predloga uredbe o skupnih določbah, uvodna izjava 5);

- opredelitev partnerjev, ki sodelujejo pri postopkih načrtovanja in med izvajanjem programov, vključno z „organi, odgovornimi za spodbujanje ... enakosti spolov“ (uredba o skupnih določbah, člen 6), in
- dolžnost organov upravljanja, da „določijo in uporabijo postopke in merila, ki so nediskriminatorni in pregledni ter zagotavljajo enakost spolov“ (uredba o skupnih določbah, člen 67).

Zahtevo po **upoštevanju enakosti spolov kot horizontalnega načela** je treba razumeti kot cilj spoštovanja dvojnega pristopa EU k enakosti spolov, vključno s posebnimi ukrepi in vključevanjem načela enakosti spolov v širšem smislu.

Več o enakosti spolov kot horizontalnem načelu (uredba o skupnih določbah, COM(2018) 375 final, uvodna izjava 5)

Horizontalna načela, kot so določena v členu 3 Pogodbe o Evropski uniji (PEU) in v členu 10 Pogodbe o delovanju Evropske unije, vključno z načeli subsidiarnosti in sorazmernosti iz člena 5 PEU, bi morali upoštevati pri izvajanju skladov, ob upoštevanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Države članice bi morale spoštovati tudi obveznosti, ki izhajajo iz Konvencije ZN o pravicah invalidov, in zagotoviti dostopnost v skladu s členom 9 te konvencije in v skladu s pravom Unije, ki usklajuje zahteve glede dostopnosti proizvodov in storitev. Države članice in Komisija bi si morale prizadevati za odpravo neenakosti in spodbujanje enakosti moških in žensk ter vključevanje vidika spola in se bojevati tudi proti diskriminaciji na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti. Skladi ne bi smeli podpirati ukrepov, ki prispevajo h kakršni koli obliki segregacije.

Člen 6 o partnerstvih in upravljanju na več ravneh zahteva **sodelovanje partnerjev** pri vseh prizadevanjih za spodbujanje enakosti spolov.

Več o sodelovanju partnerjev pri spodbujanju enakosti spolov (uredba o skupnih določbah, COM(2018) 375 final, člen 6)

1. Vsaka država članica organizira partnerstvo s pristojnimi regionalnimi in lokalnimi organi. To partnerstvo vključuje vsaj naslednje partnerje:

(a) urbane in druge javne organe;

(b) ekonomske in socialne partnerje;

(c) ustrezne organe, ki predstavljajo civilno družbo, okoljske partnerje ter organe, odgovorne za spodbujanje socialne vključenosti, temeljnih pravic, pravic invalidov, enakosti spolov in nediskriminacije.

Člen 67 določa splošne zahteve za **merila in postopke za izbor projektov, ki upoštevajo razlike med spoloma**, v okviru izbire operacij s strani organa upravljanja.

Več o merilih za izbor projektov (uredba o skupnih določbah, COM(2018) 375 final, člen 67)

1. Organ upravljanja za izbiro operacij določi in uporabi postopke in merila, ki so nediskriminatorni in pregledni, zagotavljajo enakost spolov ter upoštevajo Listino Evropske unije o temeljnih pravicah in načela trajnostnega razvoja o okoljski politiki Unije v skladu s členom 11 in členom 191(1) PDEU.

Poleg uredbe o skupnih določbah so v uredbah o posameznih skladih opredeljene dodatne zahteve za upoštevanje enakosti spolov. To še zlasti velja za Evropski socialni sklad plus (ESS+), medtem ko so za Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Kohezijski sklad in Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP) večinoma znova formulirane zahteve, ki so že opredeljene v predlogu uredbe o skupnih določbah.

Evropski socialni sklad plus (ESS+)

Uredba o Evropskem socialnem skladu plus (ESS+) (COM(2018) 382 final) vključuje specifične cilje, med katerimi eden spodbuja udeležbo žensk na trgu dela in zagotavlja boljšo usklajenost poklicnega in zasebnega življenja, vključno z dostopom do otroškega varstva (uredba o ESS+, člen 4). Izrecno poziva k ukrepom za spodbujanje enakosti med moškimi in ženskami, kot na primer v pozivu za enake možnosti, v katerem „zagotavlja enakost spolov na vseh stopnjah priprave, izvajanja, spremljanja in ocenjevanja programov“ (uredba o ESS+, člen 6).

Več o zahtevah glede enakosti spolov v uredbi o ESS+ (COM(2018) 382 final)

[Člen 4 – Specifični cilji]: ESS+ podpira naslednje specifične cilje na področjih politik zaposlovanja, izobraževanja, socialnega vključevanja in zdravja, s čimer prispeva tudi k cilju politike za „Bolj socialno Evropo – izvajanje evropskega stebra socialnih pravic“ iz člena [4] [prihodnje uredbe o skupnih določbah]: [...] (iii) spodbujanje udeležbe žensk na trgu dela, boljše usklajenosti poklicnega in zasebnega življenja, vključno z dostopom do otroškega varstva, zdravega in dobro prilagojenega delovnega okolja, ki odpravlja tveganja za zdravje, prilagajanja delavcev, podjetij in podjetnikov na spremembe ter aktivnega in zdravega staranja.

[Člen 6 – Enakost spolov in enake možnosti ter nediskriminacija]: 1. Pri vsem programih, ki se izvajajo v sklopu ESS+ v okviru deljenega upravljanja, ter operacijah, ki se podpirajo iz sklopov za zaposlovanje in socialne inovacije ter zdravje, se zagotavlja enakost spolov na vseh stopnjah priprave, izvajanja, spremljanja in ocenjevanja programov. Pri tem se spodbujajo tudi enake možnosti za vse brez diskriminacije na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti na vseh stopnjah priprave, izvajanja, spremljanja in ocenjevanja.

2. Države članice in Komisija poleg tega podpirajo posebne ciljno naravnane ukrepe za spodbujanje načel iz odstavka 1 pri katerem koli cilju ESS+, vključno s prehodom z institucionalne oskrbe na oskrbo v družini in skupnosti.

[Uvodne izjave]: (13) ESS+ bi moral spodbujati zaposlovanje z aktivnim ukrepanjem, ki omogoča (ponovno) vključevanje na trg dela, predvsem za mlade, dolgotrajno brezposelne in neaktivne, ter s spodbujanjem samozaposlovanja in socialnega gospodarstva. ESS+ bi si moral prizadevati za izboljšanje delovanja trgov dela s podpiranjem posodabljanja institucij trgov dela, kot so javne službe za zaposlovanje, da bi se izboljšala njihova zmogljivost zagotavljanja okrepljenega ciljno usmerjenega svetovanja in orientacije med iskanjem zaposlitve in pri prehodu v zaposlitev ter da bi se povečala mobilnost delavcev. ESS+ bi moral spodbujati udeležbo žensk na trgu dela, in sicer z ukrepi, ki bi med drugim zagotovili boljšo usklajenost poklicnega in zasebnega življenja ter dostop do otroškega varstva. ESS+ bi si moral prizadevati tudi za zagotavljanje zdravega in dobro prilagojenega delovnega okolja, da bi se upoštevala tveganja za zdravje, povezana s spreminjajočimi se oblikami dela, in potrebe starajoče se delovne sile.

(28) Države članice in Komisija bi morale zagotavljati, da ESS+ prispeva k spodbujanju enakosti med ženskami in moškimi v skladu s členom 8 PDEU, da bi se podprle enaka obravnava in enake možnosti spolov na vseh področjih, tudi glede udeležbe na trgu dela, zaposlitvenih pogojev in kariernega napredovanja. Zagotavljati bi morale tudi, da ESS+ spodbuja enake možnosti za vse brez diskriminacije v skladu s členom 10 PDEU ter spodbuja enakopravno vključenost invalidov v družbo in prispeva k uresničevanju Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov. Ta načela bi bilo treba pravočasno in dosledno upoštevati v vseh razsežnostih ter na vseh stopnjah priprave, spremljanja, izvajanja in ocenjevanja programov, pri tem pa zagotoviti, da se sprejmejo specifični ukrepi za spodbujanje enakosti spolov in enakih možnosti. ESS+ bi moral spodbujati tudi prehod z institucionalne oskrbe na oskrbo v družini in skupnosti, zlasti za tiste, ki se soočajo z večplastno diskriminacijo. ESS+ ne bi smel podpirati nobenih ukrepov, ki prispevajo k segregaciji ali socialni izključenosti. Uredba (EU) št. [prihodnja uredba o skupnih določbah] določa, da se pravila o upravičenosti izdatkov določijo na nacionalni ravni, razen nekaterih izjem, za katere je treba določiti posebne določbe v zvezi s sklopom ESS+ v okviru deljenega upravljanja.

(33) Pomanjkanje dostopa mikropodjetij, socialnega gospodarstva in socialnih podjetij do financiranja je ena od glavnih ovir pri ustanavljanju podjetij, kar zlasti velja za osebe, ki so najbolj oddaljene od trga dela. Uredba o ESS+ zajema določbe, katerih namen je oblikovanje tržnega ekosistema za povečanje ponudbe financiranja za socialna podjetja in dostopa do njega ter zadovoljitev povpraševanja tistih, ki ga najbolj potrebujejo, predvsem pa brezposelnih, žensk in ranljivih oseb, ki želijo ustanoviti ali razviti mikropodjetje. Ta cilj bo obravnavan tudi s finančnimi instrumenti in proračunskim jamstvom v okviru razdelka politike za socialne naložbe in spretnosti sklada InvestEU.

Izmenjava izkušenj z izkustveno skupnostjo v zvezi z vključevanjem načela enakosti spolov – STANDARD za ESS (2014–2020)

Evropska komisija je znotraj Evropskega socialnega sklada (ESS) ustanovila izkustveno skupnost za vključevanje načela enakosti spolov za programsko obdobje 2007–2013 v okviru nacionalnega sodelovanja. Ta skupnost strokovnjakov je predstavljala izobraževalno mrežo za podporo organom upravljanja in posredniškemu organu v okviru ESS, da bi bolje izkoristili strategije vključevanja načela enakosti spolov pri izvajanju prednostnih osi ESS. Člani izkustvene skupnosti za vključevanje načela enakosti spolov GenderCoP so izdelali evropski STANDARD – smernice za izvajanje vidika spola v vseh fazah upravljanja ESS. STANDARD izkustvene skupnosti GenderCoP je bil preizkušen v štirih državah članicah – v Flandriji (Belgija), na Češkem, Finskem in Švedskem. Evropska komisija je standard uradno odobrila in tako k njegovi uporabi spodbudila vse države članice.

STANDARD je bil razvit v obdobju 2007–2013 skladov EU in je namenjen vodenju načrtovanja, ki temelji na ustreznih informacijah in upošteva razlike med spoloma, ter izvajanju programov ESS. V primerjavi z vsemi drugimi skladi so v okviru ESS to obdobje zaznamovali bolj konkretni cilji in ambicije glede izvajanja, ki upošteva razlike med spoloma. STANDARD vsebuje zelo dragocene izkušnje, pojasnila in primere dobre prakse v zvezi s tem, kako je mogoče enakost spolov vključiti v postopke in prednostne naloge ESS. Uporablja se lahko kot vodilo za izvajanje vključevanja načela enakosti spolov v okviru ESS in kot orodje za ocenjevanje in spremljanje obstoječih praks. Bolj konkretno, STANDARD vsebuje zahteve za izvajanje vključevanja načela enakosti spolov in posebnih ukrepov v ESS, tako na evropski kot na nacionalni ravni. Na nacionalni ravni so zahteve določene za nacionalne ali podnacionalne operativne programe, nacionalno ali podnacionalno izvajanje ter projekte. STANDARD za opis ESS uporablja splošni model.

STANDARD prav tako poudarja pomen usklajenega vključevanja vidika spolov v postopke skladov EU, in sicer od ravni EU (proračun in predpisi) do prednostnih nalog in „naslednjih“ ravni (načrtovanje, oblikovanje programov, opredelitev pogojev in meril za izbor projektov v državah članicah). Ker je enakost spolov prečni cilj, je skladnost **obveza** na različnih političnih ravneh. STANDARD je bil oblikovan tako, da enakost spolov in dvojni pristop k enakosti spolov dosledno vključuje v vseh fazah upravljanja ESS. Skladnost med različnimi političnimi cikli in postopki je pomembna, saj vsaka raven zagotavlja ozadje za naslednjo raven. Projekti, ki jih financirajo skladi EU, brez skladnosti ne morejo uspešno vključiti dimenzije enakosti spolov.

Za več informacij o orodju STANDARD [klikni tukaj](#).

Za več informacij o dokumentih izkustvene skupnosti GenderCoP [klikni tukaj](#).

Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) in Kohezijski sklad

V posebni uredbi o Evropskem skladu za regionalni razvoj (ESRR) in Kohezijskem skladu (COM(2018) 372

final) je v skladu z opredelitvijo iz uredbe o skupnih določbah znova poudarjena potreba po tem, da je treba enakost spolov upoštevati kot horizontalno načelo ⁽⁵²⁾ (uvodna izjava 5).

⁽⁵²⁾ V COM(2018) 372 final, uvodna izjava 5, je navedeno: „Horizontalna načela, kot so določena v členu 3 Pogodbe o Evropski uniji (v nadaljnjem besedilu: PEU) in v členu 10 PDEU, vključno z načeli subsidiarnosti in sorazmernosti iz člena 5 PEU, bi morali upoštevati pri izvajanju ESRR in Kohezijskega sklada, ob upoštevanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Države članice bi morale spoštovati tudi obveznosti iz Konvencije ZN o pravicah invalidov in zagotoviti dostopnost v skladu s členom 9 ter v skladu s pravom Unije, ki harmonizira zahteve glede dostopnosti proizvodov in storitev. Države članice in Komisija bi si morale prizadevati za odpravo neenakosti in spodbujanje enakosti moških in žensk ter vključevanje vidika spola in se bojevati tudi proti diskriminaciji na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti. Skladi ne bi smeli podpirati ukrepov, ki prispevajo h kakršni koli obliki segregacije.“

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP)

V posebni uredbi o Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja (EKSRP) (COM(2018) 392 final) je poudarjeno, da je treba kot partnerje vključiti

„ustrezne organe, odgovorne za spodbujanje ... enakosti spolov“ (člen 94). Uredba tudi določa zahtevo, da morajo organi upravljanja obveščati organe, ki spodbujajo enakost spolov, o možnostih financiranja (člen 110).

Več o zahtevi v zvezi z obveščanjem organov, ki spodbujajo enakost spolov, o možnostih financiranja v uredbi o SKP/EKSRP (COM(2018) 392 final)

[Člen 94 – Postopkovne zahteve]: 3. Vsaka država članica organizira partnerstvo s pristojnimi regionalnimi in lokalnimi organi. Partnerstvo vključuje vsaj naslednje partnerje:

(a) ustrezne javne organe;

(b) ekonomske in socialne partnerje;

*(c) ustrezne organe, ki predstavljajo civilno družbo, ter ustrezne organe, odgovorne za spodbujanje socialne vključenosti, temeljnih pravic, **enakosti spolov** in nediskriminacije.*

Države članice navedene partnerje vključijo v pripravo strateških načrtov SKP [skupne kmetijske politike].

*[Člen 110 – Organ upravljanja – usklajevanje in upravljanje]: 2. Organ upravljanja je odgovoren za upravljanje in izvajanje strateškega načrta SKP uspešno, učinkovito in pravilno. Zlasti zagotavlja: [...] (k) da se **glede strateškega načrta SKP**, tudi prek nacionalne mreže SKP, in sicer z **informiranjem** morebitnih upravičencev, strokovnih organizacij, gospodarskih in socialnih partnerjev, **organov, vključenih v spodbujanje enakosti spolov**, ter zadevnih nevladnih organizacij, vključno z okoljskimi organizacijami, javnost obvešča o možnostih, ki jih nudi strateški načrt SKP, in pravilih glede dostopa do sredstev v okviru strateškega načrta SKP ter upravičence in širšo javnost informira o splošni javni podpori Unije za kmetijstvo in razvoj podeželja v okviru strateškega načrta SKP.*

Omogočitveni pogoji skladov EU

V zvezi s splošnim ciljem politike „bolj socialna Evropa z izvajanjem evropskega stebra socialnih pravic“ Priloga IV k uredbi o skupnih določbah določa, da je „nacionalni strateški okvir za enakost spolov“ potreben kot omogočitveni pogoj, ki se uporablja za ESRR, ESS+ in Kohezijski sklad (v skladu s členom 11(1) predloga uredbe o skupnih določbah). To mora biti izpolnjeno samo, če se država članica odloči, da bo v okviru operativnega programa izvajala enega od naslednjih dveh specifičnih ciljev:

- ESRR 4.1: izboljšanje učinkovitosti trgov dela in dostopa do kakovostne zaposlitve prek razvoja infrastrukture ali
- ESS+ 4.1.3: spodbujanje udeležbe žensk na trgu dela in boljšega usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja, vključno z dostopom do otroškega varstva ter zdravega in prilagojenega delovnega okolja za obravnavanje zdravstvenih tveganj, prilagajanje delavcev na spremembe ter zdravo in aktivno staranje.

Kar zadeva financiranje enega od teh dveh specifičnih ciljev, ki jih izbere država članica, mora njen nacionalni strateški okvir politike za enakost spolov na nacionalni ravni izpolnjevati naslednje zahteve (uredba o skupnih določbah, Priloga IV, tabela: Tematski omogočitveni pogoji, ki se uporabljajo za ESRR, ESS+ in Kohezijski sklad – člen 11(1)):

1. z dokazi podprta opredelitev izzivov na področju enakosti spolov (glej [orodje 2](#));
2. ukrepi za odpravo razlik med spoloma pri zaposlovanju, plačah in pokojninah ob spodbujanju usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja, med drugim z izboljšanjem dostopa do predšolske vzgoje in varstva, z vzpostavljenimi cilji (glej [orodje 3](#), [orodje 4](#) in [orodje 6](#));
3. ureditev spremljanja, ocenjevanja in pregleda strateškega okvira politike (glej [orodje 6](#) in metod za zbiranje podatkov (glej [orodje 8](#) in [orodje 11](#)) ter
4. ureditev za zagotovitev, da zasnova, izvajanje, spremljanje in pregled okvira potekajo

v tesnem sodelovanju z organi za enakost, socialnimi partnerji in ustreznimi organizacijami civilne družbe (glej [orodje 5](#)).

Dodatni viri

© EIGE

Več informacij o delu in politikah EU s področja enakosti spolov najdete na spletnih straneh:

- [Enakost spolov v Evropski uniji](#)
- [Evropski inštitut za enakost spolov](#)

Oglejte si predloge Komisije za uredbe za obdobje 2021–2027:

- [uredba o skupnih določbah \(COM\(2018\) 375 final\)](#)
- [uredba o ESS+ \(COM\(2018\) 382 final\)](#)
- [uredba o ESRR in Kohezijskem skladu \(COM\(2018\) 372 final\)](#)
- [uredba o SKP/EKSRP \(COM\(2018\) 392 final\)](#)
- [uredba o Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo \(ESPR\) \(COM\(2018\) 390 final\)](#)

Načrtovanje na nacionalni/podnacionalni ravni in podpora na ravni projektov

Orodje 2: Analiza neenakosti med spoloma in potreb spolov na nacionalni in podnacionalni ravni

Predstavitev orodja

Orodje ponuja smernice o tem, kako oceniti neenakosti med spoloma in potrebe spolov v programih skladov EU. Zasnovo je bilo za države članice EU in organe upravljanja na nacionalni in podnacionalni ravni.

Analiza glede na spol je osnova za učinkovito upoštevanje enakosti spolov v celotnem programskem obdobju. V ocenah učinka na enakost spolov se za ciljne skupine poiščejo in uporabijo zanesljivi podatki za opis trenutnega stanja. Tovrstne ocene opredelijo posebne vrzeli in neenakosti, zlasti v zvezi z regionalnim gospodarskim razvojem, udeležbo na trgu dela, neplačanim delom, podpiranjem boljšega zagotavljanja oskrbe in praks za izboljšanje usklajevanja med poklicnim in zasebnim življenjem tako za ženske kot za moške. Pomembna področja za zmanjševanje gospodarskih razlik med ženskami in moškimi so tudi ukrepi, povezani z infrastrukturnimi naložbami ali posebnimi gospodarskimi sektorji (kot sta ribištvo in kmetijstvo itd.).

Za sklade EU je analiza glede na spol potrebna za:

- **Spodbujanje dvojnega pristopa k enakosti spolov:** v skladu z dvojnimi pristopom, ki ga je sprejela Evropska komisija, so posebni ukrepi eden od načinov za neposredno obravnavanje obstoječih neenakosti, medtem ko je vključevanje načela enakosti spolov dolgoročna strategija za krepitev oblikovanja politik s področja enakosti spolov. Razvijajo se lahko tudi posebni projekti za odpravo razlik med spoloma in spodbujanje enakosti. Enakost spolov je ključno področje, ki ga je treba obravnavati v okviru skladov EU. Socialno-ekonomska analiza glede na spol opredeljuje razlike med ženskami in moškimi ter posebne potrebe obeh spolov. Zaradi tega je potrebna kot podlaga za oblikovanje in pri utemeljevanju prednostnih nalog operativnih programov. Analizo glede na spol in ocene je treba uporabiti pri oblikovanju ciljev in kazalnikov v partnerskih sporazumih, operativnih programih in projektih.
- **Zagotavljanje kakovosti in učinkovitosti:** namen skladov EU je, da se v korist celotnega prebivalstva uporabijo čim učinkoviteje. To pomeni, da je treba pri uporabi finančnih sredstev EU za uresničevanje strateških ciljev EU na področju gospodarske rasti, zaposlovanja in socialne vključenosti sredstva hkrati uporabiti za spodbujanje enakosti spolov in doseganje boljših rezultatov za ženske in moške v vsej njihovi raznolikosti. Ocene učinka na enakost spolov bi morale biti del izhodiščnih ocen, socialno-ekonomske analize, določanja ciljev in okvirov kazalnikov, ki so podlaga za izvajanje skladov in strukturirajo postopke spremljanja, ocenjevanja in poročanja o skladih EU. Z analizo vzrokov neenakosti je mogoče določiti cilje, povezane z vidikom spola, in izvajati dejavnosti, ki prispevajo k splošnim strateškim ciljem.
- **Usmerjenost k revnim ali prikrajšanim skupinam žensk in moških:** analiza glede na spol upošteva različne izkušnje žensk in moških z ozirom na njihove različne značilnosti, kot so starost, dohodek, stopnja revščine, življenje v urbanem okolju/na podeželju, invalidnost, rasa ali etnična pripadnost itd. Ta „presečna“ analiza značilnosti, ki vplivajo na vsakdanje življenje žensk in moških, je bistvena za razumevanje neenakosti. To razumevanje pa je po drugi strani ključnega pomena za zagotavljanje informacij za razvoj programov in projektov v okviru skladov EU, ki se odzivajo na te razlike in tako prinašajo učinkovitejše rezultate.
- **Odzivanje na posebne lokalne podatke:** lokalni trg dela je bistvenega pomena za zagotavljanje informacij, na katerih temeljijo podnacionalni programi in lokalni projekti. Tovrstni podatki morajo upoštevati različne situacije žensk in moških glede poklicne in sektorske porazdelitve,

razpoložljivosti lokalnega otroškega varstva in drugih ustanov za socialno varstvo, obsega celostnega prevoza, zagotavljanja lokalnega usposabljanja in vrzeli v razvoju znanj in spretnosti, trenutne razlike med plačami, porazdelitve plačanega in neplačanega dela ter informacij iz študij o porabi časa.

Koraki za oceno in analizo neenakosti med spoloma in potreb spolov

Pri oblikovanju operativnih programov skladov EU se lahko uporabi vrsta orodij, namenjenih analizi potreb in določanju strateških ciljev. Eno takšnih orodij je analiza prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in nevarnosti (analiza [SWOT](#)).

Na splošno je treba omeniti, da je bil za zbirko orodij po korakih oblikovan splošni model za vključevanje vidika enakosti spolov v sklade EU. Kljub temu pa obstajajo bistvene nacionalne razlike glede sistema izvajanja, npr.:

- **Sistem, utemeljen na programu:** nekatere države članice ali regije razvijejo programe iz splošnih tematskih prednostnih nalog, opredeljenih v operativnih programih. Te programe pogosto vodijo različna ministrstva ali oddelki ministrstev.
- **Sistem, utemeljen na akcijskem načrtu:** druge države članice razvijejo akcijske načrte, utemeljene na operativnih programih, ki se izvajajo v regijah držav članic.
- **Sistem, utemeljen na javnih razpisih:** tretja različica izvajanja je priprava razpisov za projekte, ki izhaja neposredno iz prednostnih nalog operativnih programov brez posredniških organov (kot so na primer ministrstva).

Ti različni postopki in sistemi bi lahko pomenili, da zahteve za izvajanje niso oblikovane v programu ali akcijskem načrtu, temveč v drugih dokumentih, ki vodijo izvajanje. Ne glede na sistem izvajanja pa je mogoče uporabiti splošna načela in zahteve, določene v zbirki orodij po korakih.

Da bi zagotovili točno in ustrezno analizo ter oceno neenakosti med spoloma in potreb spolov, sledite naslednjim korakom.

Korak 1. Zberite informacije in razčlenjene podatke o ciljni skupini

Za utemeljitev vseh analitičnih nalog uporabite razčlenjene podatke. To pomeni, da statistične podatke o ciljni skupini razčlenite po značilnostih, kot so spol, starost, rasa, etnična pripadnost, invalidnost, socialno-ekonomski položaj, stopnja izobrazbe, zaposlenost v različnih sektorjih, podjetništvo v različnih sektorjih, višina plače in drugi pomembni dejavniki. Pri zbiranju teh podatkov si zapomnite nekaj ključnih načel:

- Pomembno je, da se podatki vedno razčlenijo po spolu kot primarni splošni razvrstitvi. Pri zbiranju statističnih podatkov o „mladih“ ali „starejših“ je na primer treba zagotoviti, da je ciljna skupina razčlenjena glede na spol.
- Poleg kvantitativnih podatkov o posebnih značilnostih je treba pri analizi upoštevati kvalitativne podatke o življenjskih izkušnjah ljudi. Ključnega pomena je, da se pri zbiranju opredeli, kako različni ljudje različno uporabljajo storitve in katera sredstva bi bilo treba dodeliti za obravnavo teh razlik.
- Kvalitativna raziskava je potrebna tudi za opredelitev vzrokov neenakosti – samo z razumevanjem teh temeljnih razlogov lahko zagotovimo, da bodo projekti smiselno spodbudili večjo enakost. Na primer, javne prostore in javni prevoz različni ljudje – starejše ženske in moški, mlajše ženske in moški, otroci, starši in oskrbovalci, osebe, ki se vozijo v službo – uporabljajo različno, odvisno od ure v dnevu, svoje ravni dohodka, dela in organiziranosti otroškega varstva itd. Analiza, ki upošteva razlike med spoloma, mora imeti širok pregled nad tem, kateri podatki pripovedujejo o vsakdanjem življenju ljudi.
- Za celovito razumevanje dejanskih razmer na terenu je pomembno uporabiti informacije iz različnih virov (npr. lokalne in podnacionalne študije ali posvetovanja) in združiti različne vire podatkov (npr. podatke statističnih uradov, akademska dela in poročila o politiki).
- Kadar podatki o rasi ali etnični pripadnosti, starosti, invalidnosti ali spolu niso na voljo, je treba to opredeliti kot vrzel. Dejavnosti za izboljšanje razpoložljivih podatkov bi lahko bile del programov in lokalnih projektov. Prizadevanja za izboljšanje podatkov bi se lahko vključila v cilje projektov in poročanje.
- K boljšemu razumevanju porazdelitve odgovornosti glede dela in oskrbe med ženskami in moškimi pripomorejo podatki, ki upoštevajo načelo spola, o usklajevanju poklicnega in

zasebnega življenja. Podatki o zaposlovanju in porabi časa pojasnjujejo vzorce plačanega in neplačanega dela glede na spol.

- Pomembno je, da se vse analize prilagodijo lokalnim razmeram, tudi s pomočjo analize lokalnih podatkov. To je mogoče doseči z vključevanjem nacionalnih ali lokalnih strokovnjakov za enakost spolov, posvetovanjem z organizacijami civilne družbe – zlasti organizacijami za ženske –, uporabo nacionalnih raziskav in triangulacijo informacij.

Med uporabne vire podatkov spadajo:

- **indeks enakosti spolov** ⁽⁵³⁾, ki zagotavlja podatke iz vseh držav članic EU na osmih področjih: delo, denar, znanje, čas, moč, zdravje, nasilje do žensk in prekrivajoče se neenakosti;
- **zbirka statističnih podatkov po spolu inštituta EIGE** ⁽⁵⁴⁾ kot obsežen center znanja za statistične podatke glede na spol in informacije o različnih vidikih (ne)enakosti med ženskami in moškimi;
- **Eurostatovi statistični podatki glede na spol** ⁽⁵⁵⁾, ki statistiko prikazujejo na razumljiv način, so opremljeni s **statističnim glosarjem** in povezavami do nadaljnjih informacij, najnovejših podatkov in metapodatkov.

Korak 2. Opredelite obstoječe neenakosti med spoloma in vzroke zanje

Ko pridobite podatke, potrebne za oblikovanje jasnega mnenja o ciljni skupini, je pomembno opredeliti obstoječe neenakosti med spoloma in razloge za njihov obstoj. Za izvedbo tega koraka uporabite spodnja ključna vprašanja. Posebni namen teh vprašanj je okrečiti osredotočenost na usklajenost poklicnega in zasebnega življenja. Uporabljati jih je mogoče za dopolnitev splošne analize za opredelitev neenakosti med ženskami in moškimi pri dostopu do virov (delo, denar, moč, zdravje, blaginja, varnost, znanje, izobrazba, mobilnost, čas itd.) in njihovem uveljavljanju temeljnih pravic (civilnih, socialnih in političnih) ⁽⁵⁶⁾.

Splošna vprašanja, ki jih je treba zastaviti:

- Kakšne so razlike pri udeležbi žensk in moških na trgu dela? Na katerih poklicnih področjih prevladujejo ženske/moški?
- Kakšne so razlike med zaslužki žensk in moških? Ali obstajajo bistvene razlike med številom žensk in moških, zaposlenih za krajši delovni čas? Ali ima več žensk kot moških več kot eno zaposlitev s krajšim delovnim časom?
- Kaj nam podatki o porabi časa ali uporabi storitev povedo o tem, kako ženske in moški razporejajo svoj čas? Kaj nam to pove o vrzelih v lokalnih storitvah v zvezi z razpoložljivostjo in časovnim usklajevanjem?
- Ali več žensk kot moških skrbi za otroke in druge družinske člane? Katere starostne skupine pri ženskah in moških zagotavljajo več neplačanega skrbstvenega dela? Na primer, ali mlajše ženske zagotavljajo več otroškega varstva kot moški? Ali starejši moški nudijo oskrbo svojim zakoncem? Katere storitve bi lahko različne ljudi podprle v teh vlogah in izboljšale njihovo blaginjo?

Vprašanja, povezana z Evropskim skladom za regionalni razvoj (ESRR) in Kohezijskim skladom:

- Kakšne so razlike med ženskami in moškimi na področju informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT)?
- Kakšne so razlike med ženskami in moškimi pri raziskovalnih in inovacijskih zmogljivostih ter koriščenju naprednih tehnologij?
- Kakšne so razlike med ženskami in moškimi pri znanjih, spretnostih in podjetništvu?
- Kako lahko infrastruktura in rešitve informacijsko-komunikacijske tehnologije pomagajo pri obravnavanju potreb po oskrbi, pridobivanju znanj in spretnosti ter povečanju zaposlitvenih možnosti?
- Ali obstaja potreba po razvoju zmogljivosti na področju enakosti spolov za organe in telesa, pristojne za programe in povezane z izvajanjem skladov?

⁽⁵³⁾ Evropski inštitut za enakost spolov (2019). *Indeks neenakosti med spoloma*. Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index>.

⁽⁵⁴⁾ Evropski inštitut za enakost spolov (2019). *Zbirka statističnih podatkov po spolu*. Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs>.

⁽⁵⁵⁾ Eurostat (2019). *Gender Statistics (Statistični podatki glede na spol)*. Bruselj: Eurostat. Na voljo na spletnem naslovu: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_statistics.

⁽⁵⁶⁾ Za nadaljnja navodila si oglejte: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/toolkits/gender-impact-assessment/step-3-gender-sensitive-analysis>.

Vprašanja, povezana z Evropskim socialnim skladom plus (ESS+):

- Ali obstajajo razlike med spoloma pri brezposelnih mladih, ženskah in moških iskalcih zaposlitve ter neaktivnih osebah?
- Ali so ukrepi za samozaposlovanje in socialno ekonomijo namenjeni tako ženskam kot moškim?
- Ali obstaja potreba po bolj prilagojeni pomoči in podpori za usklajevanje potreb trga dela, prehoda in mobilnost za skupine žensk in moških?
- Ali podatki, ki so na voljo, kažejo, da izzivi usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja omejujejo zaposlitvene možnosti žensk?

Vprašanja, povezana z Evropskim skladom za pomorstvo in ribištvo (ESPR) in skupno kmetijsko politiko (SKP):

- Kakšne so razlike med ženskami in moškimi, zaposlenimi v ribiškem sektorju? Na katerih poklicnih področjih prevladujejo ženske/moški?
- Kakšne so razlike med zasluži žensk in moških? Ali obstajajo velike razlike med ženskami in moškimi, zaposlenimi za krajši delovni čas?
- Ali obstajajo razlike med spoloma v zvezi z znanji, spretnostmi in podjetništvom?
- Ali bi se bilo treba posebej osredotočiti na dostojne dohodke žensk v kmetijstvu?
- Ali obstaja potreba po izboljšanju položaja kmetic v vrednostni verigi?
- Ali obstaja potreba po privabljanju mladih kmetic in kmetov na podeželje in po tem, da se jim olajša njihov podjetniški razvoj?

Vprašanja, povezana z Evropskim kmetijskim skladom za razvoj podeželja (EKSRP):

- Kakšne so razlike pri zaposlenosti žensk in moških v regiji/na podnacionalni ravni? Na katerih poklicnih področjih prevladujejo ženske/moški?
- Kakšne so razlike med zasluži kmetic in kmetov?

Korak 3. Posvetujte se neposredno s ciljnimi skupinami

Pomembno je, da razmislite o neposrednem posvetovanju s ciljnimi skupinami. Predvsem se je treba posvetovati z organizacijami za ženske in njihova mnenja upoštevati pri pripravi operativnih programov, razvoju predlogov za programe ukrepanja

in oblikovanju projektov. Koristna vprašanja za posvetovanje so med drugim:

- Kakšne so dejanska življenja, pričakovanja in potrebe skupine?
- Ali so ti za ženske in moške različni?
- Ali načrtovani ukrep obravnava potrebe tako moških kot žensk? Ali upošteva različne interese, vloge in stališča?
- Kako lahko ukrepi bolje prispevajo k izpolnjevanju potreb žensk in moških?

Korak 4. Oblikujte sklepne ugotovitve

Na podlagi zbranih podatkov, neenakosti med spoloma in ugotovljenih temeljnih vzrokov ter posvetovanj, opravljenih z interesnimi skupinami, lahko analiza poda z dokazi podprte sklepne ugotovitve za oblikovanje učinkovitih programov in projektov. Pomembno je povezati neenakosti med spoloma in njune potrebe z nacionalnimi in podnacionalnimi politikami in cilji s področja enakosti spolov. Ključna vprašanja, ki jih je treba zastaviti, so:

- Kakšne bodo posledice ukrepa za ciljno skupino, trg dela ali projekt?
- Kako lahko razlike med spoloma vplivajo na možnosti za doseganje ciljev skladov EU v okviru ukrepa?

Pri pripravi sklepnih ugotovitev je pomembno pridobiti tudi lokalno strokovno znanje, in sicer z vključitvijo nacionalnih/lokalnih strokovnjakov s področja enakosti spolov in organizacij civilne družbe, zlasti organizacij za ženske, ter s triangulacijo informacij z uporabo nacionalnih raziskav.

Razmislite o tem, kako neenakosti med ženskami in moškimi pri dostopu do virov (delo, denar, moč, zdravje, blaginja, varnost, znanje, izobrazba, mobilnost, čas itd.) in njihovo uveljavljanje temeljnih pravic (državljskih, socialnih in političnih pravic) vplivajo na ukrepanje zaradi spola ali spolnih vlog, ki se pripisujejo ženskam in moškimi. Ključna vprašanja, ki jih je treba zastaviti, so med drugim:

- Ali se bo zaradi predlaganega ukrepa porazdelitev neplačanih in plačanih del med ženskami in moškimi spremenila? Če se bo, kakšne spremembe bo ukrep izzval? Ali bo zmanjšal razlike med spoloma? Ali bo povečal udeležbo moških

- pri neplačanih skrbstvenih delih?
- Ali se bo zaradi predlaganega ukrepa zastopnost žensk v organih odločanja spremenila? Če se bo, do kakšnih sprememb bo prišlo?
- Ali se bo razlika pri neenaki porazdelitvi dohodka med ženskami in moškimi spremenila? Če se bo, do kakšnih sprememb bo prišlo?
- Ali se bo povečala zaposlenost žensk za polni delovni čas? Če se bo, do kakšnih sprememb bo prišlo?
- Ali se bo na trgu dela zmanjšala spolna segregacija? Če se bo, do kakšnih sprememb bo prišlo?
- Ali se bodo zmanjšale neenakosti med ženskami in moškimi pri dostopu do virov? Če se bodo, kako se bodo zmanjšale?

Švedska: vključevanje vidika spola v nacionalno načrtovanje

Švedski ESS za oceno potreb po enakosti spolov uporablja kontrolni seznam na ravni nacionalne politike. S to analizo je ESS zelo učinkovit pri obravnavi različnih potreb celotnega prebivalstva, saj kontrolni seznam razkriva stanje in potrebe tako žensk kot moških. To je temeljnega pomena pri pripravi partnerskih sporazumov in operativnega programa, saj zagotavlja, da ti izboljšujejo blaginjo tako žensk kot moških. Na vsakem prednostnem področju (npr. promet, podjetništvo, brezposelnost mladih) je treba položaj žensk in moških opisati z uporabo podatkov, razčlenjenih po spolu, in statistične analize, ki upošteva razlike med spoloma.

© Rasdi Abdul Rahman/
Shutterstock.com

in statistične analize, ki upošteva razlike med spoloma. Ko se z analizo opredelijo različne odgovornosti in potrebe žensk in moških, se razvijejo kazalniki za spremljanje stanja o tem, kako se njihove razmere spreminjajo skozi celotni program. Razlike med ženskami in moškimi so se na primer nanašale na:

- potovalni čas;
- delovni čas;
- raven podjetništva;
- vzorce brezposelnosti, zdravja ali izobrazbe.

Švedski ESS analizira vzroke in učinke teh razlik. Kot ključni partnerji, ki prispevajo k analizi, so poleg strokovnjakov za enakost spolov in človekove pravice vključene organizacije, ki se zavzemajo za enakost spolov in pravice žensk. V zvezi z dejanskim življenjem žensk in moških v vsej njihovi raznolikosti se izdelata socialno-ekonomska analiza in analiza SWOT. Na podlagi analize se v partnerskem sporazumu in operativnem programu opredelijo cilji za enakost spolov.

Iz izkušenj Švedske je razvidno tudi, da ni dovolj, da se zgolj meri število žensk in moških. Pojem spola je treba povezati z drugimi socialno-demografskimi kazalniki, kot so starost, lokacija, raven izobrazbe, socialno-ekonomski položaj, rasa, etnična pripadnost in druge značilnosti, da bi bolje razumeli presečišča med različnimi neenakostmi in izboljšali življenja tistih, ki to najbolj potrebujejo.

Kontrolni seznam švedskega ESS na ravni nacionalne politike:

- opredeljuje neenakosti med spoloma in vzroke zanje;
- opisuje vprašanja enakosti spolov na različnih področjih ukrepanja, struktur in procesov, kot so proračunska vprašanja in odločanje;
- načelo enakosti spolov vključi v vse faze analize in ne v posamezni ločeni oddelek;
- zagotavlja, da se v predhodni socialno-ekonomski analizi ocenijo razlike med ženskami in moškimi na vseh področjih življenja;

- obravnava gospodarske in socialne razmere žensk in moških (npr. posledice gospodarske krize, pogojene s spolom, njihov vpliv na dostop do virov, razporeditev plačanih in neplačanih del itd.);
- preučuje, v kolikšni meri so bili doseženi cilji EU in nacionalni cilji na področju enakosti, ter preučuje preostale ovire za popolno uresničitev teh ciljev;
- določa specifične cilje, s katerimi se posebej obravnavajo neenakosti, opredeljene pri socialno-ekonomski analizi;
- zagotavlja, da imajo vsi cilji razsežnost enakosti, tako da postavlja vprašanja:
 - Katere vidike enakosti spolov je treba upoštevati? (opozarjanje na cilje je lahko neučinkovito ali ima nasproten učinek, če predpostavljamo, da so nevtralni glede na spol);
 - Ali cilji krepijo neenakosti? (na primer, če se prizadevanja za izboljšanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja osredotočajo samo na ženske, ali lahko to okrepi stereotipe in zakorenini spolne vloge);
- določa merljive kazalnike za enakost spolov, ki so na voljo za spremljanje razvoja na poti do ciljev;
- vključuje partnerje, odgovorne za spodbujanje enakosti spolov in nediskriminacije, skupaj z organizacijami civilne družbe, ki delujejo na področju enakosti;
- vključuje akterje v odboru za spremljanje, ki so odgovorni za spodbujanje enakosti in nediskriminacije, skupaj z organizacijami civilne družbe, ki delujejo na področju enakosti;
- zagotavlja, da za vodstvo in drugo osebje obstaja načrt za razvoj kompetenc za enakost spolov;
- vzpostavlja podporno strukturo, ki bo prispevala k izvajanju horizontalnega načela enakosti;
- vključuje informacije o posebnih prizadevanjih za spodbujanje enakosti spolov in vključevanja načela enakosti spolov v letna ter druga poročila in ocene;
- zahteva kompetence za enakost spolov pri postopkih javnega naročanja za predhodno vrednotenje, vrednotenje učenja in naknadno vrednotenje.

Za več informacij o švedskem ESS [klikni tukaj](#).

Dodatni viri

Oglejte si orodja za analizo glede na spol:

- [Metoda 4R](#)
- [Analiza SWOT](#)

Preberite nadaljnje informacije o naslednjih temah:

- [Vpliv spola na zaposlovanje, politike trga dela in reforme](#)
- [Vključevanje načela enakosti spolov in podjetništvu](#)
- [Vključevanje načela enakosti spolov na področju kmetijstva in razvoja podeželja](#)
- [Usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja](#)
- [Zbirka orodij inštituta EIGE za preobrazbo institucij na področju enakosti spolov](#)
- [Analiza glede na spol](#)
- [Koncepti vključevanja načela enakosti spolov in opredelitve pojmov](#)

Orodje 3: Uresničevanje enakosti spolov v ciljnih politike (v partnerskih sporazumih) in specifičnih ciljnih/ukrepih (v operativnih programih)

Predstavitev orodja

To orodje lahko uporabijo države članice pri pripravi partnerskih sporazumov (PS) in organi upravljanja na nacionalni in podnacionalni ravni pri pripravi operativnih programov za spodbujanje enakosti žensk in moških v vsej njihovi raznolikosti po vsej EU. To orodje vam bo omogočilo:

- opredeliti posebne vidike svojih izbranih ciljev politike, ki vplivajo na enakost spolov (na ravni partnerskega sporazuma);
- opredeliti posebne vidike svojih izbranih ciljev politike za spodbujanje enakosti spolov (raven partnerskega sporazuma);
- utemeljiti izbrane vidike;
- te vidike uskladiti s specifičnimi cilji/ukrepi v svojih operativnih programih za spodbujanje enakosti spolov na nacionalni ali podnacionalni ravni (raven operativnega programa) in
- preveriti, ali so regulativne in politične zaveze EU na področju enakosti spolov dobro vključene v partnerske sporazume in operativne programe.

Člen 17 [uredbe o skupnih določbah](#) takole opredeljuje vsebino programov Evropskega socialnega sklada plus (ESS+), Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), Kohezijskega sklada in Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo (ESPR):

V vsakem programu je določena strategija za prispevek programa k ciljem politike in sporočanje rezultatov.

Program je sestavljen iz prednostnih nalog. Vsaka prednostna naloga ustreza enemu cilju politike ali tehnični pomoči. Prednostna naloga, ki ustreza cilju politike, je sestavljena iz enega ali več specifičnih ciljev. Več kot ena prednostna naloga lahko ustreza istemu cilju politike.

Ti cilji politike so:

- pametnejša Evropa – inovativna in pametna gospodarska preobrazba;

- bolj zelena, nizkoogljična Evropa;
- bolj povezana Evropa – mobilnost in regionalna povezanost informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT);
- bolj socialna Evropa – izvajanje evropskega stebra socialnih pravic in
- Evropa, ki je bliže državljanom – trajnostni in celostni razvoj mest, podeželja in obalnih območij prek lokalnih pobud.

Osnova za načrtovanje programov za Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP) so prednostne naloge skupne kmetijske politike (SKP). Člen 39 Pogodbe o delovanju Evropske unije določa njene cilje:

- povečanje kmetijske produktivnosti s pospeševanjem tehničnega napredka in zagotavljanjem racionalnega razvoja kmetijske proizvodnje ter z optimalno uporabo proizvodnih dejavnikov, zlasti delovne sile;
- zagotavljanje primerne življenjske ravni kmetijske skupnosti, zlasti s povečanjem individualnega zaslužka oseb, ki se ukvarjajo s kmetijstvom;
- stabilizacija trgov;
- zagotavljanje redne preskrbe in
- zagotavljanje, da je preskrba potrošnikom dostopna po primernih cenah.

Na prvi pogled se zdi, da vsi ti cilji ne vplivajo na enakost spolov, vendar pa je enakost spolov sestavni del vsakega področja posameznikovega življenja in vsakega cilja – „spolno nevtralnega“ cilja namreč ni.

Poleg tega so nekateri cilji trajnostnega razvoja iz Agende ZN 2030 skladni s kohezijsko politiko EU in zato pomembni tudi za sklade EU. [Peti cilj trajnostnega razvoja](#) si prizadeva za doseganje enakosti spolov in krepitev vloge vseh žensk in deklic ter vključuje devet ciljev, od katerih so nekateri zelo pomembni in neposredno odražajo pomembne cilje v zvezi z enakostjo spolov za sklade EU.

Več o petem cilju trajnostnega razvoja – doseganje enakosti spolov ter krepitev vloge vseh žensk in deklic

Kot je bilo predstavljeno v okviru petega cilja trajnostnega razvoja, je svet dosegel napredek pri doseganju enakosti spolov in krepitevi vloge žensk v skladu z razvojnimi cilji tisočletja, vendar pa so ženske in deklice v vseh delih sveta še vedno žrtve diskriminacije in nasilja. Številni podcilji v okviru petega cilja trajnostnega razvoja so zelo posplošeni in ne presegajo primarne zakonodaje EU o enakosti spolov. Drugi (označeni s krepko tiskanimi črkami) pa so zelo pomembni in neposredno odražajo pomembne cilje na področju enakosti spolov za sklade EU.

5.1 Povsod odpraviti vse oblike diskriminacije žensk in deklic

5.2 Izkoreniniti vse oblike nasilja nad ženskami in deklicami v javnem in zasebnem življenju, med njimi trgovino z ljudmi in druge vrste izkoriščanja, tudi spolno izkoriščanje

5.3 Izkoreniniti vse sporne običaje, kot so otroške, zgodnje in prisilne poroke ter obrezovanje deklic

5.4 Priznati in ovrednotiti neplačano skrbstveno delo ter delo v gospodinjstvu z zagotavljanjem javnih služb, infrastrukture in politik socialne zaščite ter spodbujanjem skupne odgovornosti v gospodinjstvu in družini kot vrednote na državni ravni

5.5 Zagotoviti celovito in dejansko vključenost žensk ter enake možnosti na vseh ravneh odločanja v politiki, gospodarstvu in javnem življenju

5.6 Vsem omogočiti dostop do spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic v skladu z akcijskim programom Mednarodne konference o prebivalstvu in razvoju, Pekinškimi izhodišči za ukrepanje ter sklepnimi dokumenti s preglednih konferenc

5.A Z reformami ženskam zagotoviti enake pravice do gospodarskih sredstev, lastništva zemlje in gospodarjenja z njo ter dostop do drugih vrst lastnine, finančnih storitev, podedovanega premoženja in naravnih virov v skladu z notranjo zakonodajo

5.B Povečati rabo tehnoloških pripomočkov, zlasti informacijsko-komunikacijske tehnologije, za spodbujanje večje vloge žensk

5.C Sprejeti in utrditi tehtne politike in izvršilne predpise za spodbujanje enakosti spolov in večje vloge žensk in deklic na vseh ravneh

Vir: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/gender-equality/>

Ukrepi za uresničevanje načela enakosti spolov v partnerskih sporazumih in operativnih programih

Ta oddelek vsebuje dva kontrolna seznama:

- enega o razvoju partnerskih sporazumov in
- enega o razvoju operativnih programov.

Vsak od teh kontrolnih seznamov vsebuje ukrepe, opredeljene v uredbi o skupnih določbah, za razvoj teh krovnih instrumentov evropskih skladov v okviru deljenega upravljanja, razen EKSRP ⁽⁵⁷⁾. Za vsak korak boste našli potrditveno polje z vprašanji in praktičnimi primeri o tem, kako opredeliti, določiti in utemeljiti vidike, povezane z enakostjo spolov.

Splošne smernice za uresničevanje enakosti spolov pri oblikovanju ciljev politike, specifičnih ciljev in ukrepov

Spodnji kontrolni seznama vključujejo sedem glavnih korakov:

1. zagotovite, da se zahtevana analiza okoliščin izvede tako, da se upoštevajo razlike med spoloma;
2. vključite druge razpoložljive informacije o obstoječih neenakostih med spoloma, na primer iz priporočil za posamezne države;
3. nadgradite obstoječe standarde EU in nacionalne standarde ter zahteve za vključevanje načela enakosti spolov (glej **orodje 1**);

⁽⁵⁷⁾ Prednostne naloge EKSRP določa SKP, ta pa v nadaljevanju ni vključena, vendar se lahko vprašanja uporabijo tudi za EKSRP.

4. horizontalno načelo enakosti spolov jasno povežite s prednostnimi nalogami, cilji in ukrepi na podlagi ugotovitev iz korakov 1 do 3;
5. zagotovite, da dodeljena finančna sredstva spodbujajo enakost spolov na nacionalni in/ali podnacionalni ravni, na primer na področju enakosti pri zaposlovanju, dohodkih, mobilnosti in razporeditvi plačanega in neplačanega dela;
6. oblikujte standardne kazalnike, razčlenjene glede na spol, poleg tega pa še posebne kazalnike enakosti spolov, kjer je to ustrezno;
7. zagotovite, da imajo vsi zadevni uslužbenci potrebne zmogljivosti v zvezi z enakostjo spolov z zagotavljanjem krepitve zmogljivosti in vzpostavljanjem podpornih struktur na področju enakosti spolov.

Teh sedem korakov dopolnjujejo posebna vprašanja, posebej oblikovana na podlagi uredbe o skupnih določbah.

Kontrolni seznam za uporabo horizontalnega načela enakosti spolov v praksi v partnerskih sporazumih

Uredba o skupnih določbah določa, da mora vsak partnerski sporazum vsebovati naslednje elemente:	Kontrolni seznam z vprašanji o enakosti spolov
<p>1. Izbrani cilji politike z navedbo, v okviru katerih skladov in programov se bodo ti cilji izvajali in zadevno utemeljivijo ter, če je to primerno, utemeljitev za uporabo načina izvajanja sklada InvestEU, pri čemer se upoštevajo ustrezna priporočila za posamezne države.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ali se utemeljitev izbranih ciljev politike nanaša na enakost spolov/neenakosti med spoloma? <ul style="list-style-type: none"> (a) Če se ne, ali je bila na področju cilja politike izvedena ocena neenakosti (za več informacij glej orodje 2)? (b) Če ni bila, zakaj se to še ni zgodilo? (c) Razmislite o zagotavljanju podpore in znanja, ki sta potrebna za vključitev enakosti spolov kot horizontalnega načela, in sicer tako, da se enakost spolov obravnava v utemeljitvi in izbranih ciljnih politike. <p>Ne pozabite, da je treba v skladu z uredbami EU obvezno upoštevati enakost spolov in neenakosti med spoloma (glej orodje 1).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ali priporočila za posamezne države vključujejo informacije o neenakostih med spoloma? <ul style="list-style-type: none"> (a) Če jih, preverite, ali izbrani cilji politike obravnavajo te neenakosti in priporočila.
<p>2. Za vsakega od izbranih ciljev politike iz točke 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) povzetek izbir politike in glavnih rezultatov, ki se pričakujejo za vsak sklad; (b) tudi prek uporabe sklada InvestEU, če je primerno; (c) usklajevanje, razmejitev in dopolnjevanje med skladi; (d) če je ustrezno, usklajevanje med nacionalnimi in regionalnimi programi; (e) dopolnjevanje med skladi in drugimi instrumenti Unije, vključno s programom LIFE; (f) strateški integrirani projekti in strateški naravovarstveni projekti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ali povzetek vključuje sklice na neenakosti v državi članici ter na podnacionalni in/ali lokalni ravni? <ul style="list-style-type: none"> - Če jih ne, opredelite ustrezno analizo neenakosti na področju cilja politike, ki lahko podpre sklicevanja na obstoječe neenakosti med spoloma. • Ali so glavni rezultati povezani z izboljšavo enakosti žensk in moških v vsej njihovi raznolikosti (kar pomeni upoštevanje ne le spola, ampak tudi značilnosti, kot so starost, socialno-ekonomski položaj, invalidnost, rasa, etnična pripadnost, vera, življenje na podeželju ali v urbanih okoljih itd.) v državi članici? <ul style="list-style-type: none"> - Če niso, ali za to obstaja razlog? - Če niso, vzpostavite povezave med glavnimi rezultati in spodbujanjem enakosti spolov kot horizontalnim načelom. To je mogoče doseči z zagotavljanjem, da bodo glavni rezultati prispevali k specifičnim ciljem glede enakosti spolov, kot so spodbujanje enakosti v količini in kakovosti zaposlitve, zmanjšanje razlik med plačami med ženskami in moškimi itd. • Kako se lahko možna dopolnjevanja med skladi upoštevajo pri spodbujanju enakosti spolov (za več informacij o usklajevanju med skladi glej orodje 4)? • Ali so bila vprašanja enakosti spolov obravnavana na usklajen način med nacionalnimi in podnacionalnimi programi? <ul style="list-style-type: none"> - Če niso bila, poskusite zagotoviti, da bo partnerski sporazum izrecno obravnaval dopolnjevanja pri spodbujanju enakosti spolov med nacionalnimi in podnacionalnimi programi, pa tudi med skladi in drugimi instrumenti EU.
<p>3. Predhodne finančne dodelitve iz vsakega sklada glede na cilj politike na nacionalni ravni, ki spoštujejo pravila za posamezne sklade v zvezi s tematsko osredotočenostjo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ali bodo predhodne finančne dodelitve vplivale na enakost spolov in življenja žensk in moških na nacionalni in/ali podnacionalni ravni? <ul style="list-style-type: none"> - Če da, kako bodo dodelitve vplivale na ženske in moške? Ali bodo na primer vplivale pozitivno ali negativno? Ali bo vpliv na ženske in moške različen? Ali bodo te razlike upravičene (na primer – za nadomestilo strukturnih pomanjkljivosti, s katerimi se srečujejo nekatere skupine, se lahko uporabijo pravičnostni ukrepi, tovrstnim skupinam pa se lahko dodeli sorazmerno več sredstev)?
<p>4. Če je ustrezno, razčlenitev finančnih sredstev glede na kategorijo regij, pripravljeno v skladu s členom 102(2), in zneski dodelitev, za katere se predlaga prerazporeditev med kategorijami regij v skladu s členom 105.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kakšne posledice bo takšno razlikovanje imelo na enakost spolov (pozitivne/negativne)? - Če posledic ne bo, opredelite ciljno skupino, razčlenjeno glede na spol. Ne pozabite, da je treba v skladu z uredbami EU obvezno upoštevati enakost spolov in neenakosti med spoloma.
<p>5. Zneski, ki jih je treba prispevati v sklad InvestEU glede na sklad in kategorijo regij.</p>	
<p>6. Seznam načrtovanih programov v okviru skladov z ustreznimi predhodnimi dodelitvami glede na sklad in ustrezen nacionalni prispevek glede na kategorijo regij.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ali je seznam načrtovanih programov jasno povezan s cilji politike? • Poskrbite, da boste lahko horizontalno načelo enakosti spolov jasno ločili z določitvijo ustreznih ciljev, povezanih s spodbujanjem enakosti spolov (za več informacij o horizontalnem načelu glej orodje 1).

Uredba o skupnih določbah določa, da mora vsak partnerski sporazum vsebovati naslednje elemente:	Kontrolni seznam z vprašanji o enakosti spolov
<p>7. Povzetek ukrepov, ki jih zadevna država članica sprejme za okrepitev upravne zmogljivosti za izvajanje skladov.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ali so vzpostavljeni ukrepi, ki se nanašajo na enakost spolov na podlagi pravnih obveznosti in zavez glede enakosti spolov? <ul style="list-style-type: none"> - Če niso, uporabite orodje 1 za opredelitev ukrepov, ki jih je treba vključiti. • Ali je oz. bo vzpostavljena strategija razvoja zmogljivosti za vodstvo in drugo osebje? Ali to vključuje oz. bo vključevalo zmogljivosti, ki so povezane z enakostjo spolov? <ul style="list-style-type: none"> - Če jih ne vključuje oz. jih ne bo vključevalo, zagotovite, da bodo dejavnosti krepitev zmogljivosti na področju enakosti spolov dosegle vse ustrezno osebje, tako da bodo vsi imeli potrebne zmogljivosti za učinkovito izvajanje obveznosti EU s področja enakosti spolov. • Ali so akterji, ki spodbujajo enakost spolov v državi članici – tako državni akterji/akterji v javnem sektorju kot organizacije civilne družbe –, omenjeni in vključeni? <ul style="list-style-type: none"> - Če ne, opredelite ustrezne akterje in zagotovite, da bodo redno vključeni. • Ali je oz. bo vzpostavljena podporna struktura za izpolnjevanje zahtev horizontalnih načel, vključno s horizontalnim načelom enakosti spolov? <ul style="list-style-type: none"> - Če ne, razmislite o vzpostavitvi tovrstne podporne strukture. V praksi primanjkuje znanja o tem, na katerem področju in kako izpolniti zahteve glede enakosti spolov. Na primer – trditev, da za določeno področje politike „enakost spolov ni pomembna“, je zelo razširjena, pa čeprav je enakost spolov pomembna za vsa področja. Podporna struktura lahko zagotovi smernice, potrebne za izpolnjevanje zahtev v praksi.

Kontrolni seznam za uporabo horizontalnega načela enakosti spolov v praksi v operativnih programih

Uredba o skupnih določbah določa, da mora vsebina vsakega operativnega programa vsebovati naslednje elemente <i>(upoštevajte, da so bili korak 5, 6 in 7 izključeni, saj se nanašajo na priloge k uredbi o skupnih določbah in/ali druge člene uredbe):</i>	Kontrolni seznam z vprašanji o enakosti spolov
<p>1. V vsakem programu je določena strategija za prispevek programa k ciljem politike in sporočanje rezultatov.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ali strategija temelji na analizi okoliščin, ki upošteva razlike med spoloma, in je povezana s cilji politike? <ul style="list-style-type: none"> - Če ne, navedite ustrezne analize, da določite konkretne okoliščine primera. • Ali strategija vključuje izraze, kot so enakost, pravičnost, spol, ženske, moški, deklice, dečki, spol, starost, rasa, etnična pripadnost in/ali raznolikost? <ul style="list-style-type: none"> - Če jih ne, najverjetneje ne bo izpolnila zavezujoče obveznosti vključitve horizontalnega načela enakosti spolov. Zato bo potrebna revizija strategije. • Ali komunikacijska strategija vključuje sklice na to, kako bodo ženske in moški – v vsej svoji raznolikosti – obravnavani kot cilji komunikacij? Ali lahko vloge žensk in/ali moških v državi članici vplivajo na način sporočanja rezultatov? Ali je jasno, kako bo sporočanje rezultatov vključevalo morebitne razlike v rezultatih med ženskami in moškimi? <ul style="list-style-type: none"> - Če ni tako, bi bilo treba razmisliti o določitvi teh točk, da bi bile skladne z zahtevami horizontalnega načela.

<p>Uredba o skupnih določbah določa, da mora vsebina vsakega operativnega programa vsebovati naslednje elemente (upoštevajte, da so bili korak 5, 6 in 7 izključeni, saj se nanašajo na priloge k uredbi o skupnih določbah in/ali druge člene uredbe):</p>	<p>Kontrolni seznam z vprašanji o enakosti spolov</p>
<p>2. Program je sestavljen iz prednostnih nalog. Vsaka prednostna naloga ustreza enemu cilju politike ali tehnični pomoči. Prednostna naloga, ki ustreza cilju politike, je sestavljena iz enega ali več specifičnih ciljev. Več kot ena prednostna naloga lahko ustreza istemu cilju politike. Pri programih, ki jih podpira ESPR, lahko vsaka prednostna naloga ustreza enemu ali več ciljem politike.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ali lahko pri prednostnih nalogah jasno opredelite horizontalno načelo enakosti spolov? <ul style="list-style-type: none"> – Če to ni možno, razmislite o reviziji prednostnih nalog, da se to načelo jasno udejanji. To je mogoče doseči s konkretnimi sklicevanji na obveznosti in zaveze glede enakosti spolov (glej orodje 1). • Ali so izbrane prednostne naloge povezane s spodbujanjem položaja žensk in moških v njihovi raznolikosti (tj. ne obravnavajo le njihovega spola, ampak tudi starost, raso, etnično pripadnost, socialno-ekonomski položaj, vero, življenje na podeželju ali v urbanih okoljih itd.) v državi članici? <ul style="list-style-type: none"> – Če niso, bi bilo treba to povezavo izrecno navesti. • Ali so prednostne naloge, povezane s cilji s področja enakosti spolov, opredeljene v pravnih in političnih zavezah? <ul style="list-style-type: none"> – Če niso, bi bilo treba to povezavo izrecno navesti.
<p>3. Vsak program določa:</p> <p>(a) povzetek glavnih izzivov, pri čemer upošteva:</p> <ul style="list-style-type: none"> – gospodarska, socialna in ozemelska neskladja, razen pri programih, ki jih podpira ESPR; – nedelovanje trga, naložbene potrebe in dopolnjevanje z drugimi oblikami podpore; – izzive, opredeljene v ustreznih priporočilih za posamezne države, in druga ustrezna priporočila Unije, naslovljena na državo članico; – izzive v zvezi z upravno zmogljivostjo in upravljanjem; – spoznanja iz izkušenj v preteklosti; – makroregionalne strategije in strategije za morske bazene, če države članice in regije sodelujejo pri takih strategijah; pri programih, ki jih podpirajo AMIF⁽⁵⁸⁾, SNV⁽⁵⁹⁾ in IUMV⁽⁶⁰⁾, napredek pri izvajanju ustreznega pravnega reda Unije in akcijskih načrtov; 	<ul style="list-style-type: none"> • Ali v kakršni koli obliki obstajajo izzivi, povezani z neenakostjo med spoloma? To so lahko neenakosti med ženskami in moškimi, med ženskami in moškimi različnih starosti, različnih ras ali etnične pripadnosti, različnih spolnih usmerjenosti in drugih značilnosti. Ali so ti izzivi omenjeni v povzetku? <ul style="list-style-type: none"> – Če niso, razmislite o reviziji povzetka, da izpolnite obveznost udejanjanja horizontalnega načela enakosti spolov. • Ali so bile v državi članici analizirane ekonomske, socialne in teritorialne razlike v zvezi z različnimi vlogami in odgovornostmi žensk in moških (za več informacij o socialno-ekonomski analizi iz tega vidika glej orodje 2)? <ul style="list-style-type: none"> – Če niso bile, razmislite o izvedbi tovrstne analize glede na spol ali vključite ugotovitve iz razpoložljivih analiz (npr. analize raziskav in druge analize politike). • Ali so bile pomanjkljivosti trga in potrebe po naložbah analizirane na mikro ravni, glede na to, kako lahko vplivajo na položaj žensk in moških? Ali je tovrstna analiza upoštevala potrebe žensk in moških v vsej njihovi raznolikosti, da bi obravnavala te pomanjkljivosti trga in naložbe? <ul style="list-style-type: none"> – Če jih ni, razmislite o izvedbi tovrstne analize glede na spol ali vključite ugotovitve iz razpoložljivih analiz (npr. analize raziskav in druge analize politike). • Ali v zvezi z neenakostmi med spoloma obstajajo kakršna koli priporočila EU in/ali spoznanja, pridobljena iz izkušenj v preteklosti? Gre lahko za neenakosti med ženskami in moškimi ter med ženskami in moškimi z različnimi značilnostmi (starost, socialno-ekonomsko ozadje, rasa, etnična pripadnost, spolna usmerjenost, lokacija itd.) – ali so vključene? <ul style="list-style-type: none"> – Če niso, razmislite o njihovi vključitvi. Po potrebi uporabite strokovno znanje institucij za enakost spolov, nevladnih organizacij (NVO) ali strokovnjakov za enakost spolov.
<p>(b) utemeljitev za izbrane cilje politike, ustrezne prednostne naloge, specifične cilje in oblike podpore;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ali v kakršni koli obliki obstaja utemeljitev izbranih ciljev politike, ustreznih prednostnih nalog, specifičnih ciljev in oblik podpore, ki temeljijo na obravnavi neenakosti med spoloma, in/ali ta pospešuje enakost spolov? • Ali obstajajo sklicevanja na nacionalne politike, strategije in/ali predpise za enakost spolov, na katerih temelji izbira? <ul style="list-style-type: none"> – Če ne, ustrezno spremenite osnutek in jih vključite. Po potrebi uporabite strokovno znanje institucij za enakost spolov, NVO ali strokovnjakov za enakost spolov.

⁽⁵⁸⁾ Sklad za azil in migracije.

⁽⁵⁹⁾ Sklad za notranjo varnost.

⁽⁶⁰⁾ Instrument za upravljanje meja in vizume.

<p>Uredba o skupnih določbah določa, da mora vsebina vsakega operativnega programa vsebovati naslednje elemente (upoštevajte, da so bili korak 5, 6 in 7 izključeni, saj se nanašajo na priloge k uredbi o skupnih določbah in/ali druge člene uredbe):</p>	<p>Kontrolni seznam z vprašanji o enakosti spolov</p>
<p>(c) za vsako prednostno nalogo, razen za tehnično pomoč, specifične cilje;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ali bodo ukrepi upoštevali morebitne razlike v položaju med ženskami in moškimi ter prispevali k večji enakosti med ženskami in moškimi v vsej njihovi raznolikosti ter bodo kot taki prispevali k doseganju krovnega cilja EU glede enakosti spolov in nacionalnih ciljev za enakost spolov posameznih držav? <ul style="list-style-type: none"> - Če jih ne bodo, ukrepe revidirajte tako, da bodo skladni s horizontalnim načelom enakosti spolov.
<p>(d) za vsak specifični cilj:</p> <ul style="list-style-type: none"> - povezane vrste ukrepov, vključno s seznamom načrtovanih operacij strateškega pomena, in njihov pričakovani prispevek k tem specifičnim ciljem in, kadar je to primerno, makroregionalnim strategijam in strategijam za morske baze; - kazalnike učinka in kazalnike rezultatov z ustreznimi mejniki in cilji; - glavne ciljne skupine; - specifična ciljna območja, vključno z načrtovano uporabo celostnih teritorialnih naložb, lokalnim razvojem, ki ga vodi skupnost, ali drugimi teritorialnimi instrumenti; - medregionalne in transnacionalne ukrepe z upravičenci, ki se nahajajo vsaj v eni od drugih držav članic; - načrtovano uporabo finančnih instrumentov; - vrste intervencij in okvirno razčlenitev načrtovanih sredstev glede na vrsto intervencije ali področje podpore; 	<ul style="list-style-type: none"> • Ali so kazalniki razčlenjeni po spolu? Ali so razčlenjeni glede na druge socialno-demografske dejavnike, kot so starost, lokacija, rasa ali etnična pripadnost, invalidnost, izobrazba itd.? <ul style="list-style-type: none"> - Če niso, glede na spol razčlenite vse kazalnike, kadar je to smiselno in mogoče. Po potrebi vključite nadaljnje razčlenitve. • Ali je glavna ciljna skupina opredeljena kot ženske in/ali moški? Ali se za ciljno skupino upoštevajo drugi socialno-demografski dejavniki? <ul style="list-style-type: none"> - Če ni tako, navedite ciljne skupine vsaj za ženske in moške – in, kjer je to mogoče in smiselno, z nadaljnjo razčlenitvijo. • Ali so ukrepi usmerjeni na specifična področja na podlagi njihove morebitne ranljivosti zaradi izključenosti in/ali marginalizacije z vidika spola? <ul style="list-style-type: none"> - Če niso, jih vključite na podlagi ustrezne analize in/ali strokovnega znanja institucij za enakost spolov, NVO ali strokovnjakov za enakost spolov. • Ali so orodja za lokalni razvoj, ki jih upravlja skupnost, zasnovana tako, da upoštevajo razlike med spoloma? <ul style="list-style-type: none"> - Če niso, razmislite o reviziji osnutka, da bi bila v orodja za lokalni razvoj vključena enakost spolov, na primer z oblikovanjem orodij, ki temeljijo na potrebah žensk in moških, ali zagotavljanjem enakosti spolov pri sodelovanju in izvajanju. • Ali bo načrtovana uporaba finančnih instrumentov omogočila jasno spremljanje kazalnikov, ki so povezani z enakostjo spolov? <ul style="list-style-type: none"> - Če ga ne bo, razmislite o vzpostavitvi orodja za natančno spremljanje, da okrepite nadaljnje ukrepanje v zvezi z enakostjo spolov. • Ali predlagani finančni instrumenti ustrezajo potrebam ciljnih skupin, tudi na način, ki je razčlenjen glede na spol? <ul style="list-style-type: none"> - Če to ni mogoče, razmislite o reviziji teh finančnih instrumentov, da izpolnite obveznosti horizontalnega načela enakosti spolov. • Ali lahko jasno povežete okvirno razčlenitev načrtovanih virov in ciljne skupine žensk in moških? <ul style="list-style-type: none"> - Če ne, razčlenite ciljne skupine na ženske in moške (in po potrebi uporabite druge razčlenitve). To povežite z razčlenitvijo programskih sredstev.
<p>(e) načrtovano uporabo tehnične pomoči v skladu s členu 30 do 32 in ustreznimi vrstami intervencij;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ali je enakost (spolov) omenjena pri načrtovani uporabi tehnične pomoči? To je zelo pomembno, saj lahko tehnična pomoč prispeva k vzpostavitvi celote praktičnega znanja o enakosti spolov v skladih. <ul style="list-style-type: none"> - Če ni, razmislite o uporabi sredstev tehnične pomoči za vzpostavitev celote znanja o enakosti spolov kot horizontalnega načela. To je mogoče storiti na primer z uporabo sredstev tehnične pomoči za posebne študije, strokovnim znanjem v zvezi z enakostjo spolov, pilotnim delom v zvezi z ocenami in orodji za enakost spolov ali uporabo sredstev za vzpostavitev podpornih struktur za enakost spolov.

<p>Uredba o skupnih določbah določa, da mora vsebina vsakega operativnega programa vsebovati naslednje elemente (upoštevajte, da so bili korak 5, 6 in 7 izključeni, saj se nanašajo na priloge k uredbi o skupnih določbah in/ali druge člene uredbe):</p>	<p>Kontrolni seznam z vprašanji o enakosti spolov</p>
<p>(f) finančni načrt, ki vsebuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tabelo, ki podrobno navaja skupne finančne dodelitve za vsak sklad in za vsako kategorijo regij za celotno programsko obdobje in za vsako leto, vključno z vsemi zneski, ki so bili prerazporejeni v skladu s členom 21; - tabelo, ki podrobno navaja skupne finančne dodelitve za vsako prednostno nalogo glede na sklad in kategorijo regij ter nacionalni prispevek, pri čemer navede, ali je sestavljen iz javnega in zasebnega prispevka; - za programe, ki jih podpira ESPR, tabelo, ki za vsako vrsto področja podpore podrobno navaja znesek skupnih finančnih dodelitev podpore iz sklada in nacionalnega prispevka; - za programe, ki jih podpirajo AMIF, SNV in IUMV, tabelo, ki podrobno navaja, glede na specifičen cilj, skupne finančne dodelitve glede na vrsto ukrepa, nacionalni prispevek, pri čemer navede, ali je sestavljen iz javnega in zasebnega prispevka 	<ul style="list-style-type: none"> • Ali finančni načrt odraža ugotovitve analize učinka na enakost spolov? <ul style="list-style-type: none"> - Če jih ne, razmislite o reviziji finančnega načrta, da bodo te ugotovitve vključene. • Ali je finančni načrt upošteval: <ul style="list-style-type: none"> - opredeljene ciljne skupine žensk in moških v vsej njihovi raznolikosti; - svoj vpliv na življenje žensk in moških; - porabo časa žensk in moških za neplačano in prostovoljno delo; - zasebno gospodarsko sfero v smislu provizij in/ali stroškov; - druge javne proračune, kot je promet? <p>Če ne, razmislite o reviziji finančnega načrta, da bodo ti elementi vključeni.</p>
<p>(g) ukrepe, sprejete za vključitev ustreznih partnerjev iz člena 6 v pripravo programa, ter njihovo vlogo pri izvajanju, spremljanju in vrednotenju programa;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • V skladu s členom 6 partnerstvo vključuje vsaj naslednje partnerje: „ustrezne organe, ki predstavljajo civilno družbo, okoljske partnerje ter organe, odgovorne za spodbujanje socialne vključenosti, temeljnih pravic, pravic invalidov, enakosti spolov in nediskriminacije“. Ali so partnerji in organi, odgovorni za enakost spolov, jasno vključeni in opisani? <ul style="list-style-type: none"> - Če niso, izvedite popis ustreznih partnerjev, ki spodbujajo enakost spolov, ter razmislite o njihovem vključevanju in polni udeležbi. - Razmislite o uporabi sredstev za zagotavljanje krepitve zmogljivosti za te partnerje v zvezi s skladi in s tem povezanimi postopki. To je pomembno, saj lahko zagotovijo temeljito strokovno znanje s področja enakosti spolov, vendar morda nimajo zadostnega strokovnega znanja v zvezi s skladi EU.
<p>(h) za vsak omogočitveni pogoj, določen v skladu s členom 11, Prilogo III in Prilogo IV, oceno, ali je omogočitveni pogoj izpolnjen na datum predložitve programa;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ali je bila opravljena ocena tega, kako so bili izpolnjeni omogočitveni pogoji v povezavi z enakostjo spolov? <ul style="list-style-type: none"> - Če ni bila, tovrstno oceno izvedite in jo vključite.
<p>(i) pristop h komuniciranju in prepoznavnosti, predviden za program prek opredelitve ciljev, ciljnega občinstva, komunikacijskih poti, pojavljanja v družbenih medijih, načrtovanega proračuna in ustreznih kazalnikov za spremljanje in vrednotenje;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ali pristop k obveščanju in prepoznavnosti vključuje strategijo za spodbujanje enakosti spolov in zagotavljanje komunikacije, ki upošteva razlike med spoloma? Ali podaja jasno sporočilo, da je enakost spolov horizontalno načelo? Ali jasno sporoča, da morajo prijavitelji projektov predložiti dokaze o ciljih in rezultatih s področja enakosti spolov, pri čemer morajo biti takšni dokazi tudi del zahtev za spremljanje programov? <ul style="list-style-type: none"> - Če ni tako, preglejte pristop, da se pojasnijo povezave med enakostjo spolov kot horizontalnim načelom in komunikacijsko strategijo. <p>Za nadaljnje informacije o spolu in komunikaciji si oglejte zadevna orodja Evropskega inštituta za enakost spolov ali povzetek o komunikaciji za enakost spolov švedskega sekretariata za raziskave na področju enakosti spolov.</p>
<p>(j) organ upravljanja, revizijsko oblast in organ, ki prejema plačila s strani Komisije.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ali osebje organa upravljanja in kateri koli drug organ, ki sodeluje pri upravljanju skladov EU, razume horizontalno načelo enakosti spolov? Katere informacije in smernice so na voljo v podjetju in partnerjem? <ul style="list-style-type: none"> - Če ni tako, razmislite o dejavnostih za krepitev zmogljivosti in podpornih strukturah, povezanih z enakostjo spolov, in sicer z uporabo sredstev tehnične pomoči.

Primeri vključevanja enakosti spolov kot horizontalnega načela v cilje politike in specifične cilje

Hipotetična študija primera: obravnava ugotovljenih vrzeli v enakosti spolov v operativnem programu

V južni Evropi je bila v okviru analize ozadja izmišljene države ugotovljena možnost za povečanje prisotnosti žensk v malih in srednjih podjetjih (MSP). Ko so državni organi upravljanja razvili svoj partnerski sporazum, so cilj politike 1 „pametnejša Evropa s spodbujanjem inovativne in pametne gospodarske preobrazbe“ izbrali kot eno od svojih prednostnih nalog. Izbrali so specifični cilj „izboljšanje rasti in konkurenčnosti MSP“ z učinkom „podpora MSP pri ustvarjanju delovnih mest in omogočanje rasti tako za ženske kot moške“. Znotraj tega učinka so organi upravljanja razvili dodatne informacije, ki se nanašajo na analizo ozadja in cilj povečanja vloge žensk v MSP, tako podjetnic kot zaposlenih. Zato je bila pri izvajanju operativnega programa posebna pozornost namenjena povečanju deleža žensk v MSP, zlasti pri ustanavljanju podjetij. V ta namen je bil dodeljen posebni proračun.

Ker so bile ženske v državi pri ustanavljanju podjetij in kot lastnice MSP premalo zastopane, so bili programi, namenjeni MSP in socialnim podjetjem, ocenjeni kot pomanjkljivi, saj niso zadostno obravnavali pomembnih vprašanj, da bi smiselno povečali vključenost žensk v MSP. Potrebne so bile storitve, ki bi bile usmerjene zlasti na ženske, kot so dostop do posojil, usposabljanje in mentorstvo v zvezi z upravljanjem podjetij, poleg storitev oskrbe in inovativnih storitev informacijske tehnologije za podporo usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja za ženske in moške – kot so ukrepi, podprti z informacijsko tehnologijo, za oskrbo starejših in druge oblike socialnega varstva. Razvoj MSP bi lahko zadeval ukrepe ESS in ESRR, da bi se obravnavala kompleksnost združevanja plačanega dela z obveznostmi neplačanega skrbstvenega dela, hkrati pa bi se okrepila udeležba žensk v programih usposabljanja in pri dostopu do plačanega dela. Na voljo je bilo na primer usposabljanje v opredeljenih sektorjih in poklicih, v katerih so pretežno dejavne ženske, vzpostavljeni pa so bili tudi ukrepi za hkratno reševanje vprašanja premajhne zastopanosti moških pri skrbstvenih delih, tako plačanih kot neplačanih. Poleg tega so bile razvite posebne podporne dejavnosti za pomoč podjetnicam pri razvoju poslovnih načrtov, dostopu do posojil in ustanavljanju lastnih podjetij. Te pobude so bile uvedene v sektorjih, v katerih tradicionalno prevladujejo ženske, pa tudi v sektorjih, v katerih običajno prevladujejo moški.

Z rednim spremljanjem, razčlenjenim glede na spol, so se ocenjevali podpora, potrebe upravičencev, napredek pri ustanavljanju podjetij, dostop do posojil, velikost podjetij in kazalniki, povezani z uspehom in nadaljnjim obstojem glede na spol. Tovrstno spremljanje je med izvajanjem programa prispevalo k odpravljanju razlik med spoloma. Ugotovljeno je bilo na primer, da je povprečno (zajamčeno) posojilo, dodeljeno moškimi, višje od tistega, ki je bilo na voljo ženskam, medtem ko je bila stopnja neplačil po enem letu višja pri podjetjih, ki so v lasti moških, kot v zagonskih podjetjih v lasti žensk. Boljši postopek izbire, ki bolj upošteva enakost spolov, je prispeval k napredku pri doseganju ciljev programa, katerih namen je povečati delež podjetij v lasti žensk. Poleg tega se je zaradi večje razpoložljivosti storitev oskrbe po izvedbi posebnih usposabljanj povečala stopnja zaposlenosti žensk. Razlog za to je bilo dejstvo, da se je povečala časovna razpoložljivost žensk, s tem pa tudi njihove možnosti za zaposlitev, saj so se lahko zaposlile za polni delovni čas.

Nemčija: Spodnja Saška upošteva življenjsko realnost žensk in moških

Nemška zvezna dežela Spodnja Saška (Niedersachsen) je razvila skupno platformo za spremljanje, da bi spremljala napredek v zvezi s horizontalnimi načeli, vključno z enakostjo spolov, v vseh skladih EU. Splošni cilj te pobude je usklajevati in usmerjati dejavnosti programa skladov EU, da bi se zmanjšale obstoječe neenakosti med ženskami in moškimi. Spodbuja se redna in intenzivna izmenjava med skladi, kot sta EKSRP in operativni program ESRR/ESS, ki se financira iz več skladov, ter osrednjim usklajevalnim organom. Dejavno se podpirajo ukrepi in upravljanje razpisov ter prijav za spodbujanje enakosti spolov.

© StunningArt/Shutterstock.com

Kot del te pobude so organi upravljanja operativnega programa ESRR/ESS in EKSRP ter člani zadevnih usmerjevalnih skupin iz Spodnje Saške izvedli pilotni projekt. V okviru pilotnega projekta so bile usklajene izmenjave glede napredka na področju horizontalnih načel, zlasti enakosti spolov. Vključeval je ukrepe za komunikacijo, ki upošteva razlike med spoloma, hkrati pa je bilo zagotovljeno, da so bili podatki o dejanskem življenju žensk in moških zbrani in sporočeni odboru za spremljanje. Osrednje dejavnosti usklajevanja med EKSRP in operativnim programom ESS/ESRR, ki se financira iz več skladov, so vključevale tekoče razprave o ugotovitvah vrednotenja v povezavi z enakimi možnostmi za ženske in moške. Eden od pomembnih rezultatov teh dejavnosti usklajevanja je bila pozornost, namenjena učinkom, ki bi jih lahko izplačilo sredstev imelo na spodbujanje enakosti spolov, kot je potreba po izogibanju odobritve financiranja, ki bi lahko prispevalo ali ohranjalo negativne strukturne pomanjkljivosti za ženske. Dejavnosti usklajevanja so prispevale tudi k načrtovanju skladov za obdobje po letu 2020.

V okviru operativnega programa ESRR/ESS, ki se financira iz več skladov, je vključevanje načela enakosti spolov trdno zasidrano v vseh fazah programa – od načrtovanja do vodenja, izvajanja in spremljanja. Objavljene so bile smernice za spodbujanje vključevanja načela enakosti spolov, skupaj z načeli enakih možnosti. To je še dodatno spodbudilo enakost spolov pri izvajanju projektov. Financiranje je hkrati posebej namenjeno tudi ženskam in moškim, pri čemer je približno 50 % vseh finančnih sredstev namenjenih ženskam. Pri zbiranju in spremljanju podatkov se v celotnem programu uporabljajo kazalniki, ki upoštevajo razlike med spoloma. Zaradi tega obstaja široka paleta ukrepov za spodbujanje enakosti spolov po posameznih prednostnih oseh operativnega programa, s posebnimi poudarkom na ustreznih prednostnih oseh (predvsem na prednostnih oseh 6 in 8). To hkrati zagotavlja, da bodo horizontalna načela vključena v ocenjevanje programov.

Orodje 4: Usklajevanje in dopolnjevanje med skladi EU za boljše usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja

Predstavitev orodja

To orodje državam članicam omogoča, da preučijo, kako je mogoče različne sklade uporabljati za dopolnjevanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja. Namenjeno je spodbujanju ukrepov za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja v okviru Evropskega socialnega sklada plus (ESS+) in Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR)/Kohezijskega sklada (kot pobude, ki se financira iz več skladov in združuje potencial obeh skladov). Spodbujanje ukrepov za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja znotraj teh dveh skladov je povezano z novo direktivo o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja ⁽⁶¹⁾ in s sporočilom Komisije „Pobuda za podporo zaposlenim staršem in oskrbovalcem pri usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja“ ⁽⁶²⁾, v kateri Evropska komisija izrecno spodbuja financiranje iz evropskih skladov in Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI) za izboljšanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja. ⁽⁶³⁾ To orodje lahko na ravni držav članic uporabljajo nacionalni in podnacionalni organi upravljanja, ki sodelujejo pri načrtovanju programov in naložbah skladov EU. Zlasti pomembno je pri pripravi partnerskih sporazumov in operativnih programov, in sicer z opredelitvijo kombinirane uporabe sredstev na ravni partnerskih sporazumov in z določitvijo te kombinacije na ravni operativnih programov.

Orodje temelji na členu 8(b)(ii) uredbe o skupnih določbah, ki določa „uskaljevanje, razmejevanje in dopolnjevanje med skladi“, da bi združili uporabo ESRR (in Kohezijskega sklada) in ESS+. Člen 20 uredbe o skupnih določbah poudarja, da lahko ti trije skladi „skupaj zagotavljajo podporo za programe v okviru cilja ‚naložbe za delovna mesta in rast‘“. Temelji tudi na uvodni izjavi 5 uredbe o skupnih določbah, ki določa, da bi si države članice in

Komisija „morale prizadevati za odpravo neenakosti in spodbujanje enakosti moških in žensk ter vključevanje vidika spola“ v sklade EU. V paktu za enakost spolov za obdobje 2011–2020 je opisano, kako se lahko s skladi EU obravnavajo neenakosti med spoloma, vključno s spodbujanjem boljšega usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja za ženske in moške. Uporabo skladov EU za izboljšanje enakosti spolov podpirajo Evropski parlament, [evropski steber socialnih pravic](#), resolucija Evropskega parlamenta o strategiji EU za enakost žensk in moških po letu 2015 in okvir za [Strateško sodelovanje za enakost spolov 2016–2019](#). Zadnja dva dokumenta Evropsko komisijo posebej pozivata, naj v državah članicah podpre uporabo skladov EU za naložbe, ki upoštevajo razlike med spoloma.

Orodje se osredotoča tudi na novo direktivo o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja in na sporočilo Komisije „Pobuda za podporo zaposlenim staršem in oskrbovalcem pri usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja“, ki poziva k sprejetju zakonodajnih in nezakonodajnih ukrepov za odpravo prenizke udeležbe žensk na trgu dela in njihove previsoke udeležbe pri neplačanih skrbstvenih delih. V ta namen bo Komisija „[S]kupaj z državami članicami zagotovila, da Evropski socialni sklad ter drugi strukturni in investicijski skladi ustrezno podpirajo ukrepe za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja“ ⁽⁶⁴⁾.

Ukrepi za izboljšanje usklajevanja in dopolnjevanja med skladi

To orodje vsebuje štiri glavne korake:

- korak 1: uskladitev s strateškimi cilji za enakost spolov (uskaladitev ciljev na ravni EU, vključno z novo direktivo o usklajevanju poklicnega in

⁽⁶¹⁾ Direktiva (EU) 2019/1158 Evropskega parlamenta in sveta z dne 20. junija 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev ter razveljavitvi Direktive Sveta 2010/18/EU. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32019L1158>.

⁽⁶²⁾ Evropska komisija (2017). *Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Pobuda za podporo zaposlenim staršem in oskrbovalcem pri usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja*. COM(2017) 252 final. Bruselj: Evropska komisija. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=COM%3A2017%3A252%3AFIN>.

⁽⁶³⁾ Milotay, N. (2019). *Briefing – EU Legislation in Progress: A new directive on work-life balance (Briefing – napredek zakonodaje EU: nova direktiva o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja)*. Bruselj: Služba Evropskega parlamenta za raziskave (EPRS). Na voljo na spletnem naslovu: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/614708/EPRS_BRI\(2018\)614708_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/614708/EPRS_BRI(2018)614708_EN.pdf).

⁽⁶⁴⁾ Evropska komisija (2017). *Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Pobuda za podporo zaposlenim staršem in oskrbovalcem pri usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja*. COM(2017) 252 final. Bruselj: Evropska komisija. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=COM%3A2017%3A252%3AFIN>.

zasebnega življenja, z nacionalnimi politikami in/ali načrti za enakost spolov);

- korak 2: opredelitev možnih ukrepov v ESS+ in ESRR, ki lahko spodbujajo usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja;
- korak 3: razvoj ukrepov za spodbujanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja;
- korak 4: spremljanje z uporabo kazalnikov v okviru sistemov spremljanja in vrednotenja. Ti kazalniki bi morali biti kvalitativni, kvantitativni in finančni (ker je slednje ključnega pomena pri sledenju financiranja za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja).

Ti koraki ponujajo izhodišče za oblikovanje partnerskih sporazumov in operativnih programov, ki odražajo:

- krovne cilje politike EU glede enakih pravic žensk in moških ter njihovih priložnosti za zaposlitev na trgu dela;
- dejavnosti povezovanja v navzkrižno financiranje in
- trdne okvire spremljanja in vrednotenja za poročanje o napredku pri usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja z vidika spola.

Slika 3. Ukrepi za izboljšanje usklajevanja in dopolnjevanja med skladi

Korak 1: uskladitev s strateškimi cilji za enakost spolov

Korak 1 je uskladitev s cilji EU s področja enakosti spolov. Ti vključujejo cilje za dokument Strateško sodelovanje za enakost spolov 2016–2019, ki so usklajeni z [evropskim stebrom socialnih pravic](#):

- zagotavljanje boljšega usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja za starše in osebe, ki skrbijo za druge;
- zagotavljanje širokega okvira politike, ki podpira udeležbo staršev na trgu dela ter enakovrednejše koriščenje dopusta in prožnejše ureditve delovnega časa, tudi s preučitvijo možne primerjalne analize;
- ciljno usmerjena uporaba finančnih instrumentov EU za podporo državam članic in krepitev ozavešanja;
- spremljanje in podpora državam članicam pri doseganju [barcelonskih ciljev na področju varstva otrok](#), da bi te cilje zastavili bolj ambiciozno in uporabili celovitejši pristop, npr. z vključitvijo oskrbe drugih vzdrževanih družinskih članov, dostopnosti in kakovostnih prizadevanj za povečanje udeležbe žensk na trgu dela, ter
- spremljanje nacionalnih reformnih ukrepov v okviru evropskega semestra v skladu

s smernicami za zaposlovanje.

Ko zagotovite uskladitev s temi cilji, zagotovite uskladitev z nacionalnimi cilji za enakost spolov. Te običajno najdemo v nacionalni politiki za enakost spolov posamezne države.

Koraka 2 in 3: opredelitev in razvoj možnih ukrepov za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja

V spodnji tabeli so predlagani ukrepi razvrščeni glede na cilje iz predlaganih uredb o skladih. V tabeli je dodan tudi sklop predlaganih ukrepov, ki v zakonodajnih aktih niso izrecno navedeni. Ti bi usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja podprli tako, da bi izboljšali kakovost in dostopnost oskrbe, podprli bi aktivno staranje, krepili obveščanje o celostnem zdravstvenem varstvu, spodbudili povezovanje skupnih storitev ter spodbudili vključevanje zaposljivosti, podporo migrantom in povečanje delovne sile za oskrbo z izboljšanjem kakovosti zaposlitev, povezanih z oskrbo. Ti ukrepi so ponujeni v obliki smernic, ki so ponazorjene za ESRR in ESS+; pomagali vam bodo pri razmisleku o možnih ukrepih in sestavnih delih zasnove projekta.

Več o cilju politike 4

Cilj politike 4 uredbe o skupnih določbah („bolj socialna Evropa z izvajanjem evropskega stebra socialnih pravic“) na primer vsebuje obsežen seznam možnih ukrepov. Glede na dimenzije spolov teh možnih področij omogoča podrobno in ustvarjalno uporabo skladov EU za obravnavo zapletenih, medsebojno povezanih izzivov glede neenakosti med spoloma in razvoj celovitejših rešitev.

Tabela 2. Nezakonodajni ukrepi, ki lahko podprejo usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja

Korak 2 Opredelitev možnih ukrepov iz uredbe za obdobje po letu 2020	Korak 3 Razvoj ukrepov, ki upoštevajo enakost spolov, za spodbujanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja v okviru ESRR (opomba: spodaj navedeni ukrepi služijo zgolj kot primeri)	Korak 3 Razvoj ukrepov, ki upoštevajo enakost spolov, za spodbujanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja v okviru ESS+ (opomba: spodaj navedeni ukrepi služijo zgolj kot primeri)
<p>Cilj politike 1: pametnejša Evropa s spodbujanjem inovativne in pametne gospodarske preobrazbe (glavni cilj politike za ESRR; dodatni cilj politike za ESS+)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poslovna infrastruktura za MSP (vključno z industrijskimi parki in območji) • Poslovni razvoj in internacionalizacija MSP • Razvoj znanj in spretnosti za pametno specializacijo, industrijsko tranzicijo in podjetništvo • Napredne pomožne storitve za MSP in skupine MSP (vključno z upravljavskimi, trženjskimi in oblikovalskimi storitvami) • Inkubacija, podpora „spin off“ in „spin out“ podjetjem ter zagonskim podjetjem • Podpora inovacijskim grozdom in poslovne mreže, predvsem v korist MSP • Inovacijski procesi v MSP (inovacije na področjih procesa, organizacije, trženja, soustvarjanja, uporabnikov in povpraševanja) • Raziskovalni in inovacijski procesi, prenos tehnologije ter sodelovanje med podjetji, ki se osredotočajo na krožno gospodarstvo 	<p>Gradnja ustanov za varstvo otrok in medgeneracijsko oskrbo kot dela podjetij, industrijskih parkov in podjetniških inkubatorjev.</p> <p>Razvoj MSP za otroško varstvo in storitve socialnega varstva.</p> <p>Spodbujanje inovacij med grozdi MSP v okviru skupnih storitev in ustanov za oskrbo.</p> <p>Podpora inovacijskim grozdom in poslovnim mrežam, ki v glavnem koristijo MSP na podlagi posebnih ocen potreb MSP, ki so v lasti žensk in moških, ter potreb zaposlenih žensk in moških.</p>	<p>Razvoj pobud za usposabljanje v MSP za spodbujanje sprememb pri tradicionalnih spolnih vlogah žensk (kot oskrbovalk) in moških (kot hranilcev družine).</p>
<p>Cilj politike 2: bolj zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj (glavni cilj politike za ESRR; dodatni cilj politike za ESS+)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ravnanje z gospodinjskimi odpadki, vključno s preprečevanjem, minimalizacijo, sortiranjem in recikliranjem • Infrastruktura za okolju prijazen mestni promet 	<p>Pregled lokacij obratov za recikliranje v zvezi s potrebami žensk in moških (ker v povprečju več časa za ravnanje z gospodinjskimi odpadki porabijo ženske, zagotavljanje zmogljivosti za ravnanje z odpadki vpliva na porabo časa pri ženskah). Če to upoštevamo pri oblikovanju pobud za ravnanje z gospodinjskimi odpadki, se bo sprostil čas žensk, kar jim bo omogočilo udeležbo pri drugih dejavnostih in izboljšalo usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja.</p> <p>Načrtovanje infrastrukture za okolju prijazen mestni promet na podlagi ocene potreb ženskih in moških glede mobilnosti.</p>	

Korak 2 Opredelitev možnih ukrepov iz uredbe za obdobje po letu 2020	Korak 3 Razvoj ukrepov, ki upoštevajo enakost spolov, za spodbujanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja v okviru ESRR (opomba: spodaj navedeni ukrepi služijo zgolj kot primeri)	Korak 3 Razvoj ukrepov, ki upoštevajo enakost spolov, za spodbujanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja v okviru ESS+ (opomba: spodaj navedeni ukrepi služijo zgolj kot primeri)
<p>Cilj politike 3: bolj povezana Evropa z izboljšanjem mobilnosti in regionalne povezljivosti IKT (cilj politike, ki se uporablja za ESRR)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kolesarska infrastruktura • Digitalizacija mestnega prometa • Multimodalni prevoz (vseevropsko prometno omrežje – TEN-T) • Multimodalni prevoz (podeželski/nemestni) • Digitalizacija prometa z drugimi načini prevoza 	<p>Zagotovitev, da načrtovanje in zagotavljanje prevoza pokaže uporabo analize časa glede na spol in odzivnost na številne dejavnosti potovanja in prevoza, povezane z oskrbo.</p>	
<p>Cilj politike 4: bolj socialna Evropa z izvajanjem evropskega stebra socialnih pravic (glavni cilj politike za ESS+; dodatni cilj politike za ESRR)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktura za predšolsko vzgojo in izobraževanje • Infrastruktura za osnovnošolsko in srednješolsko izobraževanje • Infrastruktura za poklicno izobraževanje in usposabljanje ter izobraževanje odraslih • Stanovanjska infrastruktura za migrante, begunce in osebe, ki so upravičene do mednarodne zaščite ali so zaprosile zanjo • Stanovanjska infrastruktura (razen za migrante, begunce in osebe, ki so upravičene do mednarodne zaščite ali so zaprosile zanjo) • Zdravstvena infrastruktura • Zdravstvena oprema • Gibljiva sredstva v zdravstvu • Ukrepi za izboljšanje dostopa do zaposlitve • Posebna podpora za zaposlovanje mladih in socialno-ekonomsko vključevanje mladih • Podpora za samozaposlovanje in ustanavljanje podjetij • Podpora za socialno gospodarstvo in socialna podjetja • Ukrepi za posodobitev in okrepitev institucij trga dela in storitev za ocenjevanje in predvidevanje potreb po znanjih in spretnostih ob pravočasnem zagotavljanju prilagojene pomoči • Podpora za usklajevanje ponudbe in povpraševanja na trgu dela ter prehode • Podpora mobilnosti delovne sile 	<p>Izvajanje naložb v izgradnjo ustanov za otroško in socialno varstvo, vključno s centri za terciarno in poklicno izobraževanje, skupaj s širitvijo delovne sile za oskrbo.</p> <p>Zagotavljanje medgeneracijskih stanovanj, socialnega varstva in socialnih storitev, vključno z nizkoogljiviimi dobrinami, za izboljšanje socialne vključenosti, povezanosti skupnosti in trajnosti.</p> <p>Povezovanje inovacij v tehnologiji zdravstvenega varstva s širitvijo MSP, analizo porabe časa, razširjenimi ustanovami za oskrbo in ukrepi za digitalno vključenost (ESRR in ESS+ skupaj).</p> <p>Podpora širitvam infrastrukture in delovne sile za oskrbo v okviru programov za zaposlovanje mladih in zaposljivost starejših delavcev, s poudarkom na mobilnosti delovne sile (ESRR in ESS+ skupaj).</p> <p>Razširitev upravičenosti do podpore na področju izobraževanja in oskrbe, da vključite infrastrukturo ustanov za oskrbo (ESRR in ESS+ skupaj).</p>	<p>Vključitev zagotavljanja otroškega varstva v primerno širitev infrastrukture na vseh ravneh obveznega javnega izobraževanja, da se poveča razpoložljivost kakovostnega, cenovno ugodnega in dostopnega otroškega varstva (s širitvijo otroškega varstva, povezano z izobraževalnimi ustanovami, je izkoristek naložb v infrastrukturo boljši, hkrati pa se tako zmanjšujejo emisije in časovni pritiski v zvezi s potovanji).</p> <p>Izvajanje inovacij na področju zagotavljanja stanovanj za različne velikosti družin in sestave gospodinjstva, tudi z boljšimi določili za starejše in invalide.</p> <p>Vključitev zagotavljanja storitev oskrbe v storitve podpore za socialna podjetja.</p> <p>Podpora razvoju praks za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja med delodajalci v podjetjih vseh velikosti v skladu z zdravim in dobro prilagojenim delovnim okoljem, vključno z inovativnimi prožnimi delovnimi praksami in pobudami za porabo časa, ki zmanjšujejo stres.</p>

Korak 2 Opredelitev možnih ukrepov iz uredbe za obdobje po letu 2020	Korak 3 Razvoj ukrepov, ki upoštevajo enakost spolov, za spodbujanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja v okviru ESRR (opomba: spodaj navedeni ukrepi služijo zgolj kot primeri)	Korak 3 Razvoj ukrepov, ki upoštevajo enakost spolov, za spodbujanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja v okviru ESS+ (opomba: spodaj navedeni ukrepi služijo zgolj kot primeri)
<ul style="list-style-type: none"> • Ukrepi za spodbujanje udeležbe žensk na trgu dela in zmanjševanje segregacije na podlagi spola na trgu dela • Ukrepi za spodbujanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja, vključno z dostopom do otroškega varstva in oskrbe vzdrževanih družinskih članov • Ukrepi za zdravo in dobro prilagojeno delovno okolje, ki obravnava zdravstvena tveganja, vključno s spodbujanjem telesne dejavnosti • Ukrepi za spodbujanje aktivnega in zdravega staranja • Podpora za predšolsko vzgojo in izobraževanje (razen infrastrukture) • Podpora za osnovnošolsko in srednješolsko izobraževanje (razen infrastrukture) • Podpora za terciarno izobraževanje (razen infrastrukture) • Podpora za izobraževanje odraslih (razen infrastrukture) • Ukrepi za spodbujanje enakih možnosti in aktivne udeležbe v družbi • Ukrepi za izboljšanje dostopa marginaliziranih skupin, kot je romska skupnost, do izobraževanja in zaposlitve, pri čemer se spodbuja njihova socialna vključenost • Podpora civilni družbi, ki dela z marginaliziranimi skupnostmi, kot so Romi • Posebni ukrepi za povečanje udeležbe državljanov tretjih držav v zaposlovanju • Ukrepi za socialno vključenost državljanov tretjih držav • Ukrepi za izboljšanje zagotavljanja storitev oskrbe v okviru družine in skupnosti • Ukrepi za večjo dostopnost, učinkovitost in vzdržljivost zdravstvenih sistemov (razen infrastrukture) • Ukrepi za izboljšanje dostopa do dolgotrajne oskrbe (razen infrastrukture) • Ukrepi za posodobitev sistemov socialne zaščite, vključno s spodbujanjem dostopa do socialne zaščite 	<p>Vključitev razširitve ustanov in infrastrukture za oskrbo z ukrepi za podporo dostopa do trga dela ter aktivno in zdravo življenje ter obravnavanje socialne in ekonomske izključenosti (ESRR in ESS+ skupaj).</p> <p>Izvajanje inovacij za izboljšanje vključenosti romskih skupnosti in njihovega dostopa do storitev oskrbe in izobraževanja (ESRR in ESS+ skupaj).</p> <p>Krepitev strokovnega znanja s področja spolov in stanovanj ter načrtovanja na področju spolov in infrastrukture ter uporaba tovrstnega strokovnega znanja pri projektih.</p> <p>Podpora inovativnim oblikam zadružnih stanovanjskih projektov v okviru skupnosti, ki vključujejo medgeneracijske oblike stanovanj in oblike oskrbe v skupnosti.</p>	<p>Prikaz povezav v „Programu za nova znanja in spretnosti in nova delovna mesta“ s poudarkom na posodobitvi trga dela in spodbujanju dela z novimi oblikami prožnosti in varnosti ⁽⁶⁵⁾.</p> <p>Pospeševanje inovacij v dejavnostih s področja zaposlovanja ter znanj in spretnosti, povezanih s širitvijo delovne sile za oskrbo, da se na trgu dela poveča udeležba državljanov držav zunaj EU in domače delovne sile.</p> <p>Podpora inovacijam pri načrtovanju, izgradnji in izvajanju storitev oskrbe v skupnosti, tudi z medgeneracijsko oskrbo, digitalnim zdravstvenim varstvom, povečanjem delovne sile za oskrbo ter mestno in prometno infrastrukturo.</p> <p>Podpora inovacijam in vključevanju izboljšanih storitev otroškega varstva in storitev oskrbe v okviru ukrepov za odpravljanje revščine in izključenosti.</p>

⁽⁶⁵⁾ Eurostat (2018). *Smarter, greener, more inclusive? Indicators to support the Europe 2020 Strategy (Pametnejše, zeleno, bolj vključujoče? Kazalniki v podporo strategiji Evropa 2020)*. Izdaja za leto 2018. Bruselj: Eurostat. Na voljo na spletnem naslovu: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/9087772/KS-02-18-728-EN-N.pdf/3f01e3c4-1c01-4036-bd6a-814dec66c58c>.

Korak 2 Opredelitev možnih ukrepov iz uredbe za obdobje po letu 2020	Korak 3 Razvoj ukrepov, ki upoštevajo enakost spolov, za spodbujanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja v okviru ESRR (opomba: spodaj navedeni ukrepi služijo zgolj kot primeri)	Korak 3 Razvoj ukrepov, ki upoštevajo enakost spolov, za spodbujanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja v okviru ESS+ (opomba: spodaj navedeni ukrepi služijo zgolj kot primeri)
<p>Cilj politike 5: Evropa, ki je bližje državljanom, in sicer s spodbujanjem trajnostnega in celostnega razvoja mest, podeželja in obalnih območij ter lokalnih pobud (cilj politike, ki velja za ESS+ in ESRR)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Varstvo, razvoj in spodbujanje javnih sredstev na področju turizma ter z njimi povezanih turističnih storitev • Varstvo, razvoj in spodbujanje kulturne dediščine in kulturnih storitev • Varstvo, razvoj in spodbujanje naravne dediščine in ekoturizma • Fizična oživitve in varovanje javnih prostorov 	<p>Pospeševanje inovacij v ustanovah za oskrbo v avtohtonih skupnostih ter zagotavljanje dostopa do storitev oskrbe in izobraževanja v njihovih jezikih, ob ustreznem upoštevanju njihove kulturne dediščine in življenjskih prostorov (ESRR in ESS+ skupaj).</p> <p>Pospeševanje inovacij pri oživitvi in varovanju javnih prostorov in zgradb, ob upoštevanju znanja o načrtovanju glede na spol.</p>	<p>Podpora inovacijam pri zagotavljanju oskrbe za delavce, ki se ukvarjajo z javnimi turističnimi storitvami.</p>
<p>Ostale kode, povezane s cilji politike 1-5 (velja tako za ESS+ kot ESRR)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izboljšanje zmogljivosti organov in teles, pristojnih za programe in povezanih z izvrševanjem skladov • Krepitev sodelovanja s partnerji znotraj in zunaj držav članic EU • Navzkrižno financiranje v okviru ESRR, vključno s podporo ukrepom, podobnim tistim, ki se financirajo iz ESS in so potrebni za izvajanje dejavnosti, ki so neposredno povezane z ESRR 	<p>Izboljšanje ukrepov v okviru celotnega programa ukrepov za širitev infrastrukture za otroško in socialno varstvo ter s tem povezano delovno silo.</p> <p>Izboljšanje kakovosti, razpoložljivosti in uporabe ustreznih podatkov za učinkovite analize glede na spol in analize enakosti, da se opredelijo prednostne naloge programa in financirani ukrepi za spodbujanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja.</p> <p>Izboljšanje ozaveščenosti in razumevanja organov, pristojnih za programe, ter drugih, ki sodelujejo pri izvajanju programov, v zvezi z medsebojno povezanimi dimenzijami glede na spol pri porabi časa, ustanovah za oskrbo, prevozu in rabi infrastrukture.</p>	<p>Izboljšanje ukrepov v okviru celotnega programa ukrepov za širitev infrastrukture za otroško in socialno varstvo ter s tem povezano delovno silo.</p> <p>Izboljšanje kakovosti, razpoložljivosti in uporabe ustreznih podatkov za učinkovite analize glede na spol in analize enakosti, da se opredelijo prednostne naloge programa in financirani ukrepi za spodbujanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja.</p> <p>Izboljšanje ozaveščenosti in razumevanja organov, pristojnih za programe, ter drugih, ki sodelujejo pri izvajanju programov, v zvezi z medsebojno povezanimi dimenzijami glede na spol pri porabi časa, ustanovah za oskrbo, prevozu in rabi infrastrukture.</p>
<p>Tehnična pomoč (velja tako za ESRR kot ESS+)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obveščanje in komunikacije • Priprava, izvajanje, spremljanje in nadzor • Vrednotenje, študije in zbiranje podatkov • Krepitev zmogljivosti organov držav članic, upravičencev in zadevnih partnerjev 	<p>Okrepitev spremljanja in poročanja v zvezi z vrednotenjem za vključitev posebnih ukrepov za spodbujanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja ter ukrepov za spodbujanje enakosti spolov.</p> <p>Izboljšanje predhodne analize ter vsebine, spremljanja in vrednotenja programov in projektov.</p>	<p>Okrepitev spremljanja in poročanja v zvezi z vrednotenjem za vključitev posebnih ukrepov za spodbujanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja ter ukrepov za spodbujanje enakosti spolov.</p> <p>Izboljšanje predhodne analize ter vsebine, spremljanja in vrednotenja programov in projektov.</p>

Korak 4: spremljanje z uporabo kazalnikov v okviru sistemov spremljanja in vrednotenja

Pri izbiri in oblikovanju predlaganih dejavnosti za spodbujanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja z uporabo ESS+ in ESRR se predstavnikom organov upravljanja v državah članicah priporoča, naj delujejo prek koraka 3. Pri tem bi morali za

spremljanje rezultatov dosežkov upoštevati želene rezultate, pa tudi povezane kazalnike napredka in spremembe. Spodnji primer kaže, kako lahko interesne skupine z uporabo postopka faz ali korakov upoštevajo temeljni cilj, ukrepe za napredek pri doseganju tega cilja in kazalnike ⁽⁶⁶⁾, na podlagi česar je mogoče oblikovati ukrepe, spremljanje in vrednotenje.

Cilj enakosti spolov: zagotoviti boljšo usklajenost poklicnega in zasebnega življenja za starše in osebe, ki skrbijo za druge

(Opomba: ti kazalniki ⁽⁶⁷⁾ služijo zgolj kot primeri)

1. Kazalniki učinka

- Porast javno financiranih, prilagodljivih in visokokakovostnih storitev otroškega varstva
- Povečana ponudba prilagodljive, cenovno dostopne in visokokakovostne oskrbe starejših oseb, vključno z digitalnimi tehnologijami ter storitvami skupne in medgeneracijske oskrbe
- Povečana ponudba javno financiranih, prilagodljivih in visokokakovostnih storitev za invalide, vključno z otroki
- Povečanje sredstev, dodeljenih za razvoj delovne sile v sektorju oskrbe na področju socialnega varstva, oskrbe starejših oseb in otroškega varstva
- Povečan dostop do zmogljivosti in storitev oskrbe za izboljšanje udeležbe na trgu dela
- Razširitev praks delodajalcev/podjetij, ki omogočajo prožno delo in alternativne ureditve dela
- Večja avtonomija delavcev pri določanju lastnega delovnega časa
- Povečanje deleža moških, ki so zaposleni v poklicih v sektorju oskrbe, ter izboljšani pogoji za ženske in moške v celotnem sektorju oskrbe

2. Kazalniki rezultatov

- Povečanje deleža časa, ki ga moški porabijo za dejavnosti, povezane z oskrbo
- Večje zaposlovanje žensk in moških v sektorju formalne oskrbe
- Boljši pogoji za ženske in moške v sektorju oskrbe
- Povečanje dostopa žensk, vključno z migrantkami, do plačanega dela in ur plačanega dela
- Povečana uporaba alternativnih ureditev dela

3. Kazalniki vpliva

- Pravičnejša delitev obveznosti oskrbe
- Pravičnejša poraba časa med ženskami in moškimi
- Povečanje ekonomske, fizične in psihične blaginje ter zdravja žensk in moških, vključno z migrantkami in migranti
- Večji davčni prihodki iz naslova povečanja delovne sile in sektorja oskrbe (ločeno po spolu)
- Boljši gospodarski rezultati zaradi povečanja zaposlovanja

⁽⁶⁶⁾ Prirejeno po Fitzgerald, R., in Michie, R. (2000). Experiences, good practice and lessons for evaluating gender equality outcomes in Structural Fund programmes (Izkušnje, dobre prakse in spoznanja za vrednotenje rezultatov v zvezi z enakostjo spolov v programih strukturnih skladov), dokument predstavljen na Konferenci Evaluation for Equality, Edinburgh, 17.–19. september 2000.

⁽⁶⁷⁾ Kazalniki naj bodo v obliki števil in/ali deležev. Bolj zaželeni so deleži, saj gole številke kot kazalniki niso idealne.

Češka: boljše usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja za ženske in moške

Češka si prizadeva za boljše usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja ter izboljšanje položaja žensk na trgu dela z različnimi ukrepi, in sicer s pomočjo finančnih sredstev ESS in ESRR v povezavi z državnimi sredstvi. Ženske v državi se trenutno soočajo z več slabostmi na trgu dela:

- dostop žensk do zaposlitve je bolj omejen kot pri moških;
- poklicno napredovanje žensk ni primerljivo s tistim pri moških;
- ženske v primerjavi z moškimi porabijo več časa za usklajevanje plačanega dela in obveznosti oskrbe;
- med spoloma obstaja velika razlika v plačah, pri čemer so predvsem prikrajšane ženske.

© FGC/Shutterstock.com

Odsotnost javnih storitev otroškega varstva in pomanjkanje cenovno ugodnih alternativ ženske odvrča od udeležbe na trgu dela. Podatki organizacije OECD kažejo, da ima Češka med vsemi državami članicami EU najnižjo stopnjo zaposlenosti mater z otroki, mlajšimi od 12 let, in nizko stopnjo zaposlenosti žensk z otroki, mlajšimi od treh let⁽⁶⁸⁾. Oblikovana je bila vrsta ukrepov za obravnavanje teh izzivov, in sicer s kombiniranjem javnih sredstev in sredstev evropskih strukturnih in investicijskih skladov. V okviru operativnega programa v Pragi se na primer razvija mreža cenovno in lokalno dostopnih storitev otroškega varstva. Njihov namen je ženskam zagotoviti več priložnosti za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja s premostitvijo trenutnih vrzeli v storitvah. Nova ureditev vključuje izobraževalne programe za predšolske učitelje in nove ali obstoječe podjetnike na področju predšolskega izobraževanja. Očetovski dopust je bil uveden kot zakonodajni ukrep, ki moškim omogoča, da sodelujejo pri otroškem varstvu⁽⁶⁹⁾, na voljo pa je očetom ali kateri koli osebi, ki prevzame skrb za otroka do dopolnjenega 7. leta starosti, pri čemer nadomešča starševsko oskrbo.

Program ESS na Češkem s pomočjo združevanja sredstev iz dveh skladov prav tako pripravlja ukrepe za uvedbo prožnih delovnih ureditev kot načina za lažje usklajevanje plačanega dela in obveznosti oskrbe. Financiranje iz ESRR je usmerjeno v naložbe v infrastrukturo za otroško varstvo, in sicer za gradnjo in upravljanje mreže cenovno in lokalno dostopnih storitev otroškega varstva po vsej državi.

Drugi ukrepi za izboljšanje usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja vključujejo izobraževanje, ozaveščanje in posvetovanja z delodajalci, neposredno finančno podporo za uvedbo prožnih delovnih ureditev s prispevki za plače ter izogibanje uporabi spolnih stereotipov ob sočasnem spodbujanju razumevanja diskriminacije na podlagi spola s pomočjo usposabljanja in ozaveščanja. Enako pomembne so tudi pobude za spodbujanje zaposlovanja moških v storitvah otroškega varstva in oskrbe drugih vzdrževanih družinskih članov, ki jih podpirajo ozaveščanje, promocija teme, usposabljanje moških za skrbstvena dela in podpora pri usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja zaposlenih moških, tudi s svetovanjem za moške na starševskem dopustu.

⁽⁶⁸⁾ Partnerski sporazum za programsko obdobje 2014–2020.

⁽⁶⁹⁾ Spremembo zakona št. 187/2006 zb. o zdravstvenem zavarovanju, ki je veljavna od 1. januarja 2009, je senat Češke odobril leta 2017.

Izmišljena študija primera 1: usklajevanje plačanega dela in otroškega varstva

Korak 1: razumevanje dinamike

Ines je 36-letna ženska s 3-letnim sinom. Je mati samohranilka, ki je v MSP zaposlena za polni delovni čas. Njen sin petkrat na teden obiskuje lokalni, javno financiran vrtec, in je v njem od 8. do 16. ure. Ines zasluži približno 35 000 EUR letno. Otroško varstvo znaša 1 230 EUR mesečno.

Ines ima pri neformalnem otroškem varstvu omejene možnosti, saj po vrnitvi v domovino živi v večjem mestu. Njena družabni stiki so omejeni, zlasti ker njena družina živi v domačem mestu, ki je na podeželju in je oddaljeno približno 180 kilometrov. Javno financirano otroško varstvo mora doplačati za tri dni v tednu, saj takrat dela do 18. ure, da nadoknadi delovne ure za dneve, ko iz službe odide ob 15.30. Neformalnemu oskrbovalcu plača 600 EUR mesečno v gotovini. Od svojega mesečnega prihodka v višini 2 916 EUR plača 1 830 EUR za otroško varstvo. To pomeni 63 % njenega zaslužka pred obdavčitvijo, kar je le nekoliko manj od povprečja* OECD v višini 67 % dohodka gospodinjstev, porabljenega za varstvo otrok. Ker je povprečje organizacije OECD izračunano na podlagi dveh otrok, so stroški za samohranilce z enim otrokom višji. Glede na razliko v plačah, ki je posledica razlike v plačah med spoloma, matere samohranilke večji delež svojega dohodka porabijo za plačevanje otroškega varstva. Ženske predstavljajo 92 % staršev samohranilcev.

Korak 2: opredelitev ukrepov in odzivov, ki upoštevajo enakost spolov

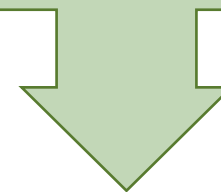
Kateri ukrepi iz vrste možnih ukrepov v okviru ESS+ in/ali ESRR za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, ki se financirajo iz ESS+ in ESRR, bi spremenili Inesino usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja?

Kakšne podatke potrebujete za razvoj programov in projektov, ki obravnavajo finančne in časovne pritiske na zaposlene starše, kot je Ines? Kakšne podatke imate na voljo o predšolskih otrocih? Kakšne podatke imate na voljo o zaposlenih starših in starših samohranilcih? Kakšno je zagotavljanje javnega financiranja na področju otroškega varstva? S katerimi ukrepi za promet in infrastrukturo bi se ti pritiski lahko zmanjšali?

Korak 3: ukrepanje

Primeri možnih ukrepov vključujejo:

- zagotavljanje otroškega varstva upoštevajte kot del poslovne infrastrukture za MSP (cilj politike 1);
- razmislite, katere prometne povezave, vključno s kolesarjenjem in multimodalnimi načini prevoza, so na voljo za ljudi, ki morajo za prihod na delovno mesto prečkati mesto (cilj politike 3 ESRR);
- razmislite o tem, kateri dodatni ukrepi v okviru ESRR lahko dopolnijo ukrepe cilja politike 4 o infrastrukturi za predšolsko otroško varstvo.

Izmišljena študija primera 2: usklajevanje izmenskega dela in otroškega varstva

Korak 1: razumevanje dinamike

Agneta je stara 23 let in ima tri otroke, mlajše od pet let. Za krajši delovni čas je zaposlena v lokalni trgovini, njen mož pa opravlja izmensko delo v lokalni tovarni. Živijo v majhnem podeželskem mestu z mesečnim dohodkom 1 300 EUR. Za vse njune otroke dostop do javno financiranega otroškega varstva ne bo možen. Trenutno lahko otroško varstvo zagotavljata za njunega najstarejšega otroka. Vendar pa se včasih Agnetin delovni čas spremeni in družina se mora zanesti na prijatelje, kadar delata oba z možem. Njuni starši živijo v vasi, oddaljeni uro vožnje z avtomobilom, javni prevoz do kraja pa je zelo omejen.

Pridobivanje podatkov o tem, koliko ljudi živi v tovrstnih negotovih razmerah z nizko plačo in v nestabilnih zaposlitvenih razmerah, ni vedno preprosto. Pomagajo lahko orodja inštituta EIGE, kot je [indeks enakosti spolov](#), prav tako pa tudi lokalni viri podatkov o trgu dela, stanovanjski statistiki in statistiki otroških dodatkov, razpoložljivosti javnega prevoza in porabi časa ter podatki o uporabi infrastrukture/javnih prostorov.

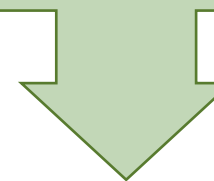
Podatki o povprečjih EU niso vedno izčrpani, vendar je mogoče opredeliti nekatere podatke, ki omogočajo primerjavo med državami in regijami. To vam omogoča združevanje in ocenjevanje lokalnih potreb v okviru lokalnih storitev, obstoječih javnih storitev in socialne varnosti. Oglejte si primer podeželske Nemčije, kjer so bili na podlagi prometa, lokalnega zaposlovanja, industrijskih sektorjev, lokalnega prevoza in lokalnega zagotavljanja storitev oblikovani operativni načrti v zvezni deželi Mecklenburg-Vorpommern. Tukaj so ukrepi ESS kot ključne prednostne naloge opredelili podporo za izmenske delavce in druge družine z zapletenimi, vsakodnevnimi časovnimi pritiski ter pritiski na področju otroškega varstva in drugih potreb po oskrbi.

Korak 2: opredelitev ukrepov in odzivov, ki upoštevajo enakost spolov

Kateri ukrepi iz vrste možnih ukrepov v okviru ESS+ in/ali ESRR za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, ki se financirajo iz ESS+ in ESRR, bi spremenili razmere v tej družini – tako v okviru podpore pri dostopu do otroškega varstva kot zagotavljanja boljše plačanih delovnih mest, kar bi uravnotežilo izmensko delo in probleme z lokalnim prevozom?

Korak 3: ukrepanje

- Infrastruktura za predšolsko vzgojo in izobraževanje
- Infrastruktura za poklicno izobraževanje in usposabljanje ter izobraževanje odraslih
- Ukrepi za izboljšanje dostopa do zaposlitve
- Ukrepi za spodbujanje udeležbe žensk na trgu dela in zmanjševanje segregacije na podlagi spola na trgu dela
- Spodbujanje socialne vključenosti ljudi, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, vključno z najbolj ogroženimi in otroki
- V okviru cilja politike 4 razmislite o naložbah v izgradnjo ustanov za otroško in socialno varstvo ter o povečanju delovne sile za oskrbo.

Izmišljena študija primera 3: usklajevanje oskrbe zase in za druge

Korak 1: razumevanje dinamike

Tomás je 74-letni upokojeni referent za plače. Njegov mesečni dohodek v višini 850 EUR je le nekaj evrov višji od španskega nacionalnega minimuma v višini 785 EUR (*). Ves čas skrbi za 73-letno ženo Isabel, s katero sta poročena že 52 let. Zaradi kronične bolezni žena potrebuje stalno nego.

V Španiji je 16 % moških starejših od 65 let, pri ženskah ta odstotek znaša 31 %. Povprečna pričakovana življenjska doba je 80,5 leta za moške in 86,3 leta za ženske (**). Čeprav je Isabel bolna že dalj časa, se Tomás boji, da ga bo preživela. Navsezadnje je starejši in dolgotrajno delo v oskrbi vpliva na pričakovano življenjsko dobo oskrbovalcev.

Tomás in Isabel živita na obrobju velikega mesta, ki ima redne prometne povezave s središčem. Sin in hčerka živita na nasprotnih koncih mesta. Imata štiri vnuke, stare od 12 do 19 let, ki se redno šolajo. Njuna hči Asunción je zaposlena za krajši delovni čas, da lahko očetu pomaga pri gospodinjskih opravilih in v zvezi z materinimi zdravniškimi pregledi. Njun sin Miguel ju obiskuje ob koncih tedna in je ob večerih v stalni pripravljenosti, če bi prišlo do nujnega primera.

Korak 2: opredelitev ukrepov in odzivov, ki upoštevajo enakost spolov

Kateri ukrepi iz vrste možnih ukrepov v okviru ESS+ in/ali ESRR za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, ki se financirajo iz ESS+ in ESRR, bi spremenili razmere v Tomásovi in Isabelini družini, in sicer z zagotavljanjem sproščenosti in zmanjšanjem pritiskov zaradi usklajevanja poklicnega in družinskega življenja?

Korak 3: ukrepanje

- Ena od prednostnih nalog v okviru ESRR je infrastruktura za okolju prijazen mestni promet.
- Ostala socialna infrastruktura, ki prispeva k socialni vključenosti v skupnosti, je mogoča v okviru cilja politike 3 ESS+, enako pa velja tudi za določbe za izboljšanje zdravstvene infrastrukture, vključno z digitalizacijo zdravstvenega varstva ter ukrepi za izboljšanje dostopa do dolgotrajne oskrbe (razen infrastrukture). Dodatna podpora ESRR bi se lahko dodelila za podporo tehničnim inovacijam MSP na področju zdravstvenega in socialnega varstva.
- Financirani ukrepi, ki ljudem omogočajo usklajevanje potreb na področju medgeneracijske oskrbe z delom in potrebami posameznih gospodinjstev, bi lahko vključevale izboljšave v komunikacijski tehnologiji, ki bi omogočala oskrbo in podporo na daljavo, spletno naročanje receptov in gospodinjskih potrebščin ter medgeneracijske ustanove za oskrbo na lokalni ravni (ki bi jih financiral in upravljal javni sektor), da bi razbremenili družine in oskrbovalcem zagotovili počitek. To je ključnega pomena za ženske, ki pogosto delajo krajši delovni čas, da zagotovijo oskrbo drugih.

* Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (2017). *Pensions at a Glance 2017: Country Profiles – Spain (Pokojnine na prvi pogled 2017: profili držav – Španija)*. Pariz: OECD. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.oecd.org/els/public-pensions/PAG2017-country-profile-Spain.pdf>.

** Eurostat (2018). *The life of women and men in Europe: A statistical portrait (Življenja žensk in moških v Evropi: statistični portret)*. Izdaja za leto 2018. Bruselj: EU. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.ine.es/produser/myhue18/bloc-1a.html?lang=en>.

Izmišljena študija primera 4: usklajevanje oskrbe otrok in starejših z izmenskimi delom

Korak 1: razumevanje dinamike

Tasheen in Imran, stara 22 in 26 let, spadata v prvo generacijo priseljencev, ki živi na obrobju večje evropske prestolnice. Sta starša dveh otrok, starih tri leta in šest mesecev. Tasheen ne dela zunaj doma in ne zna voziti. Imran opravlja izmensko delo v lokalni restavraciji. Tasheenina mati Bushra in njeni sorojenci so se pred kratkim priselili v isto sovesko, a njena mati je stara 74 let in ima demenco in sladkorno bolezen.

Tasheen ima opravljeno maturo, Imran pa diplomu s področja računalniškega inženirstva. Oba si želita najti službo, ki bi ustrezala njunim znanjem, spretnostim in potencialu, a potrebujeta podporo pri učenju jezika in pripravi življenjepisov.

Korak 2: opredelitev ukrepov in odzivov, ki upoštevajo enakost spolov

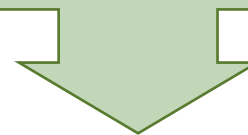
Kateri ukrepi iz vrste možnih ukrepov v okviru ESS+ in/ali ESRR za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, ki se financirajo iz ESS+ in ESRR, bi spremenili razmere pri Tasheen in Imranu in jima pomagali dostopati do plačane zaposlitve, otroškega varstva, lokalnih storitev oskrbe za Tasheenino mater in varne in zanesljive nastanitve?

Katere podatke lahko navedete o znanjih in spretnostih, ravni dohodkov in vrstah gospodinjstev, v katerih živijo migranti in druge skupine, ki morda živijo v marginaliziranih razmerah? Kako bi se lahko posvetovali in spoprijeli z zadevo, da bi bolje razumeli potrebe in želje teh skupin?

Korak 3: ukrepanje

- Cilj politike 1 je glavna prednostna naloga ESRR in podpira ukrepe na področju razvoja znanj in spretnosti, pametne specializacije, industrijske tranzicije, podjetništva, inkubacije MSP in podpore „spin-off“.
- To se združuje z ukrepi ESS+ za:
- podporo socialnemu gospodarstvu in socialnim podjetjem ter stanovanjsko infrastrukturo za migrante in begunce;
- drugo socialno infrastrukturo, ki prispeva k socialni vključenosti v skupnost;
- zdravstveno infrastrukturo;
- ukrepe za izboljšanje dostopa do zaposlitve;
- podporo terciarnemu izobraževanju (razen infrastrukture);
- podporo izobraževanju odraslih (razen infrastrukture);
- ukrepe za spodbujanje enakih možnosti in aktivne udeležbe v družbi;
- možnosti vključevanja in ponovnega zaposlovanja prikrajšanih ljudi;
- ukrepe za izboljšanje dostopa marginaliziranih skupin;
- ukrepe za izboljšanje dostopa do dolgotrajne oskrbe (razen infrastrukture);
- ukrepe za posodobitev sistemov socialne zaščite, vključno s spodbujanjem dostopa do socialne zaščite.

Obstaja več ukrepov, ki bi lahko Tasheen, Imranu in njuni razširjeni družini nudili podporo pri dostopu do usposabljanja in priložnosti na trgu dela, izpolnili potrebo po stanovanju, vključevanju in socialni zaščiti ter olajšali njihov prispevek k lokalnemu gospodarstvu. Točni, celoviti lokalni podatki, razčlenjeni po spolu, starosti, invalidnosti, rasi in etnični pripadnosti, so bistvenega pomena za oblikovanje dobro usmerjenih, lokaliziranih projektov in programov, ki ustrezajo kompleksnim potrebam vseh vpletenih in uresničujejo svoj celotni potencial.

Dodatni viri

Za več informacij obiščite naslednji spletni strani:

- [Usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja v Evropski uniji](#)
- [Sinergije in poenostavitev kohezijske politike po letu 2020: Svet sprejel sklepe](#)

Orodje 5: Opredelitev partnerstev in upravljanja na več ravneh – določitev ustreznih partnerjev, vloga strokovnjakov za enakost spolov in sestava odborov za spremljanje

Predstavitev orodja

To orodje lahko uporabljajo organi upravljanja za zagotovitev:

- vključenosti zadevnih akterjev, zlasti tistih s strokovnim znanjem s področja enakosti spolov, v postopke načrtovanja in spremljanja skladov EU ter
- da bodo vse organizacije, ki sodelujejo pri oblikovanju in izvajanju programov skladov EU, v svojo prakso vključile analizo glede na spol.

Partnerji skladov EU vodijo načrtovanje in izvajanje programov, nadzorujejo njihovo uspešnost ter odobrijo merila za izbor projektov in načrte vrednotenja. Njihova vloga je zagotavljanje kakovosti postopkov skladov EU ter uskladitev s krovnimi cilji EU in držav članic (člen 6 uredbe o skupnih določbah). Zadevni partnerji so posebej namenjeni zastopstvu v odborih za spremljanje skladov EU (člen 34 uredbe o skupnih določbah). Za obdobje po letu 2020 Komisija predlaga, „da bi imeli odbori za spremljanje vidnejšo vlogo pri nadzoru uspešnosti programov in vseh dejavnikov, ki nanjo vplivajo“ (obrazložitevni memorandum uredbe o skupnih določbah).

Vključevanje akterjev, pomembnih z vidika spola, zlasti tistih s strokovnim znanjem, v upravljanje na več ravneh je pomembno iz več razlogov:

- Vključevanje partnerjev, povezanih z vidikom spola, od faze **načrtovanja** ukrepa do faze **vrednotenja** omogoča opredelitev vprašanj, ki upoštevajo načelo spola, in njihovih posledic, ki sprva morda niso bile upoštevane. Tovrstni partnerji in partnerstva igrajo pomembno vlogo pri **izboljšanju javnih odločitev in politik** za obravnavo trenutnih kompleksnih in večdimenzionalnih problemov. To je še posebej pomembno za neenakost med spoloma, saj je za njeno obravnavanje potrebno poglobljeno razumevanje učinkov družbenih norm, vrednot, racionalnosti in družbenega vedenja. Javna politika in programske odločitve lahko različno

vplivajo na interesne skupine in upravičence, tako ženske kot moške. Pri dodeljevanju sredstev lahko za ženske in moške veljajo različne prednostne naloge in perspektive. Zagotavljanje vidika spola pri analizi programov in uravnotežena zastopnost spolov pri vključevanju interesnih skupin ustvarjata širšo perspektivo in boljše razumevanje raznolikosti dejanskega življenja žensk in moških.

- Partnerstva s strokovnjaki lahko okrepijo zmogljivosti za analizo glede na spol, hkrati pa utrdijo dogovore o spolnih dimenzijah izvajanja programov in načrtovanja projektov. Dialog s partnerji je prav tako bistvenega pomena za **opredelitev morebitnih popravil ali dodatnih ukrepov** znotraj programov in projektov. To je mogoče doseči s posvetovanji z organizacijami civilne družbe, ki spodbujajo enakost spolov, in zadevnimi državnimi organi, odgovornimi za spodbujanje enakosti spolov.
- Raznolika zastopnost prispeva tudi k **oza-veščanju in razvoju zmogljivosti** v zvezi z enakostjo spolov za vse akterje. Slednje se doseže z ustvarjanjem priložnosti za partnerje, povezane z vidikom spola, in oblikovalce politik pri izmenjavi izkušenj in informacij o vključevanju načela enakosti spolov, enakosti in neenakosti na različnih področjih politike. To spodbuja vzajemno učenje, bogatenje in boljše rezultate s pomočjo prispevkov partnerjev s strokovnim znanjem o vprašanih, povezanih s spolom. Trajnostno in smiselno sodelovanje med oblikovalci politik in tovrstnimi interesnimi skupinami ustvarja prostor za večjo preglednost in zaupanje. To pa lahko privede do večjih zavez pri uporabi načel enakosti spolov.
- Partnerji, povezani z vidikom spola, kot so organizacije za ženske in strokovnjaki za enakost spolov, **krepijo odgovornost glede zavez za enakost spolov**. Delujejo kot „kontrolni stolpi“, ki nadzorujejo postopke javne politike, da zagotovijo, da vlade izpolnijo zaveze glede ciljev za enakost spolov, in so za te zaveze odgovorni.

Koraki za opredelitev partnerstev in upravljanja na več ravneh

Uredba o skupnih določbah ponuja smernice za upravljanje na več ravneh v zvezi z naslednjim:

1. Opredelitev skupin partnerjev, ki se vključijo v posvetovanja z interesnimi skupinami

Uredba o skupnih določbah	Z upoštevanjem načela spola
(a) Urbani in drugi javni organi	Med organe, odgovorne za spodbujanje enakosti spolov v urbanih in drugih javnih organih, spadajo vladne agencije, kot so svetovadni sveti za enakost spolov, polavtonomni centralni upravni organi in subjekti na podnacionalni ravni/ravni pokrajin in občinski ravni ⁽⁷⁰⁾ . Partnerji, povezani z vidikom spola, lahko vključujejo kontaktne točke ali posameznike, odgovorne za spodbujanje enakosti spolov, s pravnimi ali upravnimi vlogami ali sektorskimi pristojnostmi.
(b) Gospodarski in socialni partnerji	Gospodarski in socialni partnerji, značilni za posamezne države, lahko obsegajo organe za enakost spolov, ki krepijo enakost spolov na trgu dela in prek socialnega dialoga na delovnem mestu. Vključujejo sindikate, gospodarske organizacije in lokalne agencije za gospodarski razvoj.
(c) Ustrezni organi, ki predstavljajo civilno družbo, okoljske partnerje ter organe, odgovorne za spodbujanje socialne vključenosti, temeljnih pravic, pravic invalidov, enakosti spolov in nediskriminacije	Ustrezne organizacije civilne družbe vključujejo centre za ženske študije in raziskave, feministične organizacije, institucije za usposabljanje na področju znanj in spretnosti, akademske in izobraževalne ustanove, ženska podjetja, druga socialna podjetja, podjetja iz zasebnega sektorja, lokalne in nacionalne medije ter nevladne organizacije (NVO). Vključujejo zlasti organizacije za ženske, NVO, ki se zavzemajo za enakost spolov, organizacije civilne družbe, ki jih vodijo invalidi, organizacije civilne družbe, ki zastopajo ljudi različnih rasnih ali etničnih ozadij, med drugim tudi združenja priseljenk.

2. Zastopnost v odborih za spremljanje

Odbori za spremljanje usmerjajo izvajanje skladov EU in zagotavljajo, da slednje izpolnjuje merila iz člena 39 uredbe o skupnih določbah: uspešnost, učinkovitost, ustreznost, skladnost in dodano vrednost EU. Neenakosti med spoloma vplivajo na vsa ta merila. Zato je za izpolnitev teh meril potrebna visoka raven kompetenc za enakost spolov, in sicer v obliki vodenja partnerjev in strokovnjakov, povezanih z vidikom spola. Pri zastopnosti v odborih za spremljanje je treba upoštevati različne vidike:

- **zastopnost interesnih skupin, povezanih z vidikom spola:** to pomeni zagotavljanje zastopnosti zgoraj navedenih interesnih skupin – zlasti strokovnjakov za enakost spolov – pri dejavnostih posvetovanja v odboru za spremljanje in
- **zastopnost tako žensk kot moških:** zagotavljanje uravnotežene zastopnosti spolov med člani skupine (tj. zastopnosti v razmerju vsaj 40/60) je bistvenega pomena. To pomeni tudi obravnavo zastopnosti žensk in moških kot upravičencev politike ter v postopkih odločanja. Ženske bi morale imeti korist od politik EU v enakem obsegu kot moški, vendar so v primerjavi z moškimi bistveno premalo zastopane na vodilnih položajih. Kadar pri sodelovanju, povezanem z načrtovanjem in odločanjem o ukrepih politike, obstaja neravnovesje med spoloma, to vpliva na rezultate, kar ima resne posledice za ženske in moške. Politike imajo koristi iz različnih vidikov. Bolj uravnotežena zastopnost spolov prinaša različne izkušnje, ki lahko izboljšajo postopke odločanja in rezultate nasploh.

⁽⁷⁰⁾ Za več informacij o nacionalnih strukturah spolov za posamezno državo članico EU si oglejte: Evropski inštitut za enakost spolov, Gender Mainstreaming in the EU Member States (Vključevanje načela enakosti spolov v državah članicah EU). Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/countries>.

Avstrija: javni uslužbenci izboljšajo poznavanje enakosti in spremljanja v okviru skladov EU

V okviru avstrijskega partnerskega sporazuma je država sprejela številne ukrepe za vključitev strokovnjakov in partnerjev s področja enakosti spolov. Kot je bilo v okviru te zbirke orodij že obravnavano, ti ukrepi vključujejo:

- oblikovanje tematskih skupin, ki vključujejo strokovnjake za enakost spolov;
- organizacijo enodnevnih odprtih konferenc o vmesnih rezultatih javnega mnenja o predlogu proračuna;
- vključitev uradnega nacionalnega predstavnika za enakost spolov (iz urada zveznega kanclerja) in
- zagotavljanje uravnotežene udeležbe žensk in moških v skupini za načrtovanje.

Javni uslužbenci, vključeni v Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), so imeli koristi od usposabljanja o pobudah za enakost spolov, ki so prek tehnične pomoči organizirane v okviru sklada. Vrednotenje operativnega programa ESRR vključuje posebno vrednotenje horizontalnih načel, vključno z dejavnostmi za vključevanje načela enakosti spolov po posameznih prednostnih oseh. Pri vrednotenju so z vključitvijo v usmerjevalne skupine in delavnice dejavno sodelovale ustrezne interesne skupine. Kar zadeva izvajanje, spremljanje in usmerjanje dejavnosti sklada, so v odboru za spremljanje vključeni strokovnjaki za enakost spolov in predstavniki partnerjev. Kot člani zagotavljajo uravnoteženo in raznoliko zastopnost različnih mnenj.

© Martial Red/Shutterstock.com

Da bi zagotovili, da prijavitelji in osebje organov upravljanja razumejo enakost spolov, se izvajata dva različna ukrepa, ki sta ločeno usmerjena k tema dvema skupinama. Vsi prijavitelji prejmejo „vprašalnik o enakih možnostih“, ki krepi njihovo poznavanje obstoječih neenakosti med spoloma in tega, kako te neenakosti obravnavati v okviru financiranih dejavnosti. Hkrati se izvajajo usposabljanja za zasedanja s področja enakosti spolov, s katerimi bi se povečalo znanje vodstvenega osebja.

Ukrepi ESS vključujejo tudi prizadevanja za povečanje „banke znanja“ za enakost spolov v okviru sklada. Zagotovljena je podpora za posredniške agencije (nem.: *Zwischengeschaltete Stellen*) in upravičence, vključene v sistematično izvajanje enakosti spolov v vseh fazah projekta. Pri vsaki prednostni nalogi ESS za naložbe mora biti vsaj polovica proračuna namenjena ženskam, vsaj polovico vseh udeležencev načrtovanih dejavnosti pa predstavljajo ženske. Za spremljanje ESS sta bili ustanovljeni dve ločeni tematski skupini – ena za vključevanje načela enakosti spolov in ena za enakost spolov. Skupini, ki sta bili ustanovljeni v fazi načrtovanja in naj bi delovali celotno obdobje trajanja sklada, spremljata napredek pri zmanjševanju ugotovljenih neenakosti med ženskami in moškimi s pomočjo ukrepov ESS.

Dodatni viri

Za več informacij obiščite naslednji spletni strani:

- [Zastopnost pri vključevanju načela enakosti spolov](#)
- [Pogovori z interesnimi skupinami in praktični pristopi](#)

Orodje 6: Razvoj kvantitativnih in kvalitativnih kazalnikov za spodbujanje enakosti spolov ⁽⁷¹⁾

Predstavitev orodja

To orodje vam bo pomagalo:

- opredeliti posebne kvantitativne in kvalitativne kazalnike za spodbujanje enakosti spolov ter razširiti že opredeljene skupne kazalnike za vsak sklad. To bo državam članicam in EU omogočilo spremljanje prispevkov skladov k enakosti spolov;
- te kazalnike za spodbujanje enakosti spolov uskladiti z nacionalnimi prednostnimi nalogami za enakost. To bo državam članicam in EU omogočilo spremljanje prispevkov skladov k posebnim nacionalnim prednostnim nalogam s področja enakosti.

To orodje lahko usmerja organe upravljanja na nacionalni in podnacionalni ravni pri pripravi operativnih programov za spodbujanje enakosti žensk in moških v vsej njihovi raznolikosti. Posebni kazalniki enakosti spolov so ključ do zagotavljanja prispevka, ki upošteva razlike med spoloma, za letne preglede uspešnosti, kar predstavlja veliko priložnost za politični dialog o ključnih vprašanjih, povezanih z izvajanjem in uspešnostjo programov. Poleg tega odbor za spremljanje zagotavljajo ustrezne informacije ter vmesna in naknadna vrednotenja.

Kot je opredeljeno v členu 17(3)(d)(ii) uredbe o skupnih določbah, mora vsak specifični cilj operativnega programa določiti „kazalnike učinka in kazalnike rezultatov z ustreznimi mejniki in cilji“. Za Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Kohezijski sklad, Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR) in Evropski socialni sklad plus (ESS+) so skupni kazalniki opredeljeni v prilogah k posebnim uredbam o navedenih skladih. Države članice pa lahko kazalnike dodajajo tudi po lastni presoji. Poleg te posebne podpore za razlago kazalnikov, povezanih z enakostjo spolov, je zbiranje podatkov, razčlenjenih glede na spol, opredeljeno kot standardni postopek. Zbiranje tovrstnih podatkov o kazalnikih enakosti spolov je poleg razčlenitve vseh kazalnikov glede na spol in druge pomembne značilnosti, kadar je to mogoče in smiselno, izjemnega pomena, saj vpliva na vse faze načrtovanja skladov EU.

Koraki za razvoj kvantitativnih in kvalitativnih kazalnikov

Koraki za razvoj kvantitativnih in kvalitativnih kazalnikov vključujejo:

1. pregled cilja politike in specifičnega cilja ter njenih posledic za enakost spolov (glej [orodje 3](#));
2. pregled s tem povezanih kazalnikov učinka in rezultatov za določanje, ali jih je mogoče razčleniti po spolu (in po možnosti po dodatnih ustreznih značilnostih, kot so starost, rasa, etnična pripadnost, invalidnost, lokacija, socialno-ekonomsko ozadje itd.);
3. sklicevanja na vprašanja v tabelah za preučitev vrste kazalnikov z vidika spola;
4. pregled vzorčnih kazalnikov za enakost spolov, podanih v nadaljevanju;
5. opredelitev ustreznih kazalnikov za spodbujanje enakosti spolov, povezanih s posebnimi učinki in rezultati, pri čemer je treba zagotoviti, da so ti usklajeni z nacionalnimi prednostnimi nalogami in posebnostmi vsakega programa.

Orodje je strukturirano na naslednji način:

- tabele s skupnimi kazalniki, opredeljenimi v prilogah k posameznim uredbam za:
 - ESRR in Kohezijski sklad (isti skupni kazalniki),
 - ESS+,
 - ESPR;
- posebne smernice v vsaki tabeli za opredelitev kazalnikov za enakost spolov, vključno z:
 - vprašanja, ki jih morate preučiti pri opredelitvi posebnih kvalitativnih in kvantitativnih kazalnikov za spodbujanje enakosti spolov in njihovi uskladitvi z nacionalnimi prednostnimi nalogami, ter
 - primeri kazalnikov za spodbujanje enakosti spolov, ki so skupni obravnavanim skladom EU. (*Opomba: ti kazalniki služijo kot primeri, ki bi jih bilo treba nadalje razviti in uskladiti z nacionalnimi prednostnimi nalogami in posebnostmi vsakega programa.*)

⁽⁷¹⁾ To orodje ne predlaga spreminjanja skupnih kazalnikov ali dodajanja novih kazalnikov v predlagane uredbe, temveč ponuja dodatne kazalnike za posamezne programe, ki bi jih države članice morda želele uporabiti poleg skupnih kazalnikov.

ESRR in Kohezijski sklad (isti skupni kazalniki)

Cilj politike	Specifični cilj	Učinki	Rezultati	Vprašanja za kazalnike enakosti spolov	Primeri kazalnikov ⁽⁷²⁾
Cilj politike 1: pametnejša Evropa s spodbujanjem inovativne in pametne gospodarske preobrazbe	(i) Izboljšanje raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti ter uvajanje naprednih tehnologij	CCO ⁽⁷³⁾ 01 – podjetja, ki prejmejo podporo za inovacije CCO 02 – raziskovalci, ki delajo v podprtih raziskovalnih ustanovah	CCR ⁽⁷⁴⁾ 01 – MSP, ki uvajajo inovacije na področjih proizvodov, procesa, trženja ali organizacije	<ul style="list-style-type: none"> Koliko podjetij je v lasti žensk in koliko jih je v lasti moških? Kakšno je število raziskovalk in raziskovalcev, ki delajo v podprtih raziskovalnih ustanovah? Kakšna podpora je ponujena podjetjem, ki so v lasti žensk, in kakšna tistim, ki so v lasti moških? 	Raven učinka: <ul style="list-style-type: none"> Podjetja, ki so v lasti žensk in moških ter prejmejo podporo za inovacije Povprečni znesek podpore podjetjem, ki so v lasti žensk in moških Raziskovalke in raziskovalci, ki delajo v podprtih raziskovalnih ustanovah Raven rezultatov: <ul style="list-style-type: none"> MSP v lasti žensk in moških, ki uvajajo inovacije na področjih proizvodov, procesa, trženja ali organizacije
	(ii) Uživanje koristi digitalizacije za državljane, podjetja in vlade	CCO 03 – podjetja in javne ustanove, ki prejmejo podporo za razvoj digitalnih izdelkov, storitev in aplikacij	CCR 02 – dodatni uporabniki novih digitalnih izdelkov, storitev in aplikacij, ki jih razvijejo podjetja in javne ustanove	<ul style="list-style-type: none"> Kdo so uporabniki in neuporabniki (ženske in moški) novih digitalnih izdelkov in storitev? Ali te izdelke in storitve v enaki meri uporabljajo ženske in moški? Koliko teh podjetij je v lasti žensk in koliko jih je v lasti moških? 	Raven učinka: <ul style="list-style-type: none"> Podjetja v lasti žensk in moških, ki prejmejo podporo za razvoj digitalnih izdelkov, storitev in aplikacij Povprečni znesek podpore podjetjem, ki so v lasti žensk in moških Raven rezultatov: <ul style="list-style-type: none"> Uporabnice in uporabniki novih digitalnih izdelkov in storitev Vrzel v stopnji uporabe med ženskami in moškimi Zadovoljstvo uporabnic in uporabnikov z digitalnimi izdelki, storitvami in aplikacijami

⁽⁷²⁾ Kazalnike bi bilo treba oblikovati kot število in/ali deleže, na primer podjetij v lasti žensk in moških. Zaželeno je, da se osredotočimo na deleže (%), saj sama števila kot kazalniki niso idealna.

⁽⁷³⁾ CCO: temeljni skupni kazalnik učinka.

⁽⁷⁴⁾ CCR: temeljni skupni kazalnik rezultatov.

Cilj politike	Specifični cilj	Učinki	Rezultati	Vprašanja za kazalnike enakosti spolov	Primeri kazalnikov ⁽⁷²⁾
Cilj politike 1: pametnejša Evropa s spodbujanjem inovativne in pametne gospodarske preobrazbe	(iii) Izboljšanje rasti in konkurenčnosti MSP	CCO 04 – MSP, ki prejmejo podporo za ustvarjanje delovnih mest in rast	CCR 03 – delovna mesta, ustvarjena v MSP, ki so prejela podporo	<ul style="list-style-type: none"> Koliko MSP, ki so prejela podporo, je v lasti žensk in koliko jih je v lasti moških? Katere vrste delovnih mest so bile ustvarjene? V katerih sektorjih so bila ustvarjena ta delovna mesta? Ali v tem sektorju prevladujejo ženske ali moški ali je porazdelitev med spoloma enaka? Kako bodo ta delovna mesta podpirala zaposlovanje žensk v primerjavi z zaposlovanjem moških? 	<p>Raven učinka:</p> <ul style="list-style-type: none"> MSP, ki so v lasti žensk in moških ter prejmejo podporo za rast Povprečni znesek podpore podjetjem, ki so v lasti žensk in moških <p>Raven rezultatov:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vrsta ustvarjenih delovnih mest Število/delež ustvarjenih delovnih mest za ženske in moške Število/delež delovnih mest za ženske in moške, ustvarjenih v sektorjih, v katerih prevladujejo ženske/moški
	(iv) Razvoj znanj in spretnosti za pametno specializacijo, industrijsko tranzicijo in podjetništvo	CCO 05 – MSP, ki vlagajo v razvoj znanj in spretnosti	CCR 04 – osebje MSP, ki se usposablja za razvoj znanj in spretnosti	<ul style="list-style-type: none"> Koliko MSP, ki so prejela podporo, je v lasti žensk in koliko jih je v lasti moških? Katere vrste znanj in spretnosti se spodbujajo? V katerih sektorjih so potrebna ta znanja in spretnosti? Kako bodo ti sektorji podpirali razvoj znanj in spretnosti žensk v primerjavi s tistimi pri moških? Ali v teh sektorjih prevladuje več žensk ali moških ali pa je porazdelitev med spoloma enaka? 	<p>Raven učinka:</p> <ul style="list-style-type: none"> MSP, ki so v lasti žensk in moških in vlagajo v razvoj znanj in spretnosti Povprečni znesek podpore podjetjem, ki so v lasti žensk in moških Povprečni stroški usposabljanj članic in članov osebja <p>Raven rezultatov:</p> <p>Število/delež žensk in moških v osebju MSP, ki je prejelo usposabljanja za razvoj znanj in spretnosti</p> <p>Vrste usposabljanja za razvoj znanj in spretnosti, do katerih dostopajo ženske oz. moški</p>
Cilj politike 2: bolj zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilaganje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj	(i) Spodbujanje ukrepov za energetske učinkovitost	CCO 06 – naložbe v ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti	CCR 05 – upravičenci z izboljšanim energijskim razredom	<ul style="list-style-type: none"> Kako bodo ukrepi za izboljšanje energetske učinkovitosti vplivali na ženske in moške v vsej njihovi raznolikosti? Ali obstaja verjetnost, da bo prihajalo do razlik? Ali lahko na te učinke vplivajo druge socialno-demografske značilnosti, kot so starost, socialno-ekonomski položaj in izobrazba? Ali bodo na katerih koli posvetovanjih, ki bodo morda potekala, sodelovali tako ženske kot moški? 	<p>Raven učinka:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vrsta naložb v ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti <p>Raven rezultatov:</p> <ul style="list-style-type: none"> Upravičenke in upravičenci z izboljšanim energijskim razredom

Cilj politike	Specifični cilj	Učinki	Rezultati	Vprašanja za kazalnike enakosti spolov	Primeri kazalnikov ⁽⁷²⁾
Cilj politike 2: bolj zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilaganje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj	(ii) Spodbujanje obnovljivih virov energije	CCO 07 – dodatna proizvodna zmogljivost za energijo iz obnovljivih virov	CCR 06 – količina dodatno proizvedene energije iz obnovljivih virov	<ul style="list-style-type: none"> Kdo bo imel koristi od dodatne proizvodne zmogljivosti za energijo iz obnovljivih virov? Ali bodo imeli ženske in moški različne koristi? Ali bodo na te koristi vplivale tudi druge njihove značilnosti? Ali bodo na katerih koli posvetovanjih, ki bodo morda potekala, sodelovali tako ženske kot moški? 	Raven rezultatov: <ul style="list-style-type: none"> Upravičenke in upravičenci za količino dodatno proizvedene energije iz obnovljivih virov
	(iii) Razvoj pametnih energetskih sistemov in omrežij ter shranjevanja energije na lokalni ravni	CCO 08 – digitalni sistemi upravljanja, razviti za pametna omrežja	CCR 07 – dodatni uporabniki, priključeni na pametna omrežja	<ul style="list-style-type: none"> Kdo so uporabniki digitalnih sistemov upravljanja, razvitih za pametna omrežja? Ali je število uporabnic in uporabnikov enako? Ali bodo na katerih koli posvetovanjih, ki bodo morda potekala, sodelovali tako ženske kot moški? 	Raven rezultatov: <ul style="list-style-type: none"> Dodatni uporabnice in uporabniki, priključeni na pametna omrežja
	(iv) Spodbujanje prilaganja podnebnim spremembam ter preprečevanje tveganj in krepitev odpornosti na nesreče	CCO 09 – novi ali nadgrajeni sistemi za spremljanje nesreč ter za opozarjanje in odzivanje nanje	CCR 08 – dodatni prebivalci, deležni zaščitnih ukrepov proti poplavam, gozdnim požarom in drugim naravnim nesrečam, ki so povezane s podnebjem	<ul style="list-style-type: none"> Kdo bo imel korist od novih ali nadgrajenih sistemov za spremljanje nesreč ter za opozarjanje in odzivanje nanje? Ali bodo imeli ženske in moški enako korist? Ali se pri sistemih za odzivanje upoštevajo razlike v tradicionalnih vzorcih (moški v poklicni sferi, ženske v zasebni sferi, več moških je lastnikov avtomobilov/ uporabljajo avtomobile/vozi, ženske pogosto skrbijo za druge in morajo prav tako poskrbeti za vzdrževane družinske člane med nesrečo ...)? 	Raven rezultatov: <ul style="list-style-type: none"> Dodatni ženske in moški, deležni zaščitnih ukrepov proti poplavam, gozdnim požarom in drugim naravnim nesrečam, ki so povezane s podnebjem
	(v) Spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z vodnimi viri	CCO 10 – nova ali nadgrajena zmogljivost za čiščenje odpadne vode	CCR 09 – dodatni prebivalci, priključeni vsaj na sekundarno čiščenje odpadne vode	<ul style="list-style-type: none"> Kdo bo imel korist od nove ali nadgrajene zmogljivosti za čiščenje odpadne vode? Ali bodo imeli ženske in moški enako korist? Ali bodo na katerih koli posvetovanjih, ki bodo morda potekala, sodelovali tako ženske kot moški? 	Raven rezultatov: <ul style="list-style-type: none"> Dodatni ženske in moški, priključeni vsaj na sekundarno čiščenje odpadne vode
	(vi) Spodbujanje prehoda na krožno gospodarstvo	CCO 11 – nova ali nadgrajena zmogljivost za recikliranje odpadkov	CCR 10 – dodatni reciklirani odpadki	<ul style="list-style-type: none"> Kdo bo imel korist od nove ali nadgrajene zmogljivosti za recikliranje odpadkov? Ali bodo imeli ženske in moški enako korist? Ali so razmisleki o vedenju in vlogah žensk in moških vključeni v prizadevanja za spodbujanje prehoda na krožno gospodarstvo? Ali bodo na katerih koli posvetovanjih, ki bodo morda potekala, sodelovali tako ženske kot moški? 	Raven rezultatov: <ul style="list-style-type: none"> Dodatni odpadki, ki jih reciklirajo ženske oz. moški Načini spodbujanja prehoda, ki upoštevajo vidik spola, npr. stopnja pozornosti za potrebe in želje žensk in moških Ocena na podlagi spolov, ki je na voljo za področje recikliranja odpadkov Zadovoljstvo uporabnic in uporabnikov z ukrepi
	(vii) Spodbujanje biotske raznovrstnosti, zelene infrastrukture v urbanem okolju in zmanjšanje onesnaženja	CCO 12 – površina zelene infrastrukture na urbanih območjih	CCR 11 – prebivalci, deležni ukrepov za kakovost zraka	<ul style="list-style-type: none"> Kdo bo uporabljal in imel koristi od površine zelene infrastrukture na urbanih območjih? Ali bodo ženske in moški to infrastrukturo uporabljali na enak način? Ali bodo imeli ženske in moški enako korist? Kdo živi na območjih? 	Raven rezultatov: <ul style="list-style-type: none"> Prebivalke in prebivalci, ki uživajo koristi ukrepov za kakovost zraka Zadovoljstvo žensk in moških s temi ukrepi

Cilj politike	Specifični cilj	Učinki	Rezultati	Vprašanja za kazalnike enakosti spolov	Primeri kazalnikov ⁽⁷²⁾
Cilj politike 3: bolj povezana Evropa z izboljšanjem mobilnosti in regionalne povezanosti IKT	(i) Izboljšanje digitalne povezanosti	CCO 13 – dodatna gospodinjstva in podjetja, ki so pokrita z zelo visokozmogljivimi širokopasovnimi omrežji	CCR 12 – dodatna gospodinjstva in podjetja z naročninami na zelo visokozmogljiva širokopasovna omrežja	<ul style="list-style-type: none"> Katere vrste dodatnih gospodinjstev bodo pokrite z zelo visokozmogljivimi širokopasovnimi omrežji (npr. gospodinjstva, ki jih vodijo ženske/moški, enostarševska gospodinjstva itd.)? Kdo živi v teh gospodinjstvih? Kdo so lastniki podjetij z zelo visokozmogljivimi širokopasovnimi omrežji? Kateri podatki so na voljo o (cenovni) dostopnosti? Kako to različno vpliva na ženske in moške? 	Raven rezultatov: <ul style="list-style-type: none"> Dodatna gospodinjstva, ki jih vodijo ženske/moški, z naročninami na zelo visokozmogljiva širokopasovna omrežja Podjetja v lasti žensk/moških, ki so pokrita z zelo visokozmogljivimi širokopasovnimi omrežji
	(ii) Razvoj trajnostnega, pametnega, varnega in intermodalnega omrežja TEN-T ⁽⁷⁵⁾ , ki je odporno na podnebne spremembe	CCO 14 – cestno omrežje TEN-T: nove in nadgrajene ceste	CCR 13 – prihranek časa zaradi izboljšane cestne infrastrukture	<ul style="list-style-type: none"> Kdo bo uporabljal nove in nadgrajene ceste ter imel koristi od njih? Ali bodo ženske in moški te ceste uporabljali na enak način? Ali bodo imeli enake koristi? Kdo bo prihranil čas zaradi izboljšane cestne infrastrukture? Ženske, moški ali oboji? Zakaj? Ali se za ženske in moške, ki živijo blizu cest, upoštevajo različni pomisleki glede varnosti in zdravja? 	Raven rezultatov: <ul style="list-style-type: none"> Prihranek časa za ženske in moške zaradi izboljšane cestne infrastrukture
	(iii) Razvoj trajnostne, pametne in intermodalne nacionalne, regionalne in lokalne mobilnosti, ki je odporna na podnebne spremembe, vključno z boljšim dostopom do omrežja TEN-T in čezmejno mobilnostjo	CCO 15 – železniško omrežje TEN-T: nove in nadgrajene železnice	CCR 14 – število potnikov na leto, ki uporabljajo izboljšani železniški prevoz	<ul style="list-style-type: none"> Kdo bo uporabljal nove in nadgrajene železnice ter imel koristi od njih? Ali bodo ženske in moški železniški prevoz uporabljali na enak način? Ali bodo imeli enake koristi? Kdo bo prihranil čas zaradi izboljšanega železniškega prevoza? Ženske, moški ali oboji? Zakaj? 	Raven rezultatov: <ul style="list-style-type: none"> Letno število potnic in potnikov, ki uporabljajo izboljšani železniški prevoz Povprečni prihranek časa potnic in potnikov
	(iv) Spodbujanje trajnostne multimodalne mestne mobilnosti	CCO 16 – razširitev in posodobitev tramvajskih prog in prog podzemne železnice	CCR 15 – število uporabnikov na leto, ki uporabljajo nove in posodobljene tramvajске proge in proge podzemne železnice	<ul style="list-style-type: none"> Kdo bo uporabljal in imel koristi od razširitve in posodobitve tramvajskih prog in prog podzemne železnice? Ali bodo ženske in moški te proge uporabljali na enak način? Ali bodo imeli enake koristi? Kdo bo prihranil čas zaradi novih in posodobljenih tramvajskih prog in prog podzemne železnice? Ženske, moški ali oboji? Zakaj? Ali se v času postopka razširitve in posodobitve upoštevajo različne potrebe žensk in moških (npr. pomembno je, da se zagotovijo razširitve proti industrijskim parkom in drugim lokacijam zaposlitve ter dodatna postajališča/povezave do šol, bolnišnic, trgovin in drugih storitev)? 	Raven rezultatov: <ul style="list-style-type: none"> Letno število uporabnic in uporabnikov, ki uporabljajo nove in posodobljene tramvajске proge in proge podzemne železnice

⁽⁷⁵⁾ Vseevropsko prometno omrežje.

Cilj politike	Specifični cilj	Učinki	Rezultati	Vprašanja za kazalnike enakosti spolov	Primeri kazalnikov ⁽⁷²⁾
Cilj politike 4: bolj socialna Evropa z izvajanjem evropskega stebra socialnih pravic	(i) Izboljšanje učinkovitosti trgov dela in dostopa do kakovostne zaposlitve prek razvoja socialnih inovacij in infrastrukture	CCO 17 – brezposelne osebe na leto, ki uporabljajo izboljšane zmogljivosti zavodov za zaposlovanje	CCR 16 – iskalci zaposlitve na leto, ki uporabljajo izboljšane zmogljivosti zavodov za zaposlovanje	<ul style="list-style-type: none"> Kakšne so stopnje brezposelnosti za ženske in moške? Kako so organizirane zmogljivosti zavodov za zaposlovanje za obravnavo potreb žensk in moških v vsej njihovi raznolikosti? Ali so pri razvoju teh storitev uporabljeni participativni pristopi, ki upoštevajo vidik spola? 	<p>Raven učinka:</p> <ul style="list-style-type: none"> Brezposelne ženske in brezposelni moški na leto, ki uporabljajo izboljšane zmogljivosti zavodov za zaposlovanje Izboljšane zmogljivosti zavodov za zaposlovanje, ki upoštevajo vidik spola <p>Raven rezultatov:</p> <ul style="list-style-type: none"> Iskalke in iskalci zaposlitve na leto, ki uporabljajo izboljšane zmogljivosti zavodov za zaposlovanje
	(ii) Izboljšanje dostopa do vključujočih in kakovostnih storitev na področju izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja prek razvoja infrastrukture	CCO 18 – nova ali nadgrajena zmogljivost infrastrukture za otroško varstvo in izobraževanje	CCR 17 – število uporabnikov na leto, ki uporabljajo novo ali nadgrajeno infrastrukturo za otroško varstvo in izobraževanje	<ul style="list-style-type: none"> Kdo uporablja otroško varstvo in ima od njega koristi? Ali bodo ženske in moški infrastrukturo za otroško varstvo uporabljali v enakem obsegu? Ali bodo imeli enake koristi? Kako infrastruktura za otroško varstvo in izobraževanje vpliva na zaposljivost žensk in moških? Ali imajo deklice in dečki enak dostop do nove in nadgrajene infrastrukture za otroško varstvo in izobraževanje? 	<p>Raven rezultatov:</p> <ul style="list-style-type: none"> Število deklic in dečkov na leto, ki uporabljajo novo ali nadgrajeno infrastrukturo za otroško varstvo in izobraževanje Število/delež gospodinjev (po vrsti gospodinjstva, npr. gospodinjstva, ki jih vodijo ženske/moški, enostarševska gospodinjstva itd.), za katera se je zaradi nove ali nadgrajene infrastrukture zmanjšalo breme otroškega varstva Povprečno število ur odpiralnega časa v ustanovah za otroško varstvo
	(iii) Izboljšanje socialno-ekonomske vključenosti marginaliziranih skupnosti, migrantov in zapostavljenih skupin prek celostnih ukrepov, vključno s stanovanjskimi in socialnimi storitvami	CCO 19 – ustvarjena ali nadgrajena dodatna zmogljivost sprejemne infrastrukture	CCR 18 – število uporabnikov na leto, ki uporabljajo nove in izboljšane sprejemne in nastanitvene zmogljivosti	<ul style="list-style-type: none"> Kdo bo uporabljal in imel koristi od dodatne zmogljivosti sprejemne infrastrukture? Ali bodo ženske in moški to infrastrukturo uporabljali v enakem obsegu? Ali bodo imeli enake koristi? Ali obstajajo ocene, ki upoštevajo vidik spola, o potrebah žensk in moških v teh skupinah? Kdo živi v marginaliziranih skupnostih? Kdo so migranti in zapostavljene skupine? Ali znotraj teh skupin obstajajo skupine, na primer ženske ali moški, ki so bolj/manj vključeni? 	<p>Raven rezultatov:</p> <ul style="list-style-type: none"> Število uporabnic in uporabnikov na leto, ki jim služijo nove in izboljšane sprejemne in nastanitvene zmogljivosti Povprečni stroški storitev za uporabnice in uporabnike Zadovoljstvo uporabnic in uporabnikov s storitvami
	(iv) Zagotavljanje enakega dostopa do zdravstvenega varstva z razvijanjem infrastrukture, vključno z osnovnim zdravstvenim varstvom	CCO 20 – nova ali nadgrajena zmogljivost infrastrukture zdravstvenega varstva	CCR 19 – prebivalci z dostopom do izboljšanih storitev zdravstvenega varstva	<ul style="list-style-type: none"> Ali so na voljo ocene, ki upoštevajo vidik spola, o potrebah žensk in moških v povezavi z razpoložljivo infrastrukturo? Kdo bo uporabljal in imel koristi od nove ali nadgrajene zmogljivosti infrastrukture zdravstvenega varstva? Ali bodo imeli ženske in moški enako korist? Kako nova ali nadgrajena zmogljivost infrastrukture zdravstvenega varstva upošteva različne zdravstvene potrebe žensk in moških v celotnem življenjskem ciklu? 	<p>Raven učinka:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vrsta nove ali nadgrajene zmogljivosti infrastrukture zdravstvenega varstva Nova ali nadgrajena zmogljivost zdravstvenega varstva in infrastrukture, ki enakovredno izpolnjuje potrebe uporabnic in uporabnikov Prostori v čakalnicah, namenjeni otrokom <p>Raven rezultatov:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ženske in moški z dostopom do izboljšanih storitev zdravstvenega varstva

Evropski socialni sklad plus

Kazalniki	Vprašanja za kazalnike enakosti spolov	Primeri kazalnikov
<p>(1) Skupni kazalniki učinka glede operacij, namenjenih osebam:</p> <ul style="list-style-type: none"> (1a) Skupni kazalniki učinka za udeležence <p>Skupni kazalniki učinka za udeležence so ⁽⁷⁶⁾:</p> <ul style="list-style-type: none"> brezposelni, vključno z dolgotrajno brezposelnimi*, dolgotrajno brezposelni*, neaktivni*, zaposleni, vključno s samozaposlenimi*, mlajši od 30 let*, starejši od 54 let*, z nižjo sekundarno izobrazbo ali manj (ISCED ⁽⁷⁷⁾ 0–2)*, z višjo sekundarno (ISCED 3) ali postsekundarno izobrazbo (ISCED 4)*, s terciarno izobrazbo (ISCED 5 do 8)*. <p>Skupno število udeležencev se izračuna samodejno na podlagi skupnih kazalnikov učinka v zvezi z zaposlitvenim statusom.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Kateri so osnovni vzroki za zaposlitveni status žensk in moških? V vseh državah članicah se zaposlitveni status žensk in moških razlikuje; kaj je razlog za to v zadevni državi članici? Kateri so posebni temeljni vzroki za neenakosti na trgu dela? Kakšen je delež žensk in moških v ciljnih sektorjih in skupinah? 	<ul style="list-style-type: none"> Povprečna poraba za ukrepe pri ženskah v primerjavi z moškimi Vrste zaposlitve med ženskami v primerjavi z moškimi Te kazalnike razčlenite glede na ženske in moške z otroki/brez njih Te kazalnike razčlenite glede na samohranilke in samohranilce Zadovoljstvo udeleženk in udeležencev Delež porabe za izrecne ukrepe za enakost spolov
<p>(1b) Ostali skupni kazalniki učinka (če se podatki za te kazalnike ne zbirajo iz registrov podatkov, se lahko vrednosti zanje določijo na podlagi utemeljenih ocen upravičencev):</p> <ul style="list-style-type: none"> udeleženci, ki so invalidi**, državljeni tretjih držav*, udeleženci tujega porekla*, manjšine (vključno z marginaliziranimi skupnostmi, kot so Romi)**, brezdomci ali prizadeti zaradi izključenosti s stanovanjskega trga*, udeleženci s podeželskih območij*. 	<ul style="list-style-type: none"> Ali obstajajo razlike med ženskami in moškimi znotraj teh skupin? Zakaj? Kako bi bilo te razlike mogoče obravnavati? 	<ul style="list-style-type: none"> Udeleženke in udeleženci z otroki Udeleženke samohranilke in udeleženci samohranilci Povprečna poraba za udeleženke in udeležence Zadovoljstvo udeleženk in udeležencev Delež porabe za izrecne ukrepe za enakost spolov

⁽⁷⁶⁾ Podatki, sporočeni v okviru kazalnikov, označenih z *, so osebni podatki v skladu s členom 4(1) Uredbe (EU) 2016/679. Podatki, sporočeni v okviru kazalnikov, označenih z **, so posebna vrsta podatkov v skladu s členom 9 Uredbe (EU) 2016/679.

⁽⁷⁷⁾ ISCED: International Standard Classification of Education (Mednarodna standardna klasifikacija izobrazbe).

Kazalniki	Vprašanja za kazalnike enakosti spolov	Primeri kazalnikov
<p>(2) Skupni kazalniki učinka za subjekte so:</p> <ul style="list-style-type: none"> • število podprtih javnih uprav ali javnih služb na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni, • število podprtih mikro, malih in srednjih podjetij (vključno z zadrugami in socialnimi podjetji). 	<ul style="list-style-type: none"> • Ali obstajajo razlike v podpori mikro, malim in srednjim podjetjem (vključno z zadrugami in socialnimi podjetji), ki so v lasti žensk in moških? Zakaj? • Ali želimo spodbujati drugačen položaj? 	<ul style="list-style-type: none"> • Vrsta podpore mikro, malim in srednjim podjetjem (vključno z zadrugami in socialnimi podjetji), ki so v lasti žensk in moških • Povprečna poraba za podjetja, ki so v lasti žensk in moških • Zadovoljstvo upravičenk in upravičencev • Delež porabe za izrecne ukrepe za enakost spolov
<p>(3) Skupni kazalniki neposrednih rezultatov za udeležence so:</p> <ul style="list-style-type: none"> • udeleženci, ki po zaključku sodelovanja iščejo zaposlitev*, • udeleženci, ki so po zaključku sodelovanja vključeni v izobraževanje ali usposabljanje*, • udeleženci, ki po zaključku sodelovanja pridobijo kvalifikacijo*, • udeleženci, ki imajo po zaključku sodelovanja zaposlitev (vključno s samozaposlitvijo)*. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ali obstaja razlika med ženskami in moškimi znotraj teh skupin? Zakaj? • Ali želimo spodbujati drugačen položaj? 	<ul style="list-style-type: none"> • Vrste zaposlitev, ki jih iščejo ženske v primerjavi z moškimi • Vrste kvalifikacij, ki jih imajo po zaključku sodelovanja ženske in moški • Vrste zaposlitve in samozaposlitve pri ženskah in moških
<p>(4) Skupni kazalniki dolgoročnejših rezultatov za udeležence:</p> <ul style="list-style-type: none"> • udeleženci, ki imajo šest mesecev po zaključku sodelovanja zaposlitev (vključno s samozaposlitvijo)*, • udeleženci z izboljšanim položajem na trgu dela šest mesecev po zaključku sodelovanja*. <p>Minimalna zahteva je, da se ti podatki zbirajo na podlagi reprezentativnega vzorca udeležencev pri vsakem specifičnem cilju. Notranja veljavnost vzorca se zagotovi tako, da se podatki lahko posplošijo na ravni specifičnega cilja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ali obstaja razlika med ženskami in moškimi znotraj teh skupin? Zakaj? 	<ul style="list-style-type: none"> • Vrste zaposlitve med ženskami in moškimi v primerjavi z moškimi • Povprečne plače žensk in moških • Kazalniki, povezani s kakovostjo delovnih mest za ženske in moške • Dojemanje upravičenk in upravičencev njihovega položaja na trgu dela (tj. ali se je izboljšal ali ne)

Uredba o ESS+ (Priloga 1, str. 1) določa: „Skupni kazalniki za splošno podporo iz sklopa ESS+ v okviru deljenega upravljanja. Vsi osebni podatki se razčlenijo po spolu (ženski, moški, „nebinarni“⁽⁷⁸⁾). Če nekateri rezultati niso možni, podatkov za take rezultate ni treba zbirati in sporočati.“

⁽⁷⁸⁾ Oseba, ki se ne opredeli kot ženska ali moški.

Skupni kazalniki za podporo iz Evropskega socialnega sklada plus za odpravljanje materialne prikrajšanosti

Kazalniki	Vprašanja za kazalnike enakosti spolov	Primeri kazalnikov
<p>(1) Kazalniki učinka</p> <p>(a) Skupna denarna vrednost razdeljene hrane in blaga:</p> <p>(i) skupna vrednost pomoči v hrani:</p> <p>(a) skupna denarna vrednost hrane za otroke,</p> <p>(b) skupna denarna vrednost hrane za brezdomce,</p> <p>(c) skupna denarna vrednost hrane za ostale ciljne skupine,</p> <p>(ii) skupna vrednost razdeljenega blaga:</p> <p>(a) skupna denarna vrednost blaga za otroke,</p> <p>(b) skupna denarna vrednost blaga za brezdomce,</p> <p>(c) skupna denarna vrednost blaga za ostale ciljne skupine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ali znotraj teh posebnih skupin obstaja razlika v skupni denarni vrednosti hrane za ženske/deklince oz. moške/dečke? • Ali je na voljo ocena položaja različnih skupin žensk in moških ter njihovih posebnih potreb? • Ali zagotovljeno blago upošteva različne želje in potrebe žensk in moških? • Ali so obravnavane posebne potrebe žensk v zvezi z reproduktivnim zdravjem? 	<ul style="list-style-type: none"> • Skupna denarna vrednost blaga za izpolnjevanje potreb žensk v zvezi z reproduktivnim zdravjem (npr. tamponi itd.) • Povprečna denarna vrednost/poraba razdeljene hrane in blaga za ženske in moške • Zadovoljstvo upravičenk in upravičencev s hrano in razdeljenim blagom
<p>(b) Skupna količina razdeljene pomoči v hrani (v tonah), od tega:</p> <p>(a) delež hrane, za katero so bili iz programa plačani le prevoz, razdeljevanje in skladiščenje (v %),</p> <p>(b) delež hrane, ki se sofinancira iz ESS+, glede na skupno količino hrane, razdeljene upravičencem (v %).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kako se upoštevajo različne potrebe žensk in moških? • Kako so ženske in moški vključeni v sisteme razdeljevanja? • Kdo so dobavitelji hrane? Ali podjetja, ki so v lasti žensk, in podjetja kmetič med dobavitelji poslujejo enako? 	<ul style="list-style-type: none"> • Podjetja v lasti žensk in moških med dobavitelji • Delež hrane, ki jo dobavljajo podjetja v lasti žensk in moških

Kazalniki	Vprašanja za kazalnike enakosti spolov	Primeri kazalnikov
<p>(3) Skupni kazalniki rezultatov</p> <p>Število končnih prejemnikov pomoči v hrani:</p> <ul style="list-style-type: none"> • število otrok, mlajših od 18 let, • število mladih v starosti 18–29 let, • število končnih prejemnikov, starejših od 54 let, • število končnih prejemnikov, ki so invalidi, • število državljanov tretjih držav, • število končnih prejemnikov tujega porekla in pripadnikov manjšin (vključno z marginaliziranimi skupnostmi, kot so Romi), • število brezdomnih končnih prejemkov ali končnih prejemnikov, prizadetih zaradi izključenosti s stanovanjskega trga. <p>Število končnih prejemnikov materialne pomoči:</p> <ul style="list-style-type: none"> • število otrok, mlajših od 18 let, • število mladih v starosti 18–29 let, • število končnih prejemnikov, starejših od 54 let, • število končnih prejemnikov, ki so invalidi, • število državljanov tretjih držav, • število končnih prejemnikov tujega porekla in pripadnikov manjšin (vključno z marginaliziranimi skupnostmi, kot so Romi), • število brezdomnih končnih prejemkov ali končnih prejemnikov, prizadetih zaradi izključenosti s stanovanjskega trga. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ali med ženskami in moškimi obstajajo razlike pri pomoči v hrani? • Ali se v celotnem življenjskem ciklu upoštevajo različne potrebe žensk in moških glede vitaminov in preskrbe s hrano? • Ali se upoštevajo želje žensk in moških glede preskrbe s hrano? • Ali se upoštevajo morebitne razlike pri doseganju prejemnic in prejemnikov? • Ali so med ciljnimi skupinami na voljo ocene o različnih potrebah in željah žensk in moških? • Ali med ženskami in moškimi obstajajo razlike pri materialni pomoči? • Ali se v celotnem življenjskem ciklu upoštevajo različne potrebe žensk in moških po materialni pomoči? • Ali se upošteva, kako bi materialna pomoč ženske in moške lahko postavila v situacije, ki bi ogrozile njihovo življenje, ali kako materialna pomoč žensk in moških v tovrstne situacije ne bi postavila? 	<ul style="list-style-type: none"> • Zadovoljstvo upravičenk in upravičencev • Podjetja v lasti žensk in moških med dobavitelji

Kazalniki Evropskega socialnega sklada plus za sklop za zdravje ⁽⁷⁹⁾

Kazalniki	Vprašanja za kazalnike enakosti spolov	Primeri kazalnikov
<p>Stopnja integriranega dela na področju zdravja in uporabe rezultatov programa v nacionalnih zdravstvenih politikah:</p> <ul style="list-style-type: none"> • število pacientov, podprtih prek evropskih referenčnih mrež, • število skupnih kliničnih ocen zdravstvenih tehnologij, • število prenesenih dobrih praks, • stopnja uporabe rezultatov programa v nacionalni zdravstveni politiki, izmerjena z vprašalnikom „prej in potem“. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ali obstajajo razlike v tem, kako so ženske in moški podprti prek evropskih referenčnih mrež? • Ali razčlenjeni kazalniki kažejo kvantitativne razlike? Če je prek evropskih referenčnih mrež podprto različno število žensk in moških, kako lahko to razložite? • Ali do skupnih kliničnih ocen zdravstvenih tehnologij dostopa več žensk kot moških? • Ali se prenašajo najboljše prakse, vključno z opisi zdravstvenih razmer žensk in moških ter njihovih različnih zdravstvenih potreb v življenjskem ciklu? • Ali se v nacionalnih zdravstvenih politikah uporablja več rezultatov, povezanih z ženskami, ali več rezultatov, povezanih z moškimi? Zakaj se drugi rezultati uporabljajo manj pogosto? 	<ul style="list-style-type: none"> • Razpoložljiva ocenjevalna študija zdravstvene tehnologije, ki upošteva vidik spola • Rezultati vprašalnika, razčlenjeni glede na ženske in moške • Vrsta zdravstvenih težav, ki jih obravnava podprta tehnologija, vključno z različnimi potrebami in zdravstvenimi težavami, s katerimi se soočajo ženske in moški • Rezultati, povezani s spolom in vključeni v razvoj zdravstvenih tehnologij in zdravstvenih politik

⁽⁷⁹⁾ Upoštevat je treba, da je sklop za zdravje ESS+ pod neposrednim upravljanjem. Zato se pri njem ne upoštevajo enaka pravila kot v glavnem sklopu ESS+ z deljenim upravljanjem.

Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo

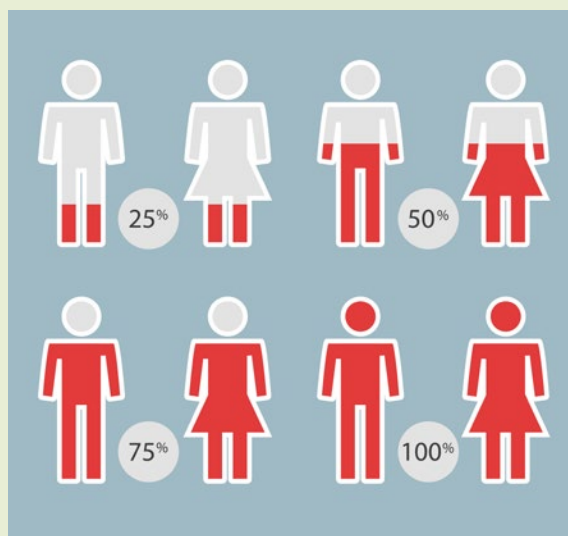
Skupni kazalniki

Prednostna naloga	Kazalnik	Vprašanja za kazalnike enakosti spolov	Primeri kazalnikov
Spodbujanje trajnostnega ribištva in ohranjanja morskih bioloških virov	Razvoj iztovorjenih količin morskih virov, ki izvirajo iz staležev, ocenjenih na podlagi največjega trajnostnega donosa		
	Razvoj donosnosti ribiške flote Unije	<ul style="list-style-type: none"> Kakšne so razlike v lastništvu in donosnosti flot žensk in moških? Kakšne so razlike pri zaposlenosti med ženskami in moškimi? 	<ul style="list-style-type: none"> Podjetja v lasti žensk in moških in njihova donosnost Ženske in moški, zaposleni v floti in v teh podjetjih
	Površina (ha) območij Natura 2000 in drugih morskih zavarovanih območij iz okvirne direktive o morskii strategiji, ki jih zajemajo ukrepi za varstvo, ohranjanje in obnavljanje		
	Odstotek ribiških plovil, opremljenih z elektronsko napravo za določanje položaja in poročanje o ulovu	<ul style="list-style-type: none"> Kdo ima koristi od teh ukrepov? 	<ul style="list-style-type: none"> Lastništvo plovil pri ženskah in moških
Prispevanje k prehranski varnosti v Uniji s konkurenčnimi in trajnostnimi akvakulturo in trgi	Razvoj vrednosti in obsega akvakulturne proizvodnje v Uniji	<ul style="list-style-type: none"> Kakšne so stopnje zaposlenosti pri ženskah in moških v sektorju? Kakšni so njihovi zaposlitveni pogoji? Ali so različni? Če so, zakaj je tako? 	<ul style="list-style-type: none"> Kazalniki v zvezi z zaposlovanjem žensk in moških
	Razvoj vrednosti in količine iztovarjanj		
Omogočanje rasti trajnostnega modrega gospodarstva in spodbujanje uspešnih obalnih skupnosti	Razvoj BDP v obmorskih regijah Skupne klasifikacije statističnih teritorialnih enot 3		
	Razvoj števila delovnih mest (v ekvivalentih polnega delovnega časa) v trajnostnem modrem gospodarstvu	<ul style="list-style-type: none"> Katere vrste delovnih mest se ustvarjajo v trajnostnem modrem gospodarstvu? Ali spodbudo k zaposlitvi na teh delovnih mestih dobivajo tako ženske kot moški? Ali so ocene, ki upoštevajo vidik spola, na voljo različnim skupinam, ki so vpletene v trajnostno modro gospodarstvo? Kdo ima koristi od rasti trajnostnega modrega gospodarstva? Ali imajo ženske in moški enako korist? 	<ul style="list-style-type: none"> Primerjava razvoja števila delovnih mest (v ekvivalentih polnega delovnega časa) v trajnostnem modrem gospodarstvu med ženskami in moškimi Razpoložljiva ocena, ki upošteva vidik spola
Krepitev mednarodnega upravljanja oceanov ter omogočanje varnih, zaščitenih, čistih in trajnostno upravljanih morij in oceanov	Število skupnih operacij, ki prispevajo k evropskemu sodelovanju na področju nalog obalne straže	<ul style="list-style-type: none"> Katere vrste skupnih operacij, ki prispevajo k funkcijam evropskega sodelovanja, se izvajajo? Ali pri teh dejavnostih sodelujejo tako ženske kot moški? Zakaj (ne)? 	<ul style="list-style-type: none"> Zaposlitev žensk in moških v obalni straži Število/delež žensk, vključenih v strukture upravljanja

Francija: spodbujanje vključevanja načela enakosti spolov z opredelitvijo ustreznih kazalnikov v operativnih programih

V Franciji je horizontalno načelo enakosti spolov sprejeto z dvojnim pristopom v nacionalnem operativnem programu ESS za „rast in vključevanje“. Uporaba kazalnikov, razčlenjenih glede na spol, v vseh francoskih operativnih programih ESRR in ESS spodbuja vključevanje načela enakosti spolov skozi celotno izvajanje programa. Ti kazalniki merijo udeležbo žensk in moških, tako da zagotavljajo informacije, razčlenjene glede na spol, o učinkih in rezultatih.

Analize, ki temeljijo na podatkih, razčlenjenih glede na spol, in obravnavajo različne razmere in potrebe žensk in moških v državi, vodijo k ciljno usmerjenim ukrepom za spodbujanje enakosti spolov. Ti na primer vključujejo ukrepe v okviru operativnega programa ESS za krepitev zaposlovanja, usposabljanja, izobraževanja in podjetništva žensk. Francoski ESS vsebuje kazalnike učinkov in rezultatov, razčlenjene glede na spol, za vse tri prednostne naloge: zaposlovanje, poklicne poti in revščina. Enakost spolov je ključno načelo pri izbiri projektov.

© Igor Samoilik/Shutterstock.com

Kazalniki rezultatov ⁽⁸⁰⁾ v francoskem operativnem programu ESS vključujejo:

- število žensk v primerjavi s številom moških, ki so po udeležbi zaposleni, vključno s samozaposlenimi;
- število udeleženk v primerjavi s številom udeležencev, starejših od 55 let, ki so po udeležbi zaposleni, vključno s samozaposlenim, in
- število udeleženk v primerjavi s številom udeležencev, ki so po udeležbi vključeni v usposabljanje ali izobraževanje.

Kazalniki učinka vključujejo:

- število brezposelnih udeleženk v primerjavi s številom brezposelnih udeležencev;
- število udeleženk v primerjavi s številom udeležencev, starejših od 55 let;
- število ekonomsko neaktivnih udeleženk v primerjavi s številom ekonomsko neaktivnih udeležencev;
- število udeleženk v primerjavi s številom udeležencev, starejših od 25 let;
- število udeleženk, mlajših od 25 let, in
- število udeleženk, ki so na materinskem dopustu ali znova vstopajo na trg dela.

Dodatni viri

Več o kvantitativnih in kvalitativnih kazalnikih enakosti spolov lahko preberete na naslednjih spletnih straneh:

- [Viri inštituta EIGE o kazalnikih enakosti spolov](#)
- [Zbirka statističnih podatkov po spolu](#)

⁽⁸⁰⁾ Kot je omenjeno zgoraj, bi morali kazalniki za „število žensk in moških“ za boljšo predstavbo o morebitnih neenakostih po možnosti vključevati tudi „delež žensk in moških“.

Orodje 7: opredelitev meril za izbor projektov, ki upoštevajo razlike med spoloma

To orodje lahko organi upravljanja in odbori za spremljanje uporabijo za podporo oblikovanju projektov, pri katerih se upoštevajo razlike med spoloma, in za določitev meril enakosti spolov za izbor projektov. Ta podpora organov upravljanja je bistvenega pomena za zagotovitev, da se enakost spolov vključi kot horizontalno načelo v vse dejavnosti skladov EU.

Člen 67 uredbe o skupnih določbah določa: „Organ upravljanja za izbiro operacij določi in uporabi postopke in merila, ki so nediskriminatorni in pregledni, zagotavljajo enakost spolov ter upoštevajo Listino Evropske unije o temeljnih pravicah in načela trajnostnega razvoja [...]“

Koraki za podporo razvoju in izbiri projektov, ki upoštevajo razlike med spoloma

Zelo pomembno je, da morebitni prijavitelji prejmejo podporo že na samem začetku razvoja projektov in izbirnih postopkov. Da bi zagotovili ustrezno podporo, bi lahko organi upravljanja in odbori za spremljanje:

- v vseh razpisih za zbiranje predlogov za projekte in v vseh drugih obvestilih o uporabi sredstev pojasnili, da je enakost spolov horizontalno načelo, ki ga je treba spoštovati in udejanjiti;
- jasno pojasnili, da bodo vidiki enakosti spolov vključeni v vsa merila za izbor projektov;
- vključili posebne informacije v vse razpise za zbiranje predlogov v zvezi z zahtevami glede enakosti spolov;
- za pripravo razpisov uporabili naslednji kontrolni seznam.

Kontrolni seznam za pripravo razpisov za zbiranje predlogov za projekte

Korak 1. Ali je v razpisu jasno navedeno, da mora biti horizontalno načelo enakosti spolov del analize projekta?

Organi upravljanja in odbori za spremljanje bi lahko spraševali:

- Ali je v razpisu za zbiranje predlogov jasno razloženo, da bo projekt ocenjen na podlagi

tega, ali je v predlog vključena analiza glede na spol (tj. analiza razlik pri razmerah in potrebah žensk in moških)?

- Ali se v razpisu za zbiranje predlogov izrecno zahteva vključitev kvalitativnih in kvantitativnih podatkov za opis gibanj ali vzorcev, povezanih s spolom?
- Ali je v razpisu za zbiranje predlogov navedeno, da bi se moral predlog nanašati na nacionalne ali podnacionalne cilje s področja enakosti spolov za posamezne sklade?

Korak 2. Ali je v razpisu pojasnjeno, da mora biti horizontalno načelo enakosti spolov del ciljev in kazalnikov projekta?

- Ali je v razpisu za zbiranje predlogov pojasnjeno, da bo predlog ocenjen na podlagi tega, ali bodo cilji projekta:
 - doseženi tako za ženske kot za moške;
 - vključevali posebno razčlenitev ciljev za ženske in moške in/ali
 - po potrebi vključevali specifične cilje za enakost spolov (tj. cilje, ki jih je treba doseči tako za ženske kot moške, da bi povečali enakost spolov)?
- Ali se v razpisu za zbiranje predlogov zahteva, da se vsi kazalniki, povezani s posamezniki, razčlenijo glede na spol, da bi lahko spremljali, ali dosegajo tako ženske kot moške?
- Ali se v razpisu za zbiranje predlogov zahteva določanje posebnih kazalnikov enakosti spolov, da bi se olajšalo spremljanje napredka pri doseganju ciljev na področju enakosti spolov, kjer je to ustrezno?

Korak 3. Ali je v razpisu navedeno, da bi bilo treba horizontalno načelo enakosti spolov vključiti v načrtovano porabo sredstev v projektu?

- Ali je v razpisu za zbiranje predlogov pojasnjeno, da morajo predlogi določiti, kako se bodo sredstva uporabljala za spodbujanje enakosti spolov?
- Ali je v razpisu jasno navedeno, da bi morali predlogi pojasniti, kako bo projekt med ciljnim skupinami izboljšal enak dostop žensk in moških do virov, storitev in naložb?

Korak 4. Ali je v razpisu določeno, da bi morala projektna skupina imeti kompetence za enakost spolov?

- Ali je v razpisu za zbiranje predlogov navedeno, kakšno vlogo bodo pri izbiri projektov imele notranje kompetence za enakost spolov ali priprava proračuna za zunanje strokovno znanje na področju enakosti spolov?
- Ali je v razpisu jasno navedeno, ali in v kolikšni meri so kompetence za enakost spolov kot zahteva vključene v postopke javnih naročil za usposabljanje in vrednotenje?

Korak 5. Ali je v razpisu pojasnjeno, da mora biti enakost spolov vključena v spremljanje in vrednotenje projekta?

- Ali se v razpisu za zbiranje predlogov zahteva opis tega, kako bo projekt spremljal in ocenjeval cilje/rezultate/učinke na področju enakosti spolov in kako bo izvajal popravne ukrepe?
- Ali je pojasnjeno, da mora vsak predlog opredeliti, kako se bodo ocenjevali cilji in rezultati na področju enakosti spolov?

Kontrolni seznam za merila za izbor projektov

Pri ocenjevanju predlogov za projekte lahko organi upravljanja in odbori za spremljanje razvijejo in uporabljajo merila za izbor na podlagi naslednjih vprašanj:

Korak 1. Analiza

- Ali predlog vključuje analizo glede na spol za področje izvajanja ukrepov (tj. analizo razlik v razmerah in potrebah žensk in moških – v njihovi raznolikosti – in opredelitev zadevnih neenakosti)?
- Ali se kvalitativni in kvantitativni podatki, razčlenjeni glede na spol, uporabljajo za opis razlik med spoloma in vzorcev, povezanih s spoloma?
- Ali se analiza nanaša na cilje za posamezne sklade in/ali nacionalne in/ali podnacionalne cilje na področju enakosti spolov?

Korak 2. Cilji in kazalniki

- Ali so za projekt določeni specifični cilji glede na spol (tj. cilji, ki jih je za povečanje enakosti spolov treba doseči tako za ženske kot za moške)?
- Ali je v predlogu opredeljeno, kako namerava projekt prispevati k doseganju krovnih ciljev glede na spol?
- Ali je v predlogu navedeno, ali in kako bodo cilji projekta doseženi tako za ženske kot za moške v njihovi raznolikosti?
- Ali so določeni posebni kazalniki enakosti spolov za lažje spremljanje ciljev glede na spol?
- Ali so splošni kazalniki, povezani s posamezniki, razčlenjeni glede na spol za lažje spremljanje, ali dosežajo tako ženske kot moške?

Kot pomoč uporabite cilje politike EU in glejte [orodje 1](#) ter [tabelo 3](#):

Tabela 3: Enakost spolov v ciljnih politikah EU

Cilji politike	Vidiki enakosti spolov
<p>Ekonomska neodvisnost za ženske in moške</p> <p>Enako plačilo za delo enake vrednosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> Zmanjševanje razlik v plačah med spoloma Povečanje zaposlovanja (in zmanjšanje segmentacije) Prispevanje k izobrazbi žensk Boljše usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, posebni kazalniki vključujejo: <ul style="list-style-type: none"> – Večji delež časa, ki ga moški porabi za dejavnosti, povezane z oskrbo – Večja zaposlenost žensk in moških, vključno z migrantkami, v gospodarstvu formalne oskrbe – Večji dostop žensk do plačanega dela in večje število ur delovnega časa Odprava spolnih stereotipov Zmanjšanje spolne segregacije na trgu dela Podpiranje prožnih ureditev dela in dopusta, povezanega z družino Povečanje ženskega podjetništva Povečanje dostopnosti in kakovosti storitev otroškega varstva Podpora socialni vključenosti Povečanje dostopnosti in kakovosti ustanov za oskrbo za vzdrževane družinske člane Boj proti izključenosti in revščini žensk Podpora zaščiti staršev in oskrbovalcev
Enakost pri odločanju	<ul style="list-style-type: none"> Povečanje udeležbe žensk na vodilnih položajih in v postopkih odločanja
Dostojanstvo, integriteta in konec nasilja na podlagi spola	<ul style="list-style-type: none"> Podpora preprečevanju nasilja na podlagi spola in zaščiti pred njim Podpora vlogi moških in dečkov pri izkoreninjanju nasilja nad ženskami

Cilji projekta vključujejo tudi širši vidik, ki ni povezan samo z biološkim ali družbenim spolom, ampak tudi z drugimi značilnostmi. Pomembno je na primer, da cilji vključujejo dodatno razčlenitev znotraj širših kategorij „ženske“ in „moški“, ob upoštevanju dodatnih socialno-demografskih značilnosti, kot so starost, socialno-ekonomsko ozadje, revščina, rasa, etnična pripadnost, lokacija (podeželska/mestna), invalidnost, spolna usmerjenost (lezbijke, geji, biseksualne in transspolne osebe ter drugi), vera itd. Poleg tega bi morale vse tematske prednostne naloge po možnosti upoštevati pristop, ki upošteva „presečnost“ (tj. presečne značilnosti posameznikov in njihovo vzajemno delovanje ali „presečišča“, ki vplivajo na neenakosti med spoloma).

Korak 3. Dejavnosti in izvajanje

- Ali so načrtovane posebne dejavnosti za

doseganje ciljev projekta glede enakosti spolov?

- Ali obstaja povezava med načrtovano analizo glede na spol in podrobnim opisom ciljev za enakost spolov? Ali je v projektu pojasnjeno, kako se bo ta povezava upoštevala pri razvoju dejavnosti (namenjenih zmanjšanju obstoječih neenakosti) in njihovih pričakovanih rezultatih in učinkih?

Korak 4. Kompetence za enakost spolov

- Ali ima projekt dostop do notranjih kompetenc za enakost spolov? Če ne, ali se bo uporabilo zunanje strokovno znanje s področja enakosti spolov? Ali projekt vsebuje proračun za tovrstno zunanje strokovno znanje?
- Ali so kompetence za enakost spolov kot zahteva vključene v postopke javnih naročil za usposabljanje in vrednotenje?

Korak 5. Spremljanje in vrednotenje

- Ali je v predlogu razloženo, kako bo projekt spremljal in ocenjeval cilje/rezultate/učinke enakosti spolov?
- Ali je v predlogu opredeljeno, kateri popravni ukrepi se bodo izvajali v okviru projekta, če ti cilji/rezultati/učinki enakosti spolov ne bodo doseženi?

- Ali je v predlogu določeno, kako bo projekt vrednotil cilje/rezultate/učinke enakosti spolov?

Poleg tega morajo organi upravljanja in odbori za spremljanje poizvedeti, **ali predlog za projekt izpolnjuje ta merila za izbor**. Če jih ne, lahko zahtevajo dodatne informacije in izvedejo končno oceno.

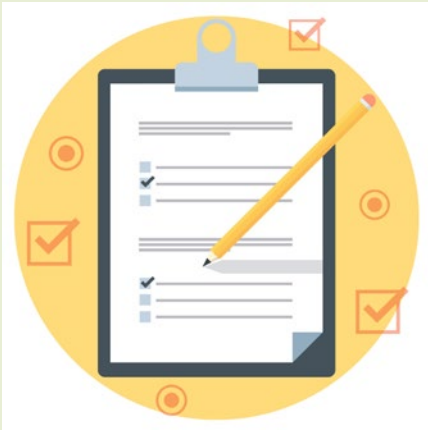
Belgija: zahteva po vrednotenju projekta, ki upošteva možne učinke na ženske in moške pred izborom

V Belgiji morajo vsi operativni programi upoštevati dejansko življenje žensk in moških. Vedno je treba upoštevati, kako lahko program (pozitivno in/ali negativno) vpliva na različne razmere in potrebe žensk in moških. Zato se vsak predlog za projekt analizira in ovrednoti, pri čemer se upoštevajo morebitni učinki na ženske in moške ter vprašanje, kako bi predlog lahko vplival na enakost spolov.

Na ravni operativnega programa, na ravni projekta in med razpisi za zbiranje predlogov se uporablja presečna analiza. To pomeni, da se upoštevajo dejanska življenja žensk in moških, pa tudi njihove presečne značilnosti, kot so starost, socialno-ekonomski položaj, invalidnost, rasa, etnična pripadnost, vera in drugi pomembni socialno-demografski podatki. Upoštevata se zbiranje podatkov in analiza položaja žensk in moških na trgu dela, njihovega dostopa do izobrazbe ter njihovih možnosti za zaposlitev v različnih podjetjih in sektorjih. Če je mogoče, analiza navzkrižno preverja podatke z drugimi socialno-ekonomskimi vidiki. Mlade ženske se lahko na primer soočajo z različnimi situacijami in imajo različne potrebe kot starejše ženske.

Vsi razpisi za zbiranje predlogov morajo pojasniti, kako bo projekt prispeval k enakosti spolov, kar je pomemben dejavnik pri postopku izbire projektov. V pomoč prijaviteljem pri načrtovanju projektov so organizirani informativni sestanki. Na teh prijavitelji dobijo informacije o enakosti žensk in moških, zakonih in politikah o enakosti ter metodah in orodjih za vključevanje načela enakosti spolov. Druga orodja, ki prispevajo k ozaveščanju, vključujejo spletno platformo za usposabljanje o enakosti spolov. Objavljen je bil tudi praktični vodnik o ocenjevanju in vključevanju vidikov enakosti spolov v projekte. Ta vodnik pomaga prijaviteljem, da pri načrtovanju projektov upoštevajo dejanska življenja žensk in moških, koristi pa tudi odborom za spremljanje pri spremljanju prispevkov projektov k enakosti spolov. Vsak projekt je ocenjen glede na uveljavljena merila, ki so povezana z enakostjo spolov. Kazalniki, razčlenjeni glede na spol, se v celotnem programskem obdobju uporabljajo za merjenje morebitnega napredka pri doseganju enakosti spolov.

Finska: merila za izbor projektov

© howcolour/Shutterstock.com

Na Finskem so bila za obdobje financiranja 2014–2020 pripravljena nova vprašanja za prijavitelje projektov s področja enakosti spolov. Prijavitelji projektov morajo odgovoriti na naslednja vprašanja:

	Da	Ne	Pojasnilo (treba izpolniti)
Projekt je okolje delovanja ocenil z vidika spola.			
Vidik spola je bil vključen v projekt.			
Glavni namen projekta je spodbujanje enakosti spolov.			

Ta vprašanja se uporabljajo kot merila za vrednotenje pri odločitvah v zvezi s financiranjem.

Dopolnilno orodje 7.a: sporazumi, ki upoštevajo vidik spola (pogodbe ali sporazumi o nepovratnih sredstvih) z izvajalci projektov

Po postopku izbire projektov na podlagi jasno opredeljenih meril, ki upoštevajo enakost spolov, je pomembno opredeliti osnovne zahteve za izvajalce projektov. Te bi morale biti določene v sporazumih ali pogodbah o projektih.

Kontrolni seznam za sporazume in pogodbe o projektih v zvezi s financiranjem projektov

Pri pripravi osnutkov sporazumov in pogodb o projektih lahko organi upravljanja sprašujejo:

- Ali je v sporazumu pojasnjeno, da mora izvajanje projekta izpolnjevati horizontalno načelo enakosti spolov?
- Ali sporazum določa posebne ukrepe, ki jih je treba izvesti za izpolnitev zahteve glede enakosti spolov?
- Ali je v njem izrecno navedeno, da mora izvajanje projekta upoštevati različne razmere in potrebe žensk in moških?

- Ali je v sporazumu izrecno navedeno, da mora projekt sredstva uporabiti za spodbujanje enakosti spolov?
- Ali sporazum določa specifične cilje in rezultate, ki jih je treba doseči v zvezi z enakostjo spolov? Na primer:
 - Ali cilji in rezultati jasno navajajo, da jih je treba doseči tako za ženske kot za moške?
- Ali postopki, določeni v sporazumu, omenjajo posebna pričakovanja v zvezi s spolom, kot so:
 - sklicevanja na enakost spolov v poročilih, zlasti na statistične podatke o upravičencih, razčlenjene glede na spol;
 - razdelitev in poraba finančnih sredstev in rezultati v poročilih;
 - pristopi, ki upoštevajo razlike med spoloma, med drugim pristopi h komunikaciji?
- Ali to vključuje upoštevanje dimenzije spolov, če se zahteva zaprisežena izjava? Tj. ali morajo prejemniki projektnih sredstev podati izjavo, da razumejo, da je treba pri uporabi sredstev upoštevati enakost spolov kot horizontalno načelo?
- Ali je v sporazumu o dodeljenih projektnih sredstvih ali subvencijah določeno, da je treba pri uporabi sredstev kot nujni predpogoj upoštevati enakost spolov?

€ Orodje 8: Sledenje dodeljevanju sredstev za enakost spolov v skladih EU

To orodje bo na voljo v poznejši fazi.

Orodje 9: vključevanje načela enakosti spolov v zasnovo projektov

Predstavitev orodja

To orodje vas bo vodilo pri prenosu ciljev in kazalnikov glede enakosti spolov iz partnerskih sporazumov in operativnih programov na raven projekta. Uporabljati bi ga morali organi upravljanja na nacionalni in podnacionalni ravni v fazah načrtovanja, izvajanja in spremljanja projekta. Uporabljajo ga lahko tudi organi upravljanja pri zagotavljanju smernic in podpore lokalnim akterjem in izvajalcem projektov.

To orodje podpira izvajanje meril in postopkov za izbor projektov, ki upoštevajo razlike med spoloma,

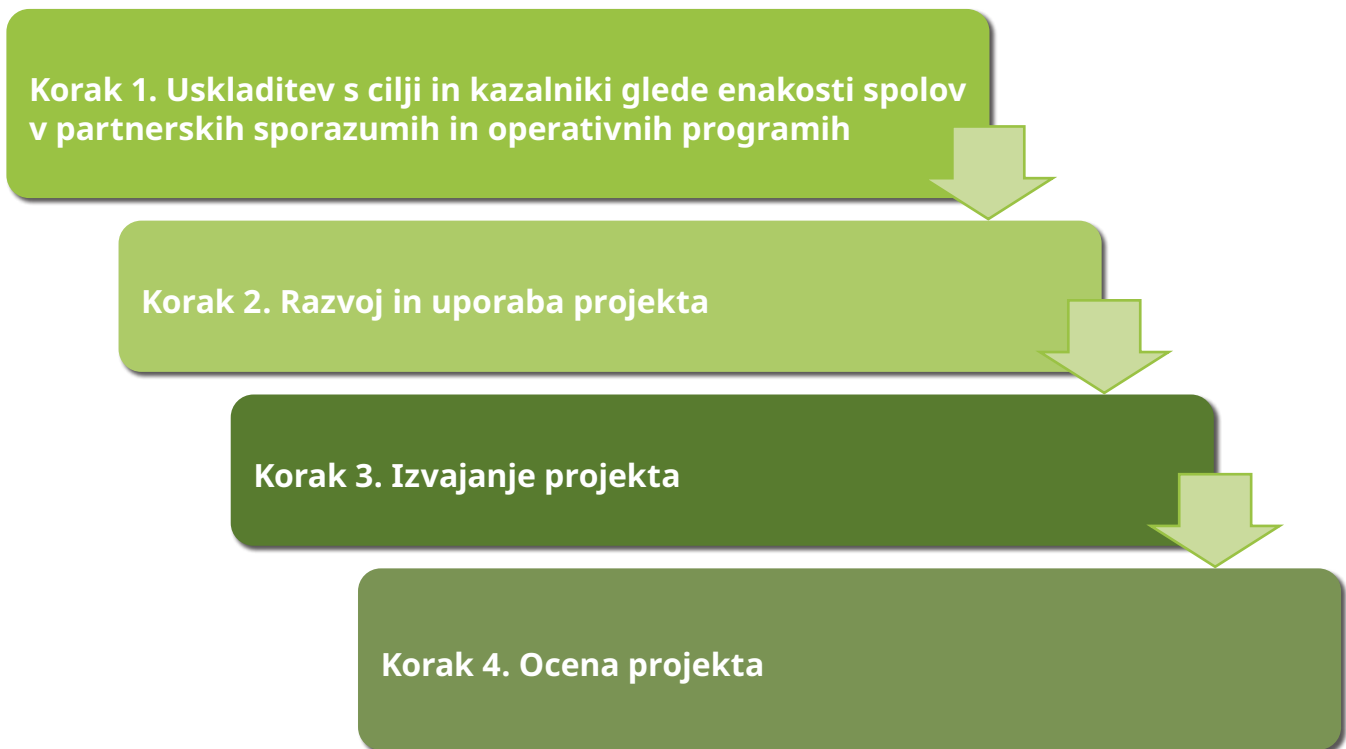
kot je določeno v členu 67 predloga uredbe o skupnih določbah (COM(2018) 375 final):

Organ upravljanja za izbiro operacij določi in uporabi postopke in merila, ki so nediskriminatorni in pregledni, zagotavljajo enakost spolov ter upoštevajo Listino Evropske unije o temeljnih pravicah in načela trajnostnega razvoja o okoljski politiki Unije v skladu s členom 11 in členom 191(1) PDEU.

Za več informacij o predpisih glej [orodje 1](#).

Koraki za vključevanje načela enakosti spolov v zasnovo projektov

Orodje je razdeljeno na štiri korake:

Korak 1. Uskladitev s cilji in kazalniki glede enakosti spolov v partnerskih sporazumih in operativnih programih

Pomembno je zagotoviti, da projektne vloge v okviru vsakega sklada določijo, kako bo projekt obravnaval obstoječe razlike med spoloma ali posebne potrebe žensk in moških na področju ukrepanja. Organi upravljanja lahko prijavitelje projektov podprejo tako, da:

- zagotovijo informacije o ciljih in kazalnikih glede enakosti spolov, opredeljenih v partnerskem sporazumu in operativnih programih;
- zagotovijo druge, s spolom povezane informacije o posebnih okoliščinah, ki so pomembne za razpise za zbiranje predlogov;
- zagotovijo informacije o tem, kako je treba v vlogo vključiti vidike enakosti spolov in kako se bodo ti vrednotili;

- zagotovijo, da imajo prijavitelji informacije in zmogljivost, potrebne za analizo glede na spol področja ukrepanja.

Korak 1a. Izvedite analizo glede na spol

Namen analize glede na spol ⁽⁸¹⁾ je opredeliti neenakosti in razlike med ženskami in moškimi v vsej njihovi raznolikosti ter ugotoviti razloge za te neenakosti. Za izvedbo analize glede na spol, bi morali narediti naslednje:

1. Zberite informacije in razčlenjene podatke o ciljni skupini

To pomeni statistične podatke, ki ustrezno odražajo ciljno skupino, razčlenjene po ženskah in moških. Vključevati bi morali podatke o ustreznih značilnostih, kot so starost, rasa, etnična pripadnost, lokacija, stopnja izobrazbe, zaposlenost v različnih sektorjih, podjetništvo v različnih sektorjih, raven plač, poraba časa in/ali druga pomembna vprašanja.

- Kadar se zbirajo in predložijo podatki, jih je treba v skladu s primarno splošno razvrstitvijo razčleniti po spolu. Na primer, pri zbiranju in analizi podatkov o „mladih“ ali „starejših“ je treba te ciljne skupine razdeliti glede na spol.
- Poleg kvantitativnih podatkov o posebnih značilnostih je treba pri analizi glede na spol upoštevati kvalitativne podatke o življenjskih izkušnjah ljudi. To vključuje razmislek o tem, kako ženske in moški različno uporabljajo storitve, in o tem, katera sredstva je treba nameniti za obravnavanje teh razlik. Javne prostore na primer različni ljudje – starejše ženske, starejši moški, mlajše ženske, mlajši moški, deklince in dečki, starši in oskrbovalci, osebe, ki se vozijo v službo itd. – uporabljajo različno. Njihova uporaba javnih prostorov je odvisna od značilnosti, kot so spol, starost, lokacija itd., odvisna pa je tudi od drugih dejavnikov – kot so njihovi dohodki, ureditev dela in otroškega varstva, čas v dnevu itd. Analiza glede na spol bi morala imeti širši pogled na to, kaj nam vrsta podatkov pove o vsakdanjem življenju ljudi.
- Uporaba podatkov iz različnih virov omogoča globlje razumevanje razlik med spoloma, potreb

ljudi in njihovih dejanskih življenj. Uporabiti je treba čim večje število virov – kot so lokalne, podnacionalne in nacionalne študije ali posvetovanja, podatki statističnih uradov, akademska dela, poročila o politiki – in podatke iz teh virov združevati/triangulirati.

- Kadar razčlenjeni podatki o ključnih značilnostih, kot so spol, rasa, etnična pripadnost, starost, invalidnost itd., niso na voljo, je treba to opredeliti kot vrzel. Potreba po izboljšavah podatkov bi morala biti poudarjena pri projektnih ciljih in poročanju.

2. Opredelite obstoječe neenakosti med spoloma in vzroke zanje

Ko imate razčlenjene podatke, ki so potrebni za oblikovanje jasne slike ciljne skupine, za boljše razumevanje nekaterih ključnih razlik med ženskami in moškimi ter analizo vzrokov zanje uporabite naslednja ključna vprašanja:

- Kakšne so razlike pri udeležbi žensk in moških na trgu dela? Na katerih poklicnih področjih prevladujejo ženske/moški?
- Kakšne so razlike med zaslužki žensk in moških? Ali obstajajo bistvene razlike med številom žensk in moških, zaposlenih za krajši delovni čas? Ali ima več žensk kot moških več kot eno zaposlitev s krajšim delovnim časom?
- Kaj nam podatki o porabi časa ali uporabi storitev povedo o tem, kako ženske in moški razporejajo svoj čas? Kaj nam to pove o vrzelih v lokalnih storitvah v zvezi z razpoložljivostjo in časovnim usklajevanjem?
- Ali več žensk kot moških skrbi za otroke in druge družinske člane? Katere starostne skupine pri ženskah in moških zagotavljajo več neplačanega skrbstvenega dela? Na primer, ali mlajše ženske zagotavljajo več otroškega varstva kot moški? Ali starejši moški nudijo oskrbo svojim zakoncem? Katere storitve bi lahko različne ljudi podprle v teh vlogah in izboljšale njihovo blaginjo?
- Kako lahko infrastruktura in rešitve informacijske tehnologije pomagajo pri obravnavanju pritiskov v zvezi z oskrbo, pridobivanju znanj in spretnosti ter povečanju zaposlitvenih možnosti?
- Kakšne bodo posledice odgovorov na ta vprašanja za ciljno skupino, trg dela ali projekt?

⁽⁸¹⁾ Za več informacij o tem, kako izvesti analizo glede na spol, glej [orodje 3](#) in Evropski inštitut za enakost spolov, *Gender Analysis (Analiza po spolu)*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/methods-tools/gender-analysis>.

3. Posvetujte se neposredno s ciljnimi skupinami

Pri pripravi predlogov za projekte in oblikovanju projektov upoštevajte njihova mnenja. Koristna vprašanja za posvetovanje so med drugim:

- Kakšna so dejanska življenja, pričakovanja in potrebe ciljne skupine?
- Ali so ti za ženske in moške različni?
- Ali načrtovani projekt obravnava potrebe tako moških kot žensk? Ali upošteva različne interese, vloge in stališča?
- Kako lahko projekt bolje prispeva k izpolnjevanju potreb žensk in moških?
- Pri postavljanju teh vprašanj razmislite o neenakostih med ženskami in moškimi pri dostopu do virov (delo, denar, moč, zdravje, blaginja, varnost, znanje, izobrazba, mobilnost, čas itd.) in njihovem uveljavljanju temeljnih pravic (državljanjskih, socialnih in političnih pravic) zaradi njihovega spola ali vlog, ki se jim pripisujejo (spolne vloge).

4. Zbirajte podatke, ki upoštevajo načelo spola, o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja

Uporabite nacionalne, regionalne ali lokalne podatke, ankete o porabi časa ali druge vire podatkov.

5. Oblikujte sklepne ugotovitve o vzorcih na podlagi spola in določiti njihove temeljne vzroke

Razmislite o postavljanju vprašanj, kot so:

- Kakšne so **razlike** med ženskami in moškimi na področju ukrepanja v okviru projekta? Ali obstajajo posebni vzorci glede na spol? Ali se norme in pričakovanja za ženske in moške razlikujejo?
- Kateri so **temeljni vzroki** za te razlike in/ali vzorce glede na spol? Kakšne so njihove posledice za ciljne skupine, trg dela in izvajanje projekta?

Korak 1b. Določite cilje in kazalnike, ki upoštevajo načelo spola

Na podlagi analize glede na spol boste dobro razumeli razlike med ženskami in moškimi, njihove različne potrebe in vzorce glede na spol. Te opredeljene razlike in vzorce povežite s cilji partnerskega sporazuma, operativnega programa ter nacionalnimi ali podnacionalnimi cilji glede enakosti spolov. Kako bodo te razlike in vzorci vplivali na možnost doseganja ciljev sklada?

S pomočjo ugotovitev analize glede na spol določite cilje in kazalnike projekta tako, da bodo upoštevali načelo spola. Na ta način boste zagotovili, da bodo cilji projekta prispevali k ciljem za enakost spolov na področju ukrepanja. Kot je navedeno zgoraj, bi bilo treba cilje projekta uskladiti z nacionalnimi in podnacionalnimi cilji s področja enakosti spolov.

- **Cilji projekta za enakost spolov** morajo biti prilagojeni področju ukrepanja in oblikovani kot cilji glede uspešnosti izvajanja, udeležbe in vpliva v povezavi z enakostjo spolov. Ključno vprašanje, na katero je treba odgovoriti, je: kako lahko in kako bi projekt moral prispevati k spodbujanju enakosti spolov na področju ukrepanja?
- **S projektnimi kazalniki, ki upoštevajo razlike med spoloma** ⁽⁸²⁾, se lahko merijo spremembe v odnosih med ženskami in moškimi ter spremembe njihovega statusa, potreb ali položaja v okviru projekta ali dejavnosti. Kot merilo socialne spremembe in uspešnosti/ učinkovitosti projektov je mogoče kazalnike, ki upoštevajo razlike med spoloma, opisati v smislu:
 - pridobljene kakovosti, ki jo je treba doseči;
 - količine nečesa, ki jo je treba doseči;
 - ciljne skupine, ki jo projekt zadeva ali bo imela od projekta korist, in
 - časovnega okvira, predvidenega za doseganje ciljev projekta.

Korak 2. Razvoj in uporaba projekta

V projektni vlogi in širšem razvoju projektov je treba navesti, kako bo projekt obravnaval obstoječe razlike med spoloma in/ali potrebe žensk in moških na tem področju. Organi upravljanja lahko prijavitelje podprejo z jasno razlago tega, da mora vsaka vloga vključevati:

⁽⁸²⁾ Za več informacij o kazalnikih enakosti spolov glej [orodje 6](#) in Evropski inštitut za enakost spolov, *Gender Statistics and Indicators (Statistika in kazalniki enakosti spolov)*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/methods-tools/gender-indicators>.

- opis organizacije prijavitelja, na primer vključno z informacijami o naslednjih vidikih:
 - poslanstvo glede enakosti spolov v okviru identitete ali organizacijske kulture;
 - kompetence za enakost spolov v strukturi organizacije, kot so osebe, odgovorne za enakost spolov, in dostop do zunanjih strokovnjakov s področja enakosti spolov;
 - položaj moških in žensk v podjetju, kot so ženske in moški na različnih ravneh hierarhije, različnih kategorijah delovnih mest, z različnimi kvalifikacijami ali različnimi ureditvami dela;
 - opis vključevanja enakosti spolov v upravljanje in certificiranje organizacije;
 - kadrovske politike, povezane z enakostjo spolov, na primer pri zaposlovanju, usposabljanju in razvoju, upravljanju znanja in kompetenc;
 - kadrovske viri in kompetence v projektni skupini;
- po potrebi opis zunanje podpore ali krepitve zmogljivosti za osebje za izpolnjevanje zahtev programa glede enakosti spolov;
- analizo glede na spol v zvezi z vprašanjem, ki ga bo obravnaval projekt, z uporabo podatkov in ugotovitev raziskav, razčlenjenih glede na spol, pri čemer se s takšno analizo analizirajo tudi vzroki za neenakosti med spoloma in opredelijo strategije, ki jih lahko projekt uporabi za premagovanje neenakosti;
- opis ciljnih skupin projekta, razčlenjenih glede na spol in druge različne značilnosti;
- specifične cilje in kazalnike enakosti spolov, skupaj z analizo vseh tematskih ciljev/kazalnikov z vidika spola;
- opis ukrepov, s katerimi bo projekt spodbujal enakost spolov (npr. pristop vključevanja načela enakosti spolov in/ali pristop pozitivnega ukrepanja);
- obrazložitev potrebnih podpornih struktur in ozadje projekta, kot so financiranje udeležencev, financiranje za krepitev zmogljivosti na področju enakosti spolov za projektno osebje, lokacije in časovni okvir dejavnosti projekta itd.;
- opis, kako bo projekt razširjal informacije za vključevanje žensk in moških v vsej njihovi raznolikosti;
- opis pristopa za spremljanje projekta, ki bi moral uporabiti podatke, razčlenjene glede na spol, in podatke, ki se upoštevajo pri pripravi

proračuna po načelu enakosti spolov, za oceno uspešnosti projekta glede na njegove cilje ter merjenje napredka z uporabo uveljavljenih kazalnikov enakosti spolov;

- opis, kako bo projekt uporabil pristop enakosti spolov pri notranjih ali zunanjih vrednotenjih in kako bo ovrednotil tematske in strukturne vidike enakosti spolov v okviru projekta (npr. strategija, metode in instrumenti);
- podrobno predstavitev finančnih sredstev projekta, kot so proračun za izvajanje dejavnosti, povezanih z enakostjo spolov, in krepitev zmogljivosti na področju enakosti spolov.

Korak 3. Izvajanje projekta

V dokumentih o izvajanju projekta je treba navesti, kako projekt obravnava razlike med spoloma ali različne potrebe žensk in moških na področju ukrepanja. Organi upravljanja lahko prijavitelje podprejo tako, da:

- pojasnijo, da morajo izvajalci zagotoviti zbiranje ustreznih podatkov o spremljanju, razčlenjenih glede na spol, za oceno kazalnikov in ciljev projekta, in
- izvajalce projektov podprejo pri krepitvi kompetenc za enakost spolov – tj. z izboljšanjem njihovega razumevanja enakosti spolov, vključevanja načela enakosti spolov in dvojnega pristopa EU k pristopu enakosti spolov ter načina izvajanja teh pristopov v praksi.

Korak 4. Ocena projekta

Oceniti je treba vsak projekt, pri tem pa uporabiti uveljavljene kazalnike enakosti spolov, da bi ugotovili, ali se uresničujejo njegovi cilji na področju enakosti spolov. Če se ne uresničujejo, bi bilo treba v okviru projekta sprejeti popravne ukrepe. Organi upravljanja lahko izvajalce projektov podprejo tako, da jim predlagajo postavitev večjega števila ključnih vprašanj:

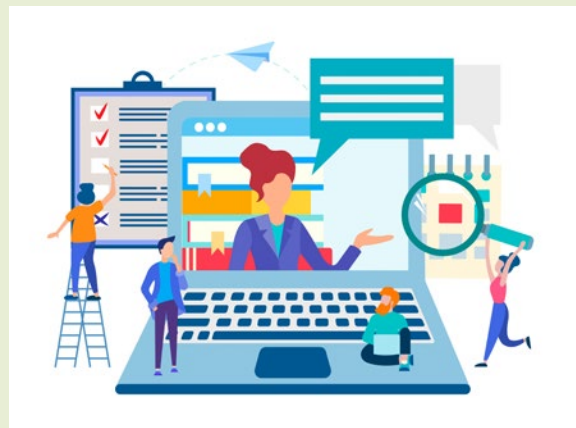
- Ali je bil projekt razvit na podlagi analize glede na spol? Ali so bili razviti specifični cilji in kazalniki enakosti spolov?
- Ali so bili uporabljeni podatki, razčlenjeni glede na spol?
- Ali je projekt dosegel ali delno dosegel svoje cilje? Če jih je, kateri so bili dejavniki za uspeh? Če jih ni, zakaj jih ni? Kateri dejavniki so projektu preprečili doseganje ciljev?

- Ali so bili pri zasnovi in izvajanju projekta vključeni tako moški kot ženske?
- Ali so bili vzpostavljeni sistemi za spremljanje, ali so bili pri razvoju, izvajanju in spremljanju projektov upoštevani vidiki spola?
- Ali so bili ključni akterji (kot so vodje usposabljanja, mentorji, delodajalci in socialni partnerji) seznanjeni s pomenom vključevanja vidika spola?
- Ali je bilo za izvajanje projekta na voljo notranje ali zunanje strokovno znanje o enakosti spolov?
- Ali je med izvajanjem projekta prišlo do krepitev zmogljivosti in ozaveščanja o vprašanih enakosti spolov?
- Ali je bil vzpostavljen kakršen koli mehanizem za ocenjevanje zadovoljstva upravičenk in upravičencev z rezultati projekta? Če je bil, ali v zvezi s temi rezultati obstaja kakšna pomembna vrzel med zadovoljstvom žensk in moških?

Švedska: služba za podporo enakosti spolov sveta Evropskega socialnega sklada za izvajanje projekta

Švedski svet Evropskega socialnega sklada (svet ESS) je uvedel podporno funkcijo, ki nudi usposabljanje in učne delavnice za prijavitelje in izvajalce projektov. Ustanovil je tudi službo za podporo enakosti spolov pri izvajanju projektov. Odprta je za vse projekte, ki jih financira ESS, in izvajalcem nudi konkretne nasvete o sistematičnem vključevanju načel enakosti spolov, dostopnosti in nediskriminacije v njihove projekte. Zagotavlja smernice za vključevanje načela enakosti spolov, analizo glede na spol in načine za zagotavljanje, da bo projekt koristil tako ženskam kot moškim, ne da bi se pri tem ohranjala neenakost. Zahtevki za podporne storitve se predložijo prek spleta, kar olajšuje sodelovanje med prijavitelji projektov, izvajalci in službo za podporo. Dostopnost pravočasne podpore je prispevala k izvajanju ukrepov za enakost spolov v projektih, ki jih financira ESS.

© AlisaRut/Shutterstock.com

Leta 2016 je služba za podporo sveta ESS prek svojih spletnih storitev obravnavala 147 zahtevkov in pri tem dosegla 107 prijaviteljev in izvajalcev projektov. Odzvala se je tudi na dvanajst zahtevkov za podporo, ki so jih predložili javni organi, in sedem zahtevkov za razvoj znanja in strategij v zvezi z vključevanjem načela enakosti spolov ⁽⁸³⁾.

Na [spletni strani službe za podporo](#) sveta ESS so na voljo dodatne informacije, pogosto zastavljena vprašanja ter metode in orodja za pomoč projektom, s čimer se zagotavlja obravnavanje enakosti spolov v vseh fazah projektov – od načrtovanja do izvajanja in ocenjevanja. Na spletišču je tudi določeno, da mora vključevanje načela enakosti spolov v projektni cikel izpolnjevati naslednja merila:

- projekt vključuje notranja znanja in spretnosti za enakost spolov ali podporo zunanjim strokovnjakom za enakost spolov;
- v analizo problema projekta je vključena analiza glede na spol;
- v skladu s to analizo so oblikovane projektne dejavnosti, povezane z vidikom spola;
- v oceni projekta je bilo ocenjeno, ali so bili doseženi cilji s področja enakosti spolov in v kolikšni meri je bil v izvajanju vključen vidik spola.

⁽⁸³⁾V skladu z letnim poročilom švedskega ESS o izvajanju za leto 2016, str. 2.

Španija: posebni in presečni ukrep za odpravo neenakosti med spoloma – projekt „enakost za Rominje Calí“

Program Calí, ki ga je podprl operativni program za socialno vključevanje in socialno gospodarstvo v okviru ESS 2014–2020, obravnava posebne potrebe Rominj na podlagi dobrega poznavanja njihovih realnosti.

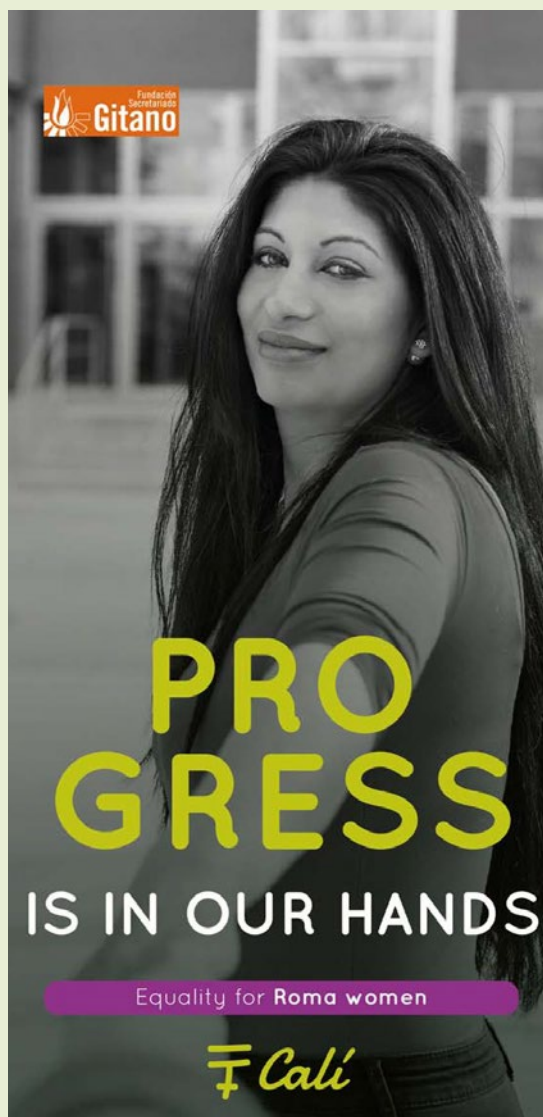
Namen programa je spodbujanje osebnega razvoja Rominj, ki so v posebno ranljivem položaju, da bi se jim omogočilo polno uveljavljanje pravic, ki jih imajo kot državljanke, ter da bi okrepili njihove sposobnosti in kompetence, s čimer bi se izboljšale njihove možnosti za zaposlitev.

Cilji programa so:

- okrepitev socialnega vključevanja Rominj ter njihovega dostopa do zaposlitve prek ukrepov, ki prispevajo k razvoju njihovih socialnih, zaposlitvenih in osebnih veščin ter spodbujajo enakost spolov, sodelovanje ter usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja;
- boj proti diskriminaciji in spodbujanje enakosti s posebnim poudarkom na primerih večplastne diskriminacije, s katero se soočajo Rominje;
- spodbujanje enakosti spolov med Romi in Rominjami ter podpora pri odpravljanju kulturnih in družbenih ovir, ki preprečujejo družbeni in gospodarski napredek Rominj;
- zagotavljanje podpore in spremstva za Rominje, ki so žrtve nasilja v družini;
- ozaveščanje družbe, javnih oblikovalcev politik, oseb, ki delajo v zadevnih sektorjih (tj. učiteljev, socialnih ali zdravstvenih delavcev itd.), gospodarskih subjektov ali same romske skupnosti o negativnih stereotipih glede Romov ter zlasti Rominj;
- vplivanje na politike v zvezi z enakostjo spolov, enakimi možnostmi in nediskriminacijo.

Rezultati, ki spreminjajo življenja žensk

Po treh letih rezultati programa Calí kažejo, da je izvajanje programa močno vplivalo na življenja 1 700 žensk, ki so v njem sodelovale: 245 jih je našlo službo in 122 se jih je vrnilo v šolske klopi. Poleg tega program prispeva k spodbujanju enakosti spolov v romski skupnosti s pomočjo 786 dejavnosti ozaveščanja o enakosti spolov, v katerih je doslej sodelovalo 2 050 Romov in 3 360 Rominj vseh starosti.

© gitanos.org.

Vir fotografije: https://www.gitanos.org/que-hacemos/areas/gender_equality/cali_programme.html

Poročanje, spremljanje in vrednotenje

Orodje 10: vključevanje vidika spola v postopke spremljanja in vrednotenja

Predstavitev orodja

To orodje lahko organi upravljanja in odbori za spremljanje uporabijo za določitev načrta vrednotenja, vključno z vmesnimi in naknadnimi vrednotenji.

V načrtu vrednotenja je opisan način vrednotenja programa, tudi z vidika njegovih ciljev in kazalnikov glede enakosti spolov. Načrt vključuje redno vrednotenje programov, katerega namen je izboljšati kakovost izvajanja in zagotavljati temelj za zasnovo naslednje faze programa, skupaj z vmesnim vrednotenjem v letu 2024 in naknadnimi vrednotenji vsakega programa leta 2029. Pri vsakem vrednotenju bi bilo treba upoštevati vidike programa, povezane z enakostjo spolov.

Obstajajo različne možnosti za vrednotenje tega, kako je v programe vključen vidik spola in kakšni so njihovi rezultati, povezani z vidikom spola. Te možnosti so:

- **možnost vrednotenja 1.** Predhodno ocenjevanje upoštevanja vidikov spola v programu (prostovoljno);
- **možnost vrednotenja 2.** Spremljanje rezultatov programa, povezanih s spolom, z vključitvijo posebnih vidikov spola v glavna (vmesna in naknadna) vrednotenja programa ter rednim poročanjem odboru za spremljanje;
- **možnost vrednotenja 3.** Dodatna ustrezna vrednotenja, kot so jih predlagali organi upravljanja;
- **možnost vrednotenja 4.** Vrednotenje priprave proračuna po načelu enakosti spolov, kot je opisano v spodnjem okviru.

Namen posebnega vrednotenja je oceniti, v kolikšni meri je program vplival na neenakost med spoloma na področju ukrepanja, kako dobro so bili uporabljeni procesi, povezani z vidikom spola, ter obseg uporabe kombiniranih skladov ali programov za obravnavanje vprašanj, povezanih s spolom.

Koraki za vključevanje vidika spola v postopke spremljanja in vrednotenja

Možnosti vrednotenja 1–3

Vrednotenje bi moralo oceniti, kako program izpolnjuje vse specifične cilje s področja enakosti spolov, ki so določeni v načrtovalnem dokumentu, finančnem načrtu ali drugih programskih dokumentih. V ta namen bi moralo uporabiti kazalnike enakosti spolov, ki jih opredeljuje program.

Če specifični cilji s področja enakosti spolov niso opredeljeni, bi bilo treba uporabiti splošna merila za vrednotenje, kot je določeno v členu 39 uredbe o skupnih določbah: uspešnost, učinkovitost, ustreznost, skladnost in dodana vrednost EU. Kot vodilo lahko služijo spodnja vprašanja.

Ustreznost

- Ali je program učinkovito prispeval k ustvarjanju ugodnih pogojev za spodbujanje enakosti spolov?
- Ali je program obravnaval praktične in strateške potrebe tako žensk kot moških?
- Ali je prispeval k nacionalnim, podnacionalnim ter političnim zavezam in mandatom EU na področju enakosti spolov?
- Ali je bila obravnava vprašanj enakosti spolov v programu dosledna in skladna skozi celotno fazo izvajanja?
- Ali so bile izvedene prilagoditve za odzivanje na zunanje dejavnike (npr. gospodarska kriza, nova vlada itd.), ki so vplivali na odnose med spoloma?
- Ali je program temeljil na ustreznih razčlenjenih podatkih?
- Ali je temeljil na posvetovanjih s ciljnimi skupinami in drugimi zadevnimi institucionalnimi interesnimi skupinami?

Učinkovitost

- Ali je program učinkovito uporabljal vire za doseganje rezultatov enakosti spolov, ki so koristili tako ženskam kot moškim?
- Ali so mehanizmi spremljanja, poročanja in vrednotenja programa zagotovili, da so vključena merila za enakost spolov in da se predložijo dokazi o njih?
- Ali so bili mehanizmi poročanja uporabljeni dosledno?
- Ali se lahko opredelijo povezave med dodelitvami sredstev in rezultati?
- Kjer so dodelitve sredstev privedle do pozitivnih ali negativnih rezultatov za ženske ali moške, ali so na tej informaciji temeljili popravni ali nadaljnji ukrepi?

Učinkovitost

- Ali je program dosegel načrtovane rezultate/ učinke?
- Ali so opredeljivi učinki in rezultati programa spodbudili enakost spolov in obravnavali lokalne/ podnacionalne razlike med spoloma?
- Ali za ciljne skupine obstajajo vidne koristi? Ali pri doseženih učinkih obstajajo razlike med ženskami in moškimi?
- Ali so bili za namen načrtovanja, izvajanja in spremljanja programa kazalniki in podatki o posameznikih razčlenjeni po spolu?
- Ali so interesne skupine (organizacije, institucije, posredne ciljne skupine) imele korist od ukrepov programa v smislu krepitve institucionalnih zmogljivosti na področju vključevanja načela enakosti spolov in razvoja kompetenc za enakost spolov pri svojem osebnju?

Skladnost

- Kako se kombinirajo sredstva iz skladov EU za odpravo razlik med spoloma in spodbujanje enakosti spolov? Kako se na primer kombinirana sredstva uporabljajo za izboljšanje zagotavljanja infrastrukture, obravnavo usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja, razvoj lokalnih znanj

in spretnosti, povečanje udeležbe žensk na trgu dela, povečanje raznolikosti v vodstvu MSP ter v drugih industrijskih in poklicnih sektorjih?

- Kako se skupni cilji glede enakosti spolov izražajo v vseh skladih EU ter kako potekata skupno spremljanje teh ciljev in poročanje o njih?

Dodana vrednost Evropske unije

- Kako program odraža cilje EU glede spodbujanja enakosti spolov?
- Ali je program prinesel dodano vrednost v smislu spodbujanja enakosti spolov v primerjavi z napredkom, ki ga sicer dosegajo države članice? Na primer, ali je prišlo do napredka zaradi različnih dejavnikov, kot so boljše usklajevanje, pravna varnost, večja učinkovitost ali dopolnjevanja?

Možnost vrednotenja 4

Posebno vrednotenje priprave proračuna po načelu enakosti spolov ⁽⁸⁴⁾ lahko temelji na naslednjem okviru štirih vidikov javnih financ ⁽⁸⁵⁾. Vrednotenje se lahko osredotoči na enega od teh vidikov ali obravnava vse štiri. Vrednoti lahko celotni proračun programa, izbrano področje ali določeni projekt.

1. Ocenite program za enega od teh štirih vidikov javnih financ ali več

- **Odhodki:** kaj se financira? Kdo je upravičenec? V katere razlike med spoloma je usmerjen program? Kako odhodki dosegajo tako ženske kot moške v skladu z njihovimi potrebami (na primer, kdo sodeluje pri katerih programih za trg dela itd.)?
- **Prihodki:** kdo plačuje davke, davek na dodano vrednost in/ali pristojbine? Kdo mora določene storitve plačati iz lastnega žepa?
- **Makroekonomski učinki:** kakšne učinke ima program na razdelitev plačanega in neplačanega dela med ženskami in moškimi? Kakšen vpliv ima na lokalno ali podnacionalno gospodarsko rast in trajnost?
- **Postopki odločanja:** kako so ženske in moški zastopani v procesu odločanja v okviru programa?

⁽⁸⁴⁾ Povzeto po Osika, I., in Klerby, A. (ni datuma). *Gender Budgeting – en checklista (Pripravo proračuna po načelu enakosti spolov – seznam)*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.jamstall.nu/wp-content/uploads/2014/02/Gender-Budgeting-en-checklista.pdf>.

⁽⁸⁵⁾ Elson, D. (2006). *Budgeting for Women's Rights: Monitoring Government Budgets for Compliance with CEDAW (Priprava proračuna za pravice žensk: spremljanje vladnih proračun za skladnost s Konvencijo o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk)*. New York: UNIFEM. Na voljo na spletnem naslovu: <http://gender-financing.unwomen.org/en/resources/b/u/d/budgeting-for-womens-rights-monitoring-government-budgets-for-compliance-with-cedaw>.

Kako se na primer osnovne informacije razširjajo in ustrezno prilagodijo za različne interesne skupine?

Vrednotenje teh vprašanj lahko odgovori na splošna vprašanja, kot so:

- Ali sredstva v proračunu programa dosegajo tako ženske kot moške?
- Ali lahko ženske in moški dostopajo do storitev, ki upoštevajo njihove potrebe?
- Ali program prispeva k preobrazbi? Ali na primer obravnava temeljne norme in vrednote, ki ohranjajo neenakosti med spoloma?

2. Analizirajte dodelitve sredstev v okviru ključne dejavnosti programa v zvezi s številkami, potrebami in željami

Izberite proračun ali dejavnost, ki jo želite analizirati, pri čemer upoštevajte podatke, zbrane v okviru programa in razčlenjene glede na spol, ter, če je mogoče, dodajte razčlenjene podatke o drugih značilnostih, kot so starost, ekonomski položaj, rasa, etnična pripadnost, invalidnost, poraba časa, uporaba javnih prostorov, ustanov in virov itd. V okviru analize lahko:

- določite celotni proračun, ki se izvaja;
- sprašujete: „Koga je program dosegel?“, opredelite ciljne skupine in posebne podatke, ki jih imate o teh skupinah;
- uporabite zbrane podatke, obstoječe študije, raziskave in poizvedbe državljanov, da ugotovite, ali so bila sredstva uporabljena za izpolnjevanje potreb in želja ciljne skupine;
- izračunate dodelitev sredstev z vidika spola, na primer ločeno izračunate stroške za skupino žensk in skupino moških ter izračunate povprečni strošek na žensko in moškega;
- primerjate in sprašujete: „Kakšen bi bil vpliv na celotni proračun programa, če bi ženske in moški prejeli enak znesek podpore?“

3. Ocenite, v kolikšni meri so bili potrebni alternativna ali dopolnilna sredstva in dejavnosti

Brez upoštevanja sredstev programa ocenite, v kolikšni meri so bila potrebna alternativna ali dopolnilna sredstva in dejavnosti. To bi lahko vključevalo:

- čas, neplačano ali prostovoljno delo posameznikov;
- zasebno financiranje za pristojbine ali druge stroške;
- drugo javno financiranje za prostore, prevoz in druge dejavnosti ter
- alternativne proizvode in storitve zasebnega sektorja.

Pomembno je postaviti vprašanja:

- Katere naložbe v infrastrukturo so spremljale dejavnosti programa?
- Kdo uporablja te vire (ločite podatke/analizo glede na ženske in moške ter druge zadevne značilnosti)?

4. Ocena spolov

- Analizirajte rezultate popisa z druge in tretje ravni. Ali v načinu dodeljevanja (porabe) sredstev pri ženskah in moških prihaja do razlik?
- Katere norme in vrednote so prisotne? Ali so prisotne posebne norme in vrednote glede na spol?
- Ali so ženske in moški v programu obravnavani drugače? Ali so dejavnostim, v katerih prevladujejo ženske, dodeljene enake ali manjše vrednosti od tistih, v katerih prevladujejo moški?

5. Drugi vidiki vrednotenja priprave proračuna po načelu enakosti spolov

Kaj je naložba? Razmislite, kako imajo naložbe v fizično infrastrukturo spolne dimenzije. Na primer naložbe v storitve in ustanove, do katerih imajo dostop ženske in moški, ali naložbe, ki lahko podpirajo usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, širitev informacijske tehnologije in digitalno vključevanje – kot so otroško varstvo, socialno varstvo in oskrba starejših, dostopen prevoz, digitalna podpora za oskrbo na domu itd. Širitev fizične infrastrukture ustanov za oskrbo – kot so vrtci in ustanove za medgeneracijsko socialno oskrbo – lahko poveča lokalne trge dela in davčno osnovo z ustvarjanjem novih, trajnostnih delovnih mest z znatnimi donosi na naložbe. Naložbe v lokalno delovno silo za oskrbo in s tem povezana znanja in spretnosti so primer naložb, ki obravnavajo poklicno segregacijo na podlagi spola. To pomeni naložbe v poklice, v katerih so ženske prekomerno zastopane (in podcenjene). Pomembno je tudi oceniti,

ali so prizadevanja na področju infrastrukture za informacijsko tehnologijo in digitalne infrastrukture usmerjena v obravnavanje nezadostne zastopnosti žensk v bolj plačanih, tehničnih poklicih.

Ali je v dokumentih o vodenju in usmerjanju projekta upoštevano načelo spola? Pomembno je postaviti vprašanja:

- Ali ti dokumenti vključujejo cilje s področja enakosti spolov in posebne smernice v zvezi s predpisi o skladih EU glede enakosti spolov?
- Ali predstavljajo podatke, razčlenjene glede na spol? Ali uporabljajo besedišče, ki upošteva razlike med spoloma?
- Ali so v odborih za upravljanje in spremljanje programa ženske in moški enako zastopani?

Ali program prispeva k preobrazbi? Razmislite,

ali so dodelitve sredstev programa temeljile na ciljnih za spodbujanje enakosti spolov. Priprava proračuna po načelu enakosti spolov je pristop za preobrazbo analize, zasnove in učinkov programa z vidika javnih financ. Pri tem je potrebno bolj celostno razmišljanje o spolnih dimenzijah razvoja infrastrukture, znanj in spretnosti ter zaposlovanja, obenem pa tudi spopadanje s spolnimi stereotipi in omejevalnimi odnosi med spoloma. Na primer pri vrednotenju programa dela je treba oceniti, ali je zasnova programa vključevala sestavne dele za povečanje dostopa žensk do plačanega dela. Poleg usposabljanja za izpopolnjevanje ženskih znanj in spretnosti so lahko ključni sestavni deli tudi financiranje za otroško varstvo, izboljšanje porabe časa s celostnim prevozom in razpoložljivost storitev ter tehnološke inovacije za podporo digitalnim komunikacijam ali prožnim ureditvam dela.

Avstrija: spol pri vrednotenju skladov EU

V skladu z avstrijskim partnerskim sporazumom so odbori za spremljanje spodbujali vrednotenja, ki vključujejo vidik spola. Na primer, vrednotenje operativnega programa Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) vključuje posebno vrednotenje horizontalnih načel EU, vključno z dejavnostmi za vključevanje načela enakosti spolov v posamezne prednostne osi programa. Pri vrednotenju z vključitvijo v usmerjevalne skupine in delavnice dejavno sodelujejo ustrezne interesne skupine.

Za spremljanje in vrednotenje Evropskega socialnega sklada (ESS) sta bili že zgodaj vzpostavljeni dve ločeni tematski skupini – ena za vključevanje načela enakosti spolov in druga za enakost spolov. Ti skupini spremljata napredek pri odpravljanju ugotovljenih neenakosti med ženskami in moškimi z ukrepi, ki se financirajo iz ESS. Zunanja vrednotenja dejavnosti ESS vključujejo oceno horizontalnih načel EU s poudarkom na nediskriminaciji in enakih možnostih žensk in moških.

Odbor za spremljanje EKSRP zaznamuje uravnoteženo zastopnost žensk in moških, ki vključujejo predstavnike ustreznih socialnih partnerjev. Za obdobje financiranja iz EKSRP 2014–2020 so bila zasnovana tri vrednotenja v zvezi z enakostjo spolov, in sicer:

- indeks spolov pri zaposlovanju žensk in moških ter življenjskih razmer na podnacionalni ravni;
- vrednotenje enakih možnosti v okviru programa LEADER;
- splošno vrednotenje enakosti spolov, ki bo celovito ovrednotilo podporo programov EKSRP za enakost spolov.

Dodatni viri

Več informacij o posvetovanjih z interesnimi skupinami in praktičnih pristopih lahko najdete na

naslednji spletni strani:

- [Posvetovanja z interesnimi skupinami v zvezi s spolom](#)

Orodje 11: poročanje o porabi sredstev za enakost spolov v skladih EU

Spremljanje proračunskih odhodkov, ki spodbujajo enakost spolov, je pomemben element pri pripravi proračuna po načelu enakosti spolov. Za to se lahko uporabi [orodje 8](#). Čeprav sledenje proračunskim dodelitvam v skladu z njihovo kategorizacijo, kot je to izvedeno v [orodju 8](#), pomeni korak naprej, je postopek spremljanja odhodkov veliko bogatejši.

Postopek spremljanja odhodkov, ki spodbuja enakost spolov, mora temeljiti na globljem razumevanju porabe sredstev in tega, kako je poraba povezana z enakostjo spolov. Kako vemo, da poraba prispeva k preobrazbi in spodbuja enakost spolov in pravičnost? Kdo bo imel koristi od financiranja? Kaj se bo spremenilo? Kakšne bodo spremembe? Na ta vprašanja ni mogoče odgovoriti zgolj s pomočjo

sistema spremljanja. Spodnji sezname različnih pristopov predstavljajo bogastvo, ki ga obsega spremljanje odhodkov.

Že obstoječi pogoj za spremljanje odhodkov, ki spodbujajo enakost spolov, je volja obstoječega vodstva, da to tudi izvaja, in ožja skupina strokovnjakov s širokim znanjem – za več informacij o tem si oglejte [zbirko orodij inštituta EIGE o institucionalni preobrazbi](#).

Spremljanje odhodkov za enakost spolov

Mednarodne izkušnje kažejo, da za spremljanje odhodkov obstajajo številni različni pristopi. Najpomembnejši pristopi so naštetih v naslednji tabeli.

Pristopi	Kratek povzetek
Finančna revizija proračuna glede na spol	Finančna revizija glede na spol analizira odhodke z vidika spola, zato se izvede po izvajanju proračuna. Tak postopek preiskuje, kako so bila dodeljena sredstva in kakšen je bil učinek za ženske in moške, dečke in deklice v vsej njihovi raznolikosti v primerjavi s tem, kar je bilo dejansko načrtovano. Revizijo bi moral v najboljšem primeru izvesti neodvisen in pristojni organ (centralni proračunski organ ali drugi neodvisni organi).
Spremljanje finančnih dodelitev za spodbujanje pravic žensk in enakosti spolov	• Orodje 8
Analiza pojavnosti odhodkov, osredotočenih na spol	Analiza pojavnosti odhodkov, osredotočenih na spol, je usmerjena na porazdelitev odhodkov med ženske in moške, dečke in deklice v vsej njihovi raznolikosti. Tovrstni postopek preiskuje stroške določene storitve na enoto in nato izračuna, v kolikšni meri to storitev uporabljajo ženske, moški, dečki in/ali deklice (lahko se doda več značilnosti, odvisno od potrebne ravni razčlenitve, kot so starost, rasa, etnična pripadnost, vera, življenje na podeželju/v mestnem okolju itd.). Ta analiza lahko na primer določi, v kolikšni meri in kako so ženske in moški imeli korist od odhodkov za javne storitve, kot so infrastruktura javnega prevoza, zdravstveno varstvo in/ali izobraževanje.
Vrednotenje priprave proračuna po načelu enakosti spolov	• Orodje 10

Dodatni viri

Več o pripravi proračuna po načelu enakosti spolov lahko izveste na povezavah:

- [Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj \(OECD\) in priprava proračuna po načelu enakosti spolov v članku o pripravi proračuna in javnih odhodkih](#)
- [Britansko združenje Women’s Budget Group o pripravi proračuna po načelu enakosti spolov v razdelku „Toolkits“ \(zbirke orodij\)](#)
- [Agencija ZN za ženske – priprava proračuna, ki upošteva vidik spola v praksi: priročnik za usposabljanje](#)
- [Izvajanje priprave proračuna po načelu enakosti spolov na Dunaju](#)

Sklicni dokumenti

Agentur für Gleichstellung im ESF (2019). *Gender Budgeting im Bundes-ESF*. Berlin: Agentur für Gleichstellung im ESF. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.esf-querschnittsziele.de/gleichstellung/gender-budgeting.html>.

Bundesministerium für Arbeit und Soziales (2019): *Operationelles Programm des Bundes für den Europäischen Sozialfonds, Förderperiode 2014–2020 – Gender Budgeting Bericht 2018*. Na voljo na spletnem naslovu: https://www.esf.de/portal/SharedDocs/PDFs/DE/Publikationen/gender_budgeting_bericht_2018.pdf;jsessionid=81CAB9F3694E49035518A4FD0D6365?__blob=publicationFile&v=3.

Christine Lagarde (MDS 2014): *The Economic Power of Women's Empowerment* (Ekonomska moč krepitve položaja žensk), osrednji govor Christine Lagarde, generalne direktorice Mednarodnega denarnega sklada, na voljo na spletnem naslovu: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/28/04/53/sp091214>.

Elborgh-Woytek, K., Newiak, M., Kochhar, K., Fabrizio, S., Kpodar, K., Wingender, P., Clements, B., & Schwartz, G. (2013). *Women, Work and the Economy: Macroeconomic gains from gender equity* (Ženske, delo in gospodarstvo: makroekonomski dobički zaradi enakosti spolov), razpravljalno sporočilo Mednarodnega denarnega sklada, SDN/13/10. Washington DC: MDS. Na voljo na spletnem naslovu: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2013/sdn1310.pdf>.

Elson, D. (2006). *Budgeting for Women's Rights: Monitoring government budgets for compliance with CEDAW* (Priprava proračuna za pravice žensk: spremljanje vladnih proračun za skladnost s Konvencijo o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk). New York: UNIFEM. Na voljo na spletnem naslovu: <http://gender-financing.unwomen.org/en/resources/b/u/d/budgeting-for-womens-rights-monitoring-government-budgets-for-compliance-with-cedaw>.

Evropska komisija (2017). *Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Pobuda za podporo zaposlenim staršem in oskrbovalcem pri usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja*. COM(2017) 252 final. Bruselj: Evropska komisija. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2017:252:FIN>.

Evropski inštitut za enakost spolov (2014). *Estimating the costs of gender-based violence in the European Union* (Ocena stroškov nasilja na podlagi spola v Evropski uniji). Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-based-violence/estimating-costs-in-european-union>.

Evropski inštitut za enakost spolov (2014). *Gender Equality and Economic independence: Part-time work and self-employment – Review of the implementation of the Beijing Platform for Action in the EU Member States* (Enakost spolov in ekonomska neodvisnost: delo s krajšim delovnim časom in samozaposlitev – pregled izvajanja Pekinških izhodišč za ukrepanje v državah članicah EU). Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/MH0414228ENC.pdf>.

Evropski inštitut za enakost spolov (2017). *Economic Benefits of Gender Equality in the European Union: Report on the empirical application of the model* (Gospodarske koristi enakosti spolov v Evropski uniji: Poročilo o empirični uporabi modela). Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/rdc/eige-publications/economic-benefits-gender-equality-european-union-report-empirical-application-model>.

Evropski inštitut za enakost spolov (2017). *Economic benefits of gender equality in the European Union. Literature review: existing evidence and methodological approaches* (Gospodarske koristi enakosti spolov v Evropski uniji. Pregled literature: obstoječi dokazi in metodološki pristopi). Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/publications/economic-benefits-gender-equality-european-union-literature-review-existing-evidence-and-methodological-approaches>.

Evropski inštitut za enakost spolov (2017). *Economic Benefits of Gender Equality in the European Union: EU and EU Member States overviews* (Gospodarske koristi enakosti spolov v Evropski uniji: pregledi EU in držav članic EU). Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/publications/economic-benefits-gender-equality-eu-eu-and-eu-member-states-overviews>.

Evropski inštitut za enakost spolov (2017). *Evidence of economic benefits of gender equality in other policy areas* (Dokazi o gospodarskih koristih enakosti spolov na drugih področjih politike). Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/sites/default/files/economic-benefits-gender-equality-policy-areas.pdf>.

Evropski inštitut za enakost spolov (2017). *Gender Budgeting* (Priprava proračuna po načelu enakosti spolov). Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/methods-tools/gender-budgeting>.

Evropski inštitut za enakost spolov (2017). *Gender Equality Index 2017: Violence against women – the most brutal manifestation of gender inequality* (Indeks enakosti spolov za leto 2017: nasilje nad ženskami – najbolj brutalna manifestacija neenakosti med spoloma). Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2017-violence-against-women>.

Evropski inštitut za enakost spolov (2018), *Gender Equality Index 2017: Czech Republic* (Indeks enakosti spolov za leto 2017: Češka), Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2017-czech-republic>.

Evropski inštitut za enakost spolov (2018), *Gender Equality Index 2017: Estonia* (Indeks enakosti spolov za leto 2017: Estonija), Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2017-estonia>.

Evropski inštitut za enakost spolov (2018), *Gender Equality Index 2017: Germany* (Indeks enakosti spolov za leto 2017: Nemčija), Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2017-germany>.

Evropski inštitut za enakost spolov (2018), *Gender Equality Index 2017: Spain* (Indeks enakosti spolov za leto 2017: Španija), Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2017-spain>.

Evropski inštitut za enakost spolov (2019). *Gender Budgeting. Mainstreaming gender into the EU budget and macroeconomic policy framework* (Priprava proračuna po načelu enakosti spolov. Vključevanje načela enakosti spolov v proračun EU in okvir makroekonomske politike). Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/publications/gender-budgeting-mainstreaming-gender-eu-budget-and-macroeconomic-policy-framework>.

Evropski inštitut za enakost spolov (2019). *Gender Equality Index* (Indeks neenakosti med spoloma). Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index>.

Evropski inštitut za enakost spolov (2019). *Gender Statistics Database* (Zbirka statističnih podatkov po spolu). Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs>.

Eurostat (2018). *Smarter, Greener, More Inclusive? Indicators to support the Europe 2020 Strategy* (Pametnejše, zeleno, bolj vključujoče? Kazalniki v podporo strategiji Evropa 2020). Izdaja za leto 2018. Bruselj: Eurostat. Na voljo na spletnem naslovu: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/9087772/KS-02-18-728-EN-N.pdf/3f01e3c4-1c01-4036-bd6a-814dec66c58c>.

Eurostat (2018). *The Life of Women and Men in Europe: A statistical portrait* (Življenje žensk in moških v Evropi: statistični portret). Izdaja za leto 2018. Bruselj: EU. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.ine.es/produser/myhue18/bloc-1a.html?lang=en>.

Eurostat (2019). *Gender Statistics* (Statistični podatki glede na spol). Bruselj: Eurostat. Na voljo na spletnem naslovu: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_statistics.

Fitzgerald, R., in Michie, R. (2000). Experiences, good practice and lessons for evaluating gender equality outcomes in Structural Fund programmes (Izkušnje, dobre prakse in spoznanja za vrednotenje rezultatov v zvezi z enakostjo spolov v programih strukturnih skladov), dokument predstavljen na

Konferenci Konferenca Evaluation for Equality, Edinburgh, 17.–19. september 2000.

Frey, R., Savioli, B., in Flörcken, T. (2012). *Gender Budgeting in the Federal ESF – A qualitative analysis (Priprava proračuna po načelu enakosti spolov v zveznem ESS – kvalitativna analiza)*. Berlin: Agentur für Gleichstellung im ESF. Na voljo na spletnem naslovu: http://www.esf-gleichstellung.de/fileadmin/data/Downloads/Aktuelles/gender-budgeting-bericht-2012_agentur_gleichstellung_esf.pdf.

Kabeer, N. (2012) Women's economic empowerment and inclusive growth: labour markets and enterprise development (Krepitev ekonomskega položaja žensk in vključujoča rast: trgi dela in razvoj podjetij), International Development Research Centre Discussion Paper 29/12. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.soas.ac.uk/cdpr/publications/papers/file80432.pdf>.

Milotay, N. (2019). *Briefing: EU Legislation in Progress: A new directive on work-life balance (Briefing: napredek zakonodaje EU – nova direktiva o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja)*. Bruselj: Služba Evropskega parlamenta za raziskave (EPRS). Na voljo na spletnem naslovu: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/614708/EPRS_BRI\(2018\)614708_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/614708/EPRS_BRI(2018)614708_EN.pdf).

O'Hagan, A., in Klatzer, E. (urednika) (2018). *Gender Budgeting in Europe: Developments and challenges (Priprava proračuna po načelu enakosti spolov: dosežki in izzivi)*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (2017). *Pensions at a Glance 2017: Country Profiles – Spain (Pokojnine na prvi pogled 2017: profili držav – Španija)*. Pariz: OECD. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.oecd.org/els/public-pensions/PAG2017-country-profile-Spain.pdf>.

Spletne strani

Izkustvena skupnost za vključevanje načela enakosti spolov v ESS (GenderCoP), na voljo na spletnem naslovu: <http://standard.gendercop.com/about-the-standard/why-a-standard-on-gender-mainstreaming/index.html>.

Svet Evropske unije (2011). *Sklepi Sveta z dne 7. marca 2011 o Evropskem paktu za enakost*

Osika, I., in Klerby, A. (ni datuma). *Gender Budgeting – en checklista (Priprava proračuna po načelu enakosti spolov – seznam)*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.jamstall.nu/wp-content/uploads/2014/02/Gender-Budgeting-en-checklista.pdf>.

Savioli, B., in Meseke, H. (2016). *Teilhabe und Transparenz – Gender Budgeting im Bundes-ESF*. Berlin: Agentur für Querschnittsziele im ESF. Na voljo na spletnem naslovu: https://www.esf-querschnittsziele.de/fileadmin/DATEN/Publikationen/gender-budgeting_201216.pdf.

Sharp, R., in Broomhill, R. (2002). Budgeting for Equality: the Australian experience (Priprava proračuna za enakost: izkušnje iz Avstralije), *Feminist Economics*, zv. 8, št. 1, str. 26.

Stotsky, J. (2016). *Gender budgeting: Fiscal context and current outcomes (Priprava proračuna po načelu enakosti spolov: fiskalni okvir in sedanji rezultati)*, delovni dokument Mednarodnega denarnega sklada, WP/16/149. Washington DC: MDS.

Svet Evrope (2005). *Gender Budgeting. Final report of the Group of Specialists on Gender Budgeting (Priprava proračuna po načelu enakosti spolov. Končno poročilo skupine strokovnjakov o pripravi proračuna po načelu enakosti spolov)*. Strasbourg: Svet Evrope, Oddelek za enakost spolov, Generalni direktorat za človekove pravice.

Združeni narodi (1966). Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah. New York: ZN. Na voljo na spletnem naslovu: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CESCR.aspx>.

spolov (2011–2020). Bruselj: Svet Evropske unije. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52011XG0525%2801%29>.

Svet Evropske unije (2017), *Sinergije in poenostavitev kohezijske politike po letu 2020: Svet sprejel sklepe*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.consilium.europa.eu/media/1000000/attachment/data/2017/12/13/1317161.pdf>.

[europa.eu/en/press/press-releases/2017/11/15/council-conclusions-on-synergies-and-simplification-for-cohesion-policy-post-2020/](https://ec.europa.eu/en/press/press-releases/2017/11/15/council-conclusions-on-synergies-and-simplification-for-cohesion-policy-post-2020/).

Europäischer Sozialfonds für Deutschland. (ni datuma). *Monitoring und Evaluierung 2014–2020*. Berlin: Bundesministerium für Arbeit und Soziales. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.esf.de/portal/DE/Foerderperiode-2014-2020/Monitoring/inhalt.html>.

Evropska komisija (ni datuma), *EU Action against Pay Discrimination (Ukrepanje EU proti diskriminaciji v plačilu)*. Na voljo na spletnem naslovu: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/equal-pay/eu-action-against-pay-discrimination_en.

Evropska komisija (2010). *Strategija Evropa 2020*. Bruselj: Evropska komisija. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC2020&from=en>.

Evropska komisija (2015). *Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Evropska agenda o migracijah*, COM(2015) 240 final. Bruselj: Evropska komisija. Na voljo na spletnem naslovu: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf.

Evropska komisija (2015). *First-phase consultation of social partners under Article 154 TFEU on possible action addressing work-life balance faced by working parents and caregivers*, C(2015) 7754 final (*Posvetovanje s socialnimi partnerji v prvi fazi v skladu s členom 154 PDEU o morebitnem ukrepu za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja zaposlenih staršev in oskrbovalcev*, C(2015) 7754 final). Bruselj: Evropska komisija. Na voljo na spletnem naslovu: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=14743&langId=en>.

Evropska komisija (2015). *Strateško sodelovanje za enakost spolov 2016–2019*. Bruselj: Evropska komisija. Na voljo na spletnem naslovu: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/strategic-engagement-gender-equality-2016-2019_en.

Evropska komisija (2017). *Evropski steber socialnih pravic*. Bruselj: Evropska komisija. Na

voljo na spletnem naslovu: https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights_en.

Evropska komisija (2017). *Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev ter razveljavitvi Direktive Sveta 2010/18/EU*, COM/2017/0253 final – 2017/085 (COD). Bruselj: Evropska komisija. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017PC0253>.

Evropska komisija (2018). *Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: barcelonski cilji o razvoju storitev otroškega varstva za majhne otroke z namenom povečati udeležbo žensk na trgu dela, olajšati usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja zaposlenih staršev in omogočiti trajnostno in vključujočo rast v Evropi*. Bruselj: Evropska komisija. Na voljo na spletnem naslovu: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/bcn_objectives-report2018_web_en.pdf.

Evropska komisija (2019). *Tackling Discrimination (Odpravljanje diskriminacije)*. Bruselj: Generalni direktorat za pravosodje in potrošnike. Na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/justice/discrimination/diversity/index_en.htm.

Evropska komisija (ni datuma). *Work-Life Balance in the European Union (Usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja v Evropski uniji)*. Generalni direktorat Evropske komisije za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje. Na voljo na spletnem naslovu: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1311&langId=en>.

Evropska komisija (ni datuma). *Gender Equality (Enakost spolov)*. Na voljo na spletnem naslovu: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality_en.

Evropski inštitut za enakost spolov (2017). *Gender Equality Boosts Economic Growth (Enakost spolov spodbuja gospodarsko rast)*. Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/news-and-events/news/gender-equality-boosts-economic-growth>.

Evropski inštitut za enakost spolov, na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/>.

Evropski inštitut za enakost spolov (ni datuma). *EIGE's Gender Institutional Transformation Toolkit (Zbirka orodij inštituta EIGE za preobrazbo institucij)*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/methods-tools/institutional-transformation>.

Evropski inštitut za enakost spolov (ni datuma). *Gender Analysis (Analiza glede na spol)*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/methods-tools/gender-analysis>.

Evropski inštitut za enakost spolov (ni datuma). *Gender implications for employment, labour market policies and reforms (Vpliv spola na zaposlovanje, politike trga dela in reforme)*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/policy-areas/employment>.

Evropski inštitut za enakost spolov (ni datuma). *Gender Indicators (Kazalniki enakosti spolov)*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/methods-tools/gender-indicators>.

Evropski inštitut za enakost spolov (ni datuma). *Gender Mainstreaming Toolkits (Zbirka orodij za vključevanje načela enakosti spolov)*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/toolkits>.

Evropski inštitut za enakost spolov (ni datuma). *Concepts and Definitions (Koncepti in opredelitve pojmov)*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions>.

Evropski inštitut za enakost spolov (ni datuma). *Entrepreneurship (Podjetništvo)*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/policy-areas/entrepreneurship>.

Evropski inštitut za enakost spolov (ni datuma). *Agriculture and Rural Development (Kmetijstvo in razvoj podeželja)*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/policy-areas/agriculture-and-rural-development>.

Evropski inštitut za enakost spolov (ni datuma). *Gender Mainstreaming in the EU Member States (Vključevanje načela enakosti spolov v državah članicah EU)*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/countries>.

Evropski inštitut za enakost spolov (ni datuma). *Gender Statistics Database (Zbirka statističnih podatkov po spolu)*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/browse/bpfa>.

Evropski inštitut za enakost spolov (ni datuma). *Reconciliation of Work and Private Life (Usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja)*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/resources/italy/work-life-balance-measures-help-reconcile-work-private-and-family-life>.

Evropski inštitut za enakost spolov (ni datuma). *Relevance of gender in the policy area of economic and financial affairs (Pomen enakosti spolov na področju ekonomskih in finančnih zadev)*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/policy-areas/economic-and-financial-affairs>.

Evropski inštitut za enakost spolov (ni datuma). *Stakeholder Consultations and Practical Approaches (Posvetovanja z interesnimi skupinami in praktični pristopi)*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/methods-tools/gender-stakeholder-consultation>.

Evropski inštitut za enakost spolov (ni datuma). *What is Gender Mainstreaming. Representation in gender mainstreaming (Kaj je vključevanje načela enakosti spolov? Zastopanost pri vključevanju načela enakosti spolov)*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/what-is-gender-mainstreaming>.

Evropski parlament (2018). *Kratki vodnik po Evropski uniji. Enakost med ženskami in moškimi*. Bruselj: Evropski parlament. Na voljo na spletnem naslovu: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/59/equality-between-men-and-women>.

Evropski parlament (2018). *Kratki vodnik po Evropski uniji. Lizbonska pogodba*. Bruselj: Evropski parlament. Na voljo na spletnem naslovu: <http://>

www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/5/the-treaty-of-lisbon.

Evropska unija (2000). Listina Evropske unije o temeljnih pravicah. Bruselj: EU. Na voljo na spletnem naslovu: https://ec.europa.eu/info/aid-development-cooperation-fundamental-rights/your-rights-eu/eu-charter-fundamental-rights_en.

Evropska unija (2007). Pogodba o Evropski uniji. Bruselj: EU. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A12012M%2FTXT>.

Evropska unija (2007). Pogodba o delovanju Evropske unije. Bruselj: EU. Na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>.

Evropska unija (ni datuma). Pogodbe EU. Bruselj: EU. Na voljo na spletnem naslovu: https://europa.eu/european-union/law/treaties_en.

GenderCoP, na voljo na spletnem naslovu: <http://standard.gendercop.com/efs-thematics/index.html>.

Includegender.org, Metoda 4R. Na voljo na spletnem naslovu: <http://www.includegender.org/toolbox/map-and-analyse/4r-method/>.

Includegender.org, SWOT. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.includegender.org/toolbox/plan-and-prepare/swot/>.

Švedska podporni stran ESS. Na voljo na spletnem naslovu: <https://esfsupport.esf.se/>.

Švedski sekretariat za raziskave na področju enakosti spolov (2014). *Gender-Equal Communication (Komunikacija za enakost spolov)*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.includegender.org/wp-content/uploads/2014/02/Gender-equal-communication-pdf.pdf>.

Španska mreža za politiko enakosti (ni datuma). *¿Qué es la Red de Políticas de Igualdad?* Na voljo na spletnem naslovu: <http://www.igualdadgenerofondoscomunitarios.es/>.

Agencija ZN za ženske (2015). *SDG 5: Achieve gender equality and empower all women and girls (Peti cilj trajnostnega razvoja: doseganje enakosti spolov ter krepitev vloge vseh žensk in deklic)*. New York: Agencija ZN za ženske. Na voljo na spletnem naslovu: <http://www.unwomen.org/en/news/in-focus/women-and-the-sdgs/sdg-5-gender-equality>.

Generalna skupščina Združenih narodov (2015). Resolucija, ki jo je Generalna skupščina sprejela 25. septembra 2015. Spreminjamo naš svet: agenda za trajnostni razvoj do leta 2030. New York: GS ZN. Na voljo na spletnem naslovu: https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

Women's Budget Group (Združeno kraljestvo): <https://wbg.org.uk/>.

Skladi EU –uredbe za obdobje 2021–2027 (junij 2018)

Uredba o skupnih določbah (COM(2018) 375 final), na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2018%3A375%3AFIN>.

Uredba o SKP/EKSRP (COM(2018) 392 final), na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2018%3A392%3AFIN>.

Uredba o ESRR in Kohezijskem skladu (COM(2018) 372 final), na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2018%3A372%3AFIN>.

Uredba o ESPR (COM(2018) 390 final), na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM:2018:390:FIN>.

Uredba o ESS+ (COM(2018) 382 final), na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018PC0382>.

Videoposnetki

Evropski inštitut za enakost spolov (2017). *Economic Benefits of Gender Equality: STEM (Gospodarske koristi enakosti spolov: STEM)*. Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.youtube.com/watch?v=64cCxFQnGvM>.

Evropski inštitut za enakost spolov (2017). *Economic Benefits of Gender Equality: Labour market activity and equal pay (Gospodarske koristi enakosti spolov: dejavnost na trgu dela in enako plačilo)*. Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: https://www.youtube.com/watch?v=afWKAs_XOrE.

Evropski inštitut za enakost spolov (2019). *What Is Gender Budgeting? (Kaj pomeni priprava proračuna po načelu enakosti spolov?)*. Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.youtube.com/watch?v=cqjt4EUakvw>.

Evropski inštitut za enakost spolov (2019). *Education and Economy (Izobraževanje in gospodarstvo)*. Vilna: EIGE. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.youtube.com/watch?v=LwldSLe4waQ>.

Mednarodna organizacija dela (2016). *Decent Work and the Care Economy (Dostojno delo in gospodarstvo oskrbe)*. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.ilo.org/global/topics/care-economy/dw-and-care-economy/lang--en/index.htm>.

Švedsko združenje lokalnih organov in regij (2014). *Sustainable Gender Equality – A film about gender mainstreaming in practice (Trajnostna enakost spolov – film o vključevanju načela enakosti spolov v praksi)*. Stockholm: SKL Jämställdhet. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.youtube.com/watch?v=udSjBbGwjEg>.

Agencija ZN za ženske (2017). *What is Gender Responsive Budgeting? (Kaj pomeni priprava proračuna, ki upošteva vidik spola?)* New York: Agencija ZN za ženske. Na voljo na spletnem naslovu: <https://www.youtube.com/watch?v=mquOclPJYPs>.

STIK Z EU

OSEBNO

Po vsej Evropski uniji je na stotine informacijskih točk Europe Direct. Naslov najbližje lahko najdete na spletni strani: https://europa.eu/european-union/contact_sl.

PO TELEFONU ALI ELEKTRONSKI POŠTI

Europe Direct je služba, ki odgovarja na vaša vprašanja o Evropski uniji. Nanjo se lahko obrnete:

- s klicem na brezplačno telefonsko številko: 00 800 6 7 8 9 10 11 (nekateri ponudniki lahko klic zaračunajo),
- s klicem na navadno telefonsko številko: +32 22999696 ali
- po elektronski pošti s spletne strani: https://europa.eu/european-union/contact_sl.

ISKANJE INFORMACIJ O EU

NA SPLETU

Informacije o Evropski uniji v vseh uradnih jezikih EU so na voljo na spletišču Europa: https://europa.eu/european-union/index_sl.

PUBLIKACIJE EU

Brezplačne in plačljive publikacije EU lahko prenesete s <https://op.europa.eu/sl/publications> ali jih tam naročite. Za več izvodov brezplačnih publikacij se obrnite na Europe Direct ali najbližjo informacijsko točko (https://europa.eu/european-union/contact_sl).

ZAKONODAJA EU IN DRUGI DOKUMENTI

Do pravnih informacij EU, vključno z vso zakonodajo EU od leta 1952 v vseh uradnih jezikovnih različicah, lahko dostopate na spletišču EUR-Lex: <http://eur-lex.europa.eu>.

ODPRTI PODATKI EU

Do podatkovnih zbirk EU lahko dostopate na portalu odprtih podatkov EU (<http://data.europa.eu/euodp/sl>). Podatke lahko brezplačno prenesete in uporabite tudi v komercialne namene.

www.eige.europa.eu

Urad za publikacije
Evropske unije

